

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ-ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΜΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Διπλωματική εργασία μεταπτυχιακού φοιτητή
Μπακογιώργου Γεωργίου
Δικηγόρου

Θεμα διπλωματικής εργασίας
«Η ενδοοικογενειακή βία και η αντιμετώπιση της»

Επιβλεπων καθηγητής
Ιακώβος Φαρσεδακής

Περιεχομενα

1.Εισαγωγή

2.Ενδοοικογενειακη βια κατα των γυναικων-εισαγωγικες σκεψεις

α.Μορφες κακοποιησης γυναικων

β.Αναφορα των προβληματων της Στεγης Μητερας

γ.Ψυχολογικη στηριξη κοινωνικων περιστατικων στο Κεντρο υποδοχης και ενημερωσης του ΚΕ.Σ.Ο.

δ.Συμπερασματα απ την επιστημονικη ερευνα που εγινε στα πλαισια μελετης των κοινωνικων περιστατικων που φιλοξενηθηκαν στη Στεγη Μητερας του ΚΕ.Σ.Ο.

-Δημογραφικα και κοινωνικοοικονομικα χαρακτηριστικα των γυναικων που απευθυνθηκαν στη Στεγη Φιλοξενιας

-Το πλαισιο διαμορφωσης των διαταραγμενων ενδο-οικογενειακων τους σχεσεων

-Περιγραφη της ψυχολογικης καταστασης στην οποια βρισκονταν κατα τη χρονικη περιοδο που απευθυνθηκαν στη Στεγη Μητερας του ΚΕ.Σ.Ο.

-Ειδος βοηθειας που ζητησαν απ το ΚΕ.Σ.Ο.

ε.Αναγκαια η προληψη κατα της ενδοοικογενειακης βιας

στ.Η επιβουλη της ζωης ως λογος διαζυγιου (μαχητο τεκμηριο κλονισμού του γαμου)

ζ.Βια στην οικογενεια-θυματολογια

-Εισαγωγικο

-Βια μεταξυ των συζυγων (Γυναικα-θυμα,αντρας-θυμα)

-Προβληματισμοι γυρω απ την αντιμετωπιση

-Διαπιστωσεις

-Βια,εξουσια.Μορφες επικοινωνιας μεσα στην οικογενεια

η.Θυμα η επιζωσα?Η ρητορικη κατασκευη ταυτοτητων στη συμβουλευτικη για τη κακοποιηση γυναικων.Μια αναλυση περιπτωσης

θ.Βια κατα των γυναικων-ενεργειες ΚΕΘΙ

ι.Βια κατα των γυναικων-ενεργειες ΓΓ Ισοτητας

ια.Αντιμετωπιση ενδοοικογενειακης βιας

3.Επιλογος

Παραρτημα

1.Αιτιολογικη εκθεση στο σν. για την αντιμετωπιση της ενδοοικογενειακης βιας

2.Σχεδιο νομου για την αντιμετωπιση της ενδοοικογενειακης βιας

3.Κυρια νομικα κειμενα για τη προστασια του ατομου (και των παιδιων)

1.Εισαγωγή

Το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας είναι πάντοτε επίκαιρο και εξελίσσεται σ' ένα κοινωνικό πρόβλημα με απροσδιόριστες διαστάσεις. Η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί παραφθορά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η προστασία και η προστασία των δικαιωμάτων της γυναίκας, η ίση μεταχείριση της, η ουσιαστική ισοτιμία ανδρών και γυναικών είναι θεσμικά κατοχυρωμένα σ' όλα τα Συντάγματα του πολιτισμένου κόσμου και στη Παγκόσμια Χάρτα ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Θεμελιώδες επίσης δικαίωμα, αποτελεί και η προστασία του παιδιού και η κατοχύρωση των δικαιωμάτων του στη μορφωση και τη παιδεία. Στο θρησκευτικό μας πολιτισμό η οικογένεια είναι θεσμός-«θεμέλιο» της κοινωνίας. Η ισοτιμία και η ισότητα των 2 φύλων διακηρύσσεται πρώτα και κύρια απ' τη χριστιανική μας διδασκαλία, σύμφωνα με την οποία «ουκ έστι άρρεν και θήλυ».

Σίγουρα τις τελευταίες δεκαετίες έχουν σημειωθεί σημαντικά βήματα όσον αφορά την ίση αντιμετώπιση της γυναίκας και γενικότερα την αναβάθμιση του συνολικού της ρόλου στη κοινωνία. Αναμφισβήτητα όμως, δεν μπορούμε να μιλάμε για ένα πρακτικά κατοχυρωμένο στη καθημερινότητα ισότητα και ισοδύναμο ρόλο της γυναίκας με εκείνο του άνδρα. Δεν είναι λίγες οι φορές που η γυναίκα πεφτεί θύμα άσκησης βίας μέσα στο ίδιο της το σπίτι, την οικογένεια της, μένοντας απροστατευτή και άβοηθητη. Η βία μέσα στην οικογένεια, αποτελεί ένα φαινόμενο που, όπως δείχνουν συγχρονικές επιστημονικές μελέτες, πάντοτε υπήρχε, απλώς παλιότερα αποτελούσε ταμπου για τη κοινωνία και έτσι δεν έβγαινε το πρόβλημα στην επιφάνεια, αλλά παρέμενε στα πλαίσια της οικογένειας, ως ένα κοινό μυστικό που αφορούσε μόνο το θύμα και το θύτη. Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι το συντριπτικό ποσοστό θυμάτων βίας μέσα στην οικογένεια είναι γυναίκες και ότι μια στις 5 γυναίκες έχει κακοποιηθεί απ' το σύζυγο ή το συντρόφο της τουλάχιστον μια φορά στη ζωή της.

Όλα αυτά δείχνουν ότι η βία μέσα στην οικογένεια αποτελεί ένα αρκετά συνηθές φαινόμενο. Όλοι ακούμε στο φιλικό μας περιγύρο κάποια γυναίκα, η οποία υφίσταται βία απ' το σύζυγο της. Το φαινόμενο, όπως αποδεικνύεται, δεν σκιαγραφεί απόλυτα ένα συγκεκριμένο μοντέλο οικογένειας υποβαθμισμένης, με προβλήματα αλκοολισμού του συζύγου ή χαμηλού πνευματικού επιπέδου ή οικονομικά ασθενέστερου. Αντίθετα, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, που τέτοια φαινόμενα οικογενειακής βίας παρουσιάζονται σ' οικογένειες από μεσαία ή ανώτερα βιοτικά στρώματα, όπου εκεί το πρόβλημα υποβαθμίζεται για ευνοήτους λόγους, στην ουσία όμως είναι ακόμη μεγαλύτερο. Η βία που μια γυναίκα μπορεί να δεχτεί, είναι σωματική, μπορεί να ναι όμως και ψυχολογική ή οικονομική. Όποια μορφή και αν έχει, σίγουρα οδηγεί στην έλλειψη αυτοσεβασμού, την υποτίμηση της και τη δημιουργία άσημης ψυχολογίας.

Έκτος απ' τη γυναίκα όμως, εκείνα που μένουν απροστατευτά και πολλές φορές υφίστανται βίαιη συμπεριφορά απ' τον ίδιο τον οικογενειακό τους περιγύρο, είναι τα παιδιά. Συχνά, οι γονείς πιεσμένοι απ' τη καθημερινότητα, τα οικονομικά-επαγγελματικά ή ψυχολογικά προβλήματα, ξεσπούν σαν εύκολη λύση στα παιδιά τους. Η κακοποίηση των παιδιών απ' τους γονείς τους είναι δυστυχώς, όπως επιστημαίνουν και ειδικοί επιστήμονες, αρκετά συνηθισμένο φαινόμενο στη σύγχρονη κοινωνία. Οι γονείς βέβαια, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να μεταφέρουν τα δικά τους προβλήματα στα παιδιά τους. Η σωστή διαπαιδαγωγή των παιδιών, ο διάλογος μαζί τους και η προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων μέσα από συναινετικό τρόπο, με συμβουλές, όχι με φωνές και σωματική βία, μπορεί να δημιουργήσει ένα οικογενειακό περιβάλλον, όπου θα επικρατεί η ηρεμία, η κατανόηση, ο αλληλοσεβασμός και η αλληλοεκτίμηση. Η αντίθετη συμπεριφορά μόνο σ' αντιδραστικές και αντικοινωνικές συμπεριφορές των παιδιών οδηγεί και φυσικά σε ψυχολογικά προβλήματα, που τα κουβαλούν και ως μεγάλοι.

Η διαχωριστική γραμμή, ανάμεσα στη νοθεσία και τη σωστή ανατροφή, διαπαιδαγώγηση των παιδιών και την ακραία συμπεριφορά, που μόνο αρνητικά αποτελέσματα μπορεί να χει, όπως είναι η ασκήση βίας και μάλιστα κατά επανάληψη στα παιδιά, είναι η χρυσή τομή. Η γυναίκα από τη πλευρά της, πρέπει να διεκδικεί τα δικαιώματά της και αποενοχοποιημένη να μην δεχεται να ναι το ευκόλο θύμα μέσα στην οικογένεια. Οφείλει να σεβεται τον εαυτό της και την αξιοπρέπεια της και να κερδίζει με τη στάση της την ίση αντιμετώπιση και το σεβασμό. Τέτοια λυπηρά φαινόμενα πρέπει να βρίσκουν το κουράγιο και το σθένος να καταγγέλλονται από τις γυναίκες και να μην διαιώνονται ή αποσιωπούνται, γιατί έτσι, μόνο διογκώνονται και αποτελούν αφορμή για συνέχεια.

Σε πολιτικό επίπεδο, τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί μεγάλη προόδος στο θέμα της καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών. Τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών και η προστασία τους αποτελούν πρωταρχικό στόχο των πολιτικών όλων των κυβερνήσεων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, περιλαμβάνοντας το θέμα της βίας μέσα στην οικογένεια μεταξύ των κυρίων θεμάτων του πολιτικού της προγράμματος. Σίγουρα δεν είναι εύκολο, όμως οι αρμόδιες υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, που ναι θεσμοθετημένες, είναι εκεί για να βοηθήσουν, όπως μπορούν. Τα θύματα δεν είναι πλέον μόνο τους. Μπορούν και πρέπει να απευθύνονται στους φορείς, όπως είναι το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο.) της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.) και να μη μένουν παθητικά υπομένοντας βίαιες συμπεριφορές.

Η προστασία του ατόμου και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας πρέπει να αποτελεί το θεμελιώδη λίθο όλων των σύγχρονων δημοκρατικών κοινωνιών. Η σωστή διαπαιδαγώγηση των ατόμων, η παιδεία και η προβολή προτύπων οικογενειακής ισορροπίας και αρμονίας, ο αλληλοσεβασμός ανάμεσα στα 2 φύλα και η αντιμετώπιση της γυναίκας ως ίσotiμου, ισοδυναμου και ισάξιου «συμπορευτή» και η εφαρμογή της νομοθεσίας με τις αναλογές κυρώσεις είναι κάποια από τα στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση των φαινομένων οικογενειακής βίας. Ο θεσμός της οικογένειας μπορεί να περνάει κρίση, είναι στο χέρι μας όμως όλων, ως απλών ανθρώπων-μελών της σύγχρονης κοινωνίας, να κάνουμε πάλι την οικογένεια, μέσα από μια συλλογική προσπάθεια, ένα υγιές κύτταρο της κοινωνίας, όπου όλα τα μέλη της θα συμβιώνουν και θα αναπτύσσονται αρμονικά.

2. Ενδοοικογενειακή βία-βία κατά των γυναικών

-Εισαγωγικές σκεψεις

Η βία μέσα στην οικογένεια. Ιστορική αναδρομή

Η βία μέσα στην οικογένεια και γενικότερα μέσα στο κοινωνικό σύνολο δεν υπήρχε παντοτε. Οι αρχαιολογοί, οι κοινωνιολογοί και οι άλλοι ερευνητές και ειδικοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η βία κάνει την εμφάνισή της περίπου γύρω στο 4000 π.χ. μαζί με το πατριαρχικό σύστημα και την εμφάνιση του θεσμού της ιδιοκτησίας. Τη προπατριαρχική περίοδο οι άνθρωποι ζουν ειρηνικά χωρίς διενέξεις και συγκρούσεις. Οι μέν άνδρες στις δίκες τους ομάδες, οι δε γυναίκες στις δίκες τους. Κανείς δεν διεκδικεί κυριαρχικά δικαιώματα πάνω στον άλλο. Όταν εμφανίζεται το πατριαρχικό σύστημα, ένα σύστημα που χαρακτηρίζεται ως ιεραρχικό και εξουσιαστικό, που στηρίζεται κυρίως στη δύναμη του ισχυρού, οι άνθρωποι διαχωρίζονται σε τάξεις. Στο ανώτερο μέρος της ιεραρχίας βρίσκεται ο ισχυρός, ο Πατριάρχης, ο οποίος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα πάνω στους αδύνατους ή κατώτερους του ή υπηκόους του. Για να επιβληθεί και να υποταξεί τους ανθρώπους που άλλοτε ήταν ίσοι, ο θύτης χρησιμοποιεί πολλά και διάφορα μέσα. Μεταξύ των μέσων αυτών είναι η τιμωρία και οι πατριαρχικοί νόμοι που επιβάλλονται με τη βία και τις απειλές καθώς και οι πολέμοι. Μέσα σε ένα πατριαρχικό κράτος η οικογένεια αποτελεί μια μικρογραφία της πιο μεγάλης οικογένειας, του κράτους και λειτουργεί με τον ίδιο εξουσιαστικό τρόπο. Ανώτατος αρχόν της πατριαρχικής οικογένειας είναι ο άνδρας που ονομάζεται αρχηγός της οικογένειας. Τα μέλη της οικογένειας του, είναι η ιδιοκτησία του. Οι νόμοι του επιτρέπουν να τους συμπεριφερεται όπως αυτός θέλει, χωρίς να δίνει λογοαρισμό σε κανέναν..

Μέσα σε μια πατριαρχική οικογένεια δεν υφίσταται ισότητα και επικοινωνία. Ο αρχηγός της οικογένειας, ο άνδρας, μιλάει, διατάσσει, υποδεικνύει και οι υπολοίποι υπακούουν πιστά σε αυτόν και εκτελούν τις διαταγές του. Αν αντιδράσουν ή αν δεν υπακούσουν στις εντολές του, τότε οι νόμοι του δίνουν το δικαίωμα να τους τιμωρήσει, όπως αυτός θέλει. Τα αγοράκια που βλέπουν συνεχώς το πατέρα τους να χτυπά μαθαίνουν από πολύ νωρίς ότι η βία είναι ένας εξαιρετικά αποτελεσματικός τρόπος για την επιβολή της θέλησής του ισχυρότερου. Όταν θα μεγαλώσουν θα τη χρησιμοποιούν πάνω στις δίκες τους συζύγους, διαιώνοντας την βία με αυτό το τρόπο από γενιά σε γενιά. Η κακοποίηση, ο ξυλοδαρμός ιδιαίτερα της συζύγου για «διορθωτικούς σκοπούς» προβλέπεται από τη νομοθεσία αρκετών πατριαρχικών κρατών ακόμη και μέχρι τον 20^ο αιώνα. Και όταν κάποιος νόμος αρχίζει δειλά-δειλά να την απαγορεύει η κακοποίηση συνεχίζεται από συνήθεια. Το κράτος και ο κοινωνικός περίγυρος συνεχίζουν να την ανεχονται. Αν τολμήσει κάποιος από τα θύματα να διαμαρτυρηθεί για αυτό που υπέστη ολοι το ρωτούν τι εκείνο έκανε για να προκαλέσει τη βίαιη αντίδραση του συζύγου της, ριχνούν δηλαδή όλη την ευθύνη σε αυτήν. Επειδή το κοινωνικό σύνολο γενικά θεωρεί ως υπεύθυνες τις γυναίκες για τη κακοποίηση που αυτές υφίστανται, για αυτό και οι γυναίκες αρνούνται να μιλήσουν για το πρόβλημα που τις απασχολεί. Φοβούνται ότι θα κατηγορηθούν και για αυτό επιλέγουν τη σιωπή. Έτσι λοιπόν παρά το γεγονός ότι γνωρίζουμε από παλιά κείμενα ότι ο ξυλοδαρμός της γυναίκας είναι πλατιά διαδεδομένος δεν μπορούμε ακριβώς να υπολογίσουμε την έκτασή του. Η διεξαγωγή έρευνας πάνω σε αυτό το αντικείμενο είναι πολύ δύσκολη.

-Το φαινόμενο της βίας. Τι είναι βία

Βία είναι ένας τρόπος συμπεριφοράς που πληγώνει είτε σωματικά είτε ψυχικά το άτομο που την υφίσταται. Υπάρχουν 3 μορφές βίας.

-Ψυχολογική βία που μπορεί να ναι

Λεκτική

Η λεκτική βία εκφράζεται με υβρεις, προσβολές, απειλές, εκφράσεις μειωτικές και υποτιμητικές για τη προσωπικότητα του ατόμου.

Κοινωνική

Η κοινωνική βία στοχεύει στην ουσιαστική απομόνωση του θύματος. Ο θύτης απαγορεύει στο θύμα να έχει οιαδήποτε σχέση με συγγενείς, φίλους, γνωστούς, γείτονες. Του απαγορεύει επίσης να εργάζεται.

Οικονομική

Η οικονομική βία προϋποθέτει τη πλήρη οικονομική εξάρτηση θύματος από τον θύτη. Ο θύτης δεν επιτρέπει στο θύμα να έχει δικαίωμα λεφτά και δικούς του πόρους. Του αφαιρεί και αυτά που κερδίζει στην εργασία του.

-Σωματική βία

Η σωματική κακοποίηση του θύματος αποτελείται από ξυλοδαρμό, κλωτσιές, μπουνιές και οιαδήποτε άλλη ενέργεια μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα, τη ζωή και την υγεία του ατόμου. Είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν και αντικείμενα για τη κακοποίηση του θύματος, όπως μαχαιριά, πέτρες και άλλα.

-Σεξουαλική βία

Η σεξουαλική βία είναι η πιο αγνώστη αλλά και σιωπηρή μορφή βίας. Αν και φαίνεται ότι είναι πλατιά διαδεδομένη στη κοινωνία, τα θύματα πολύ σπάνια μιλούν για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. (Βιασμός εντός ή εκτός του γάμου, αιμομιξία) Αυτές οι μορφές βίας συνήθως συνυπάρχουν. Άτομα τα οποία δεχονται σωματική κακοποίηση ταυτόχρονα είναι πιθανόν να δεχονται και ψυχολογική κακοποίηση.

Οι θύτες όπως αλλιώς και τα θύματα προέρχονται από όλα τα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα και παρουσιάζουν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ τους, όπως χαμηλή αυτοεκτίμηση για τον εαυτό τους, ανασφάλεια, φοβίες. Δεν δεχονται ότι υπάρχει βία μέσα στην οικογένειά τους, μειώνουν ή εκμηδενίζουν τα αποτελέσματα της βίας και συνήθως έχουν τη τάση να απομονώνουν τον συντρόφο ή τη συντρόφο τους από συγγενείς, φίλους, γνωστούς και γείτονες. Προβαλλουν σαν δικαιολογία ότι χάνουν τον έλεγχο των πράξεών τους εξαιτίας υπερβολικής μεθης, χρήσης ναρκωτικών ουσιών, ανεργίας, οξυμένων οικονομικών προβλημάτων και κυρίως θυμού. Συνήθιστα θύματα προέρχονται από οικογένειες στις οποίες εξασκείται βία κατά κορόνο, υπάρχει ζηλεια παθολογική και έχουν κτητικές διαθεσεις. Παρουσιάζουν μια διπλή και αντιφατική προσωπικότητα. Γλυκοί, ευπρέπεις και ευγενικοί έξω από το σπίτι τους, σκληροί, βίαιοι

και βαναυσοι απεναντι στα μελη της ιδιας τους της οικογενειας. Παρουσιαζουν εντονες αντιδρασεις και στρες και προσπαθουν ν αντιμετωπισουν αυτα, ανεπιτυχως ομως, με το ποτο, τη χρηση ναρκωτικων και την ασκηση βιας εναντι της συντροφου τους. Πιστευουν σ ολους τους μυθους που κυκλοφορουν γυρω απ τη κακοποιηση, στη παραδοσιακη υπεροχη των ανδρων εναντι των γυναικων και στον αρχηγικο τους ρολο και τη δεσποζουσα θεση τους μεσα στην οικογενεια τους. Επιρριπτουν ολες τις ευθυνες των πραξεων τους στους αλλους ανθρωπους, υιοθετουν βιαη σεξουαλικη συμπεριφορα για ν αυξησουν την ηδη χαμηλη αυτοεκτιμηση τους και δεν πιστευουν σε καμια περιπτωση οτι η βιαη αυτη συμπεριφορα τους εχει τετοιες αρνητικες επιπτωσεις σ ολα τα μελη της οικογενειας τους.

Μπορουν αυτα τα βιαια ατομα ν αλλαξουν τροπο συμπεριφορας? Βεβαιως και μπορουν ν αλλαξουν συμπεριφορα. Ομως για να το αποτολμησουν και να το καταφερουν αυτο, πρεπει να νιωσουν και να συνειδητοποιησουν οτι η συμπεριφορα τους αυτη καταδικαζεται απεριφραστα και οτι θα υποστουν πολλες συνεπειες γι αυτη τους τη συμπεριφορα και να ζητησουν βοηθεια απο ειδικους επιστημονες για να μαθουν να ελεγχουν τη βιαη τους συμπεριφορα. Ας δουμε ομως καποια γενικα συμπερασματα των επιστημονικων ερευνων της Σχολης Κοινωνικης Εργασιας του Πανεπιστημιου της Χαιφα του Ισραηλ, οπως τα επιμεληθηκε η επιστημονικη ομαδα του διακεκριμενου καθηγητη Τζβι Ιβικοβιτς.

Η ψυχολογικη βια οδηγει στη σωματικη βια και δεν συνβαινει το αντιθετο. Αυτοι που ναι πιο δυνατοι κακοποιουν αυτους που ναι πιο αδυνατοι (αντρας-γυναικα, γονιος-παιδι, μεγαλα-μικρα αδερφια). Εκεινοι που χρησημοποιουν βια αντιλαμβανονται τη χρηση της ως τροπο για την επιλυση των προβληματων που τους απασχολουν. Σ οικογενειες που διεπραχθη μια φορα βια υπαρχει σοβαρη πιθανοτητα να επαναληφθει στο μελλον καποια στιγμη. Ενα μεγαλο ποσοστο των γυναικων που υφιστανται κακοποιηση (περιπου το 70%), εξακολουθουν να παραμενουν με το θυτη συζυγο τους και προσπαθουν να επιβιωσουν, με διαφορους μηχανισμους αμυνας μεχρι τη παραδοχη και τη θεραπεια. Οι εξαρτησιογονες ουσιες δεν συνδεονται με χρηση βιας μεσα στην οικογενεια. Η βια δεν παρουσιαζεται, κατα κυριο λογο, σ ατομα που χουν προβληματα ψυχικης υγειας. Ενα πολυ μεγαλο ποσοστο απο γυναικες που κακοποιουνται σωματικα ανταποδιδουν τη κακοποιηση στο συζυγο τους η στα παιδια τους. Οι γυναικες που κακοποιουνται σωματικα δεν εχουν ουσιαστικη κοινωνικη υποστηριξη και ενθαρρυνονται απ τους γονεις τους να παραμεινουν στην οικογενεια για λογους κοινωνικους (επηρρεασμος του γοητρου της οικογενειας, αποφυγη στιγματισμου απ τη κοινωνια). Η κοινωνικη υποστηριξη αυτων των γυναικων μεσα απο διαφορα δικτυα ειν ενα επιτυχημενο εργαλειο γι αμεση παρεμβαση.

Αυτη η προοπτικη ειν επιβεβλημενη αλλα και αναγκαια γιατι το θυμα εμφανιζει μια επικτητη αδυναμια και προσπαθει να ελεγχει τη κακοποιηση, αλλαζει σταση και χαρακτηρα, αλλ αποτυγχανει δυστυχως να ελεγχει τη κατασταση. Βλεπει αυτη τη κατασταση σαν κατασταση που ναι εκτος ελεγχου, δεν βλεπει εναλλακτικες λυσεις στον οριζοντα και επιλογες, ειναι παθητικο, υποτακτικο, αδυναμο ν αντιδρασει. Τα επανειλημμενα τραυματα που υπεστη προκαλουν λιγοτερες αντιδρασεις, η κλιμακωση της βιας με κυρια χαρακτηριστικα της τη συχνοτητα και την ενταση οδηγει στη παθητικοτητα, στην δολοφονια του θυτη, στην αυτοκτονια, σε ψυχολογικα και σωματικα προβληματα. Μετα απ αυτη τη γενικη θεωρηση που εγινε οφειλουμε να εξειδικευσουμε το φαινομενο αυτο μ επιστημονικη αναλυση.

α.Μορφες κακοποίησης γυναικών

Ζούμε ολοι σ'ενα κοσμο βιαιο και σε μια κοινωνια γεματη απο εικονες με βια.Στο σπιτι μας,στον εργασιακο μας χωρο,στη τηλεοραση,οι εικονες βιας ειναι συχνοτατο φαινομενο,ειναι μερος της καθημερινοτητας μας.Μια απ'τις δολιοτερες και πιο ασχημες μορφες βιας ειν η οικογενειακη βια,η βια δηλαδη που εμφανιζεται στο σπιτι αναμεσα στον ανδρα και τη γυναικα,αναμεσα σε συζυγους.Η βια που μετατρεπει το συναισθημα της αγαπης σε τρομο.Ακουγοντας τις δυσαρεστες ιστοριες των κακοποιημενων γυναικων ας θυμομαστε ολοι πως οτι συμβαινει στις κακοποιημενες γυναικες θα μπορουσε να συμβει καλλιστα σε καθε γυναικα η σ'αγαπημενα τους προσωπα.Δεν υπαρχει τιποτα ξεχωριστο στη προσωπικοτητα και το χαρακτηρα αυτων των γυναικων,ουτε συνεβη στη ζωη τους καποιο μεμονωμενο συγκλονιστικο γεγονος που τις οδηγησε ν'αγαπησουν ενα συντροφο που ναι βασανιστης.Οι ιστοριες τους μοιαζουν πολυ μ'ιστοριες αλλων γυναικων μ'εξαιρεση μονο το τρομερο μυστικο της κακοποιησης,που προσπαθησαν επιμελως να κρυσουν οσο πασχιζαν ν'αντιμετωπισουν μονες και αβοηθητες τους ανδρες της ζωης τους.Ανδρες που αλλες φορες τις αγαπουσαν και αλλες φορες τις κακοποιουσαν». (Walker 1989)

Με τον ορο κακοποιηση χαρακτηριζεται καθε προσβολη της σωματικης και ψυχικης ακεραιοτητας ενος ανθρωπου,που ασκειται στα πλαισια της εκμεταλλευσης του απο εκεινον που κατεχει τη θεση της εξουσιας.Η κακοποιηση και η ασκηση βιας κατα των γυναικων στις μερες μας,αναγνωριζεται απο καθε πεφωτισμενο ανθρωπο ως ενα τεραστιο κοινωνικο στιγμα,αλλα δυστυχως μονο τα τελευταια χρονια εχει απασχολησει συνειδητα τη κοινη γνωμη.Στην εποχη μας το μεγαλο κοινωνικο αυτο προβλημα, οχι μονο παραμενει χωρις λυση,αλλα και βρισκεται δυστυχως σε τρομερη εξαρση. Πριν απ'το 1960 και το 1970 η προσεγγιση στα ζητηματα της βιας κατα των γυναικων,γινοταν με τροπο περιστασιακο και ευκαιριακο και εξεταζοταν απο μια περιορισμενη επιστημονικη σκοπια.Σ'ολες σχεδον τις ανθρωπινες κοινωνιες,απ'τα πολυ παλια χρονια,η γυναικα βρισκοταν καταω απ'το ζυγο του ανδρα της,που μεσα απ'το θεσμο του γαμου μπορουσε και ειχε το αδιαμφισβητητο δικαιομα να διαπραξει καθε ειδους βιαιοτητα,καθιστωντας μ'αυτο το τροπο τη γυναικα θυμα,με την ασκηση πανω της καθε βαναυσοτητας,χωρις να διατρεχει κανενα κινδυνο να κατηγορηθει αλλα και να διωχθει τοσο νομικα οσο και ποινικα.

Για παραδειγμα,γυρω στα 1824 περιπου,το ανωτατο δικαστηριο της Πολιτειας του Μισισσιπι των ΗΠΑ εκχωρουσε στον ανδρα το δικαιομα να προβαινει σε κακοποιηση της γυναικας του,εφοσον τηρουσε ορισμενες προδιαγραφες στη συμπεριφορα της.Για παραδειγμα,μπορουσε να της τραβηξει τα μαλλια,να τη φτυσει,να τη κλοτσησει η να τη πεταξει στο εδαφος αλλα δεν ειχε το δικαιομα να τη σκοτωσει.Παραλληλα,στο αγγλικο δικαιο της ιδιας χρονικης περιοδου,δινοταν στον ανδρα το δικαιομα να κακοποιει τη γυναικα του,υπο τη προυποθεση ομως οτι η βεργα του ξυλοδαρμου δεν θα ξεπερνουσε σε παχος τη διαμετρο του αντιχειρα του ανδρα.Αυτος ο νομος εμεινε γνωστος σαν ο «νομος του αντιχειρα».Εκατο χρονια αργοτερα,το 1975,σε καποια αλλη πολιτεια των ΗΠΑ,ενας δικαστης που εκδικαζε την υποθεση κακοποιησης μιας γυναικας απ'τον επιχειρηματια ανδρα της,μ'αποτελεσμα να της σπασει μερικα κοκκαλα,καλεσε στο γραφειο του τους ενδιαφερομενους και αντι για την αποφαση του,ανηγγειλε πως αυτο το ζητημα ειναι μια οικογενειακη υποθεση και θα ναι λυπηρο να δειξουμε τα βρομικα σεντονια μας προς τα εξω,αφου δεν υπαρχει και τοσο σοβαρη κακοποιηση,ας τη λυσουμε σαν ιδιωτικη υποθεση.

Η κοινωνια μας διασφαλιζει ουσιαστικα τ'απαραβιαστο του οικογενειακου μας ασυλου.Η ενδο-οικογενειακη βια εθεωρειτο ανεκαθεν οικογενειακη υποθεση και οχι μια υποθεση της αστυνομιας,των δικαστηριων η και της πολιτειας.Στην πραγματικοτητα

«μεχρι προσφατως ο ξυλοδαρμος της συζυγου αποτελουσε ενα ανεκδοτο η κατι που ναι λογικο,φυσικο και αυτονοητο.Αλλα πλεον δεν ειναι δυνατον να παραγνωρισθουν η σοβαροτητα και η αγριοτητα τετοιου ειδους σχεσεων».Δολοφονια,αυτοκτονια,μονιμες σωματικες βλαβες,απαγωγες,αιμομιξιες και κακοποιηση των παιδιων ειναι συναφεις μορφες του συνδρομου της κακοποιησης.Η ενδοοικογενειακη βια αναφερεται σ ατομα που ζουν σε σπιτια οπου ασκειται βια.Πολλες γυναικες που κακοποιουνται θα πεθανουν τελικα στα χερια αυτων που τις βασανιζουν ανελεητα.Ορισμενες,αναμεσα σ αυτες,αρνουνται ν αποδεχτουν και να υποταχτουν στη μοιρα τους,που ναι ο θανατος.Βρισκουν τη δυναμη να επιβιωσουν σκοτωνοντας τους συντροφους τους,που τις βασανιζουν.Και ο κυκλος της βιας μολις αρχιζει.

Η ασκηση σωματικης οσο και ψυχικης βιας απ τους ανδρες πανω στις γυναικες απηχει αλλα και ερμηνευει με τροπο απεριφραστο και κυνικο την ανιση κατανομη της εξουσιας που υπαρχει αναμεσα στα δυο φυλα.Η ανιση αυτη κατανομη της εξουσιας αποτελει δομικο στοιχειο της κοινωνικης πραγματικοτητας,οπως αλλωστε και η οικονομικη εξαρτηση της γυναικας απ το συζυγο,η μειονεκτικη θεση στην οποια αυτη βρισκεται,τις περισσοτερες φορες,στο τοπο που αυτη εργαζεται,οι μειωμενες ευκαιριες που χει για να μορφωθει,ο παραγκωνισμος της απ τα κεντρα οπου λαμβανονται οι σημαντικες αποφασεις και αλλα παρα πολλα.Οι περισσοτεροι απ τους κοινωνικους επιστημονες αναγνωριζουν οτι η πατριαρχικη δομη που χει η οικογενεια αποτελει το κυριο αιτιο της βιας εναντιον των γυναικων.Η αναχρονιστικη οικογενειακη δομη που υπαρχει διαιωνιζει τη γυναικεια υποτελεια,μ αποτελεσμα οι σχεσεις μεταξυ των δυο φυλων να προσδιοριζονται αλλα και να χαρακτηριζονται σαν σχεσεις οπου κυριαρχει η υποταγη του ενος συζυγου στον αλλο συζυγο και ν αναπαραγεται συνεχως η ανιση κατανομη της εξουσιας και η ανισοτητα σ ολους τους τομεις του κοινωνικου γινεσθαι.Στη σημερινη εποχη οι περισσοτερες κοινωνιες,κατω απ την αυξανομενη και διαρκως εντεινομενη πιεση του γυναικειου κινηματος και των δικαιων αιτηματων του, υποχρεωνονται εκ των πραγματων να συνειδητοποιησουν αλλα και ν αναγνωρισουν επισημως το υπαρκτο και φλεγον προβλημα της κακοποιησης που υφιστανται οι γυναικες,του οποιου ολο και περισσοτερες μορφες ερχονται στην επιφανεια συνεχως μεσα απ τη συλλογη σχετικων στατιστικων στοιχειων.

Εξαλλου το διαρκως αναπτυσσομενο γυναικειο κινημα και οι επιστημονικες ερευνες που πραγματοποιηθηκαν προχωρησαν σε μια φεμινιστικη προσεγγιση του ολου ζητηματος και προσπαθουν να τοποθετησουν τα προβληματα της ασκησης βιας εναντιον των γυναικων σε μια επιστημονικη βαση,περα και εξω απο συναισθηματικες προκαταληψεις οσο και μηχανιστικες κοινωνικες ερμηνειες.Για παραδειγμα,εμφανιζεται μ επιστημονικοφανη τροπο η βια μεσα στην οικογενεια και ιδιαιτερα η κακοποιηση που υφιστανται οι γυναικες σαν διαταραχη της συμπεριφορας που χουν οι ψυχοπαθεις,οι ναρκομανεις η αλκοολικοι η γενικοτερα τ ατομα μ ιδιαιτερα ψυχολογικα προβληματα ενω καταβαλλεται προσπαθεια να εξηγηθει λογικα η κακοποιηση των γυναικων σαν καθημερινος τροπος επιλυσης των συγκρουσεων που ανακυπτουν στα χαμηλοτερα κοινωνικα και οικονομικα στρωματα.Οι θεωρητικες αυτες αποπειρες για την ερμηνεια του φαινομενου αυτου ειναι παρα πολυ παλιες και παραγνωριζουν το γεγονος οτι προκειται τελικα γι ανδρες που κακοποιουν συστηματικα γυναικες.Δεν εξηγουν ομως γιατι οι γυναικες που βρισκονται στις ιδιες προβληματικες καταστασεις,ψυχολογικες αλλα και κοινωνικες,δεν κακοποιουν τους συζυγους τους.Πισω απ αυτες τις ερμηνειες κρυβεται μια πεποιθηση οτι ο ανδρας νομιμοποιειται να κακοποιει τη συζυγο του οταν αυτος βρισκεται σε καποια βεβαρημενη ψυχολογικη κατασταση,οπως για παραδειγμα σε κατασταση μεθης.Η ολη προσεγγιση αυτου του προβληματος γινεται μ ανδροκρατικα κριτηρια και ορισμενες αφορμες παρουσιαζονται σαν οι πραγματικες αιτιες της κακοποιησης αυτης.

Οι γυναίκες, όταν απευθύνονται για παροχή βοήθειας και προχωρούν σε πράξεις διεκδικητικές με σκοπό την ισότητα ή σε καταγγελίες, όχι μόνο δεν βρίσκουν την απαιτούμενη συμπαράσταση στο πρόβλημα τους και δικαιοσύνη, αλλά αντίθετως καθοδηγούνται κατευθείαν στην υποταγή και διαμεσου των καθιερωμένων σχημάτων της ανισότητας και των ταμπού επιχειρείται η αυτοενοχοποίηση τους. Παρα το γεγονός αυτό, επιστημονικές έρευνες επιβεβαιώνουν ότι το φαινόμενο της κακοποίησης εναντίων των γυναικών είναι ευρύτατα διαδεδομένο σε όλα τα κοινωνικά στρώματα ανεξαρτήτως από το μορφωτικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο τόσο του άνδρα όσο και της γυναίκας. Η ενδο-οικογενειακή βία και η κακοποίηση των γυναικών δεν συμβαίνει ούτε συνέχεια, ούτε σε τυχαία χρονικά διαστήματα. Μία από τις πιο εντυπωσιακές διαπιστώσεις που έγιναν ήταν ο κύκλος της βίας και το σύνδρομο της επικτητής αδυναμίας. Η κατανόηση αυτού του κύκλου είναι παρά πολύ σημαντική αν επιθυμούμε να μάθουμε με ποιο τρόπο να σταματάμε ή με ποιο τρόπο να αποφεύγουμε επεισόδια κακοποίησης. Αυτός ο κύκλος μας βοηθάει επίσης, να εξηγήσουμε με ποιο τρόπο οι κακοποιημένες γυναίκες μετατρέπονται σε θύματα, πώς βιώνουν την επικτητή τους αδυναμία και γιατί δεν προσπαθούν να ξεφύγουν από αυτή. Η κυκλική θεωρία της βίας είναι ανάγκη να γίνει κατανοητή από όλους μας αν επιθυμούμε να χύουμε μια σφαιρική και ολοκληρωμένη εικόνα για τη κατανόηση της δυναμικής που χέει η οικογενειακή βία στη κοινωνία μας, αλλά και για τη ψυχολογία που χέει η κακοποιημένη γυναίκα. Ο κύκλος της βίας εμφανίζεται να χέει τρεις διακριτές φάσεις, που ποικιλούν σε χρόνο αλλά και ένταση. Αυτές οι φάσεις είναι κατά σειρά, η φάση δημιουργίας της έντασης, η εκρηξή ή το έντονο περιστατικό της κακοποίησης και η φάση της ηρεμίας, συμφιλίωσης ή περιόδου αγάπης. (μήνας του μελιτός)

-Φάση 1^η

Δημιουργία της έντασης

Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης συμβαίνουν κάποια μικρότερης σημασίας επεισόδια κακοποίησης. Η γυναίκα είναι δυνατόν να ελέγχει αυτά τα επεισόδια με διάφορους τρόπους. Συνήθως, προσπαθεί να ηρεμήσει το δράστη της κακοποίησης με τη βοήθεια τεχνικών που χουν προηγουμένως αποδειχθεί εξαιρετικά επιτυχείς. Μπορεί να γίνεται περιποιητική και υποχωρητική και να προλαβαίνει όλες τις ιδιοτροπίες που αυτός έχει ή μπορεί καλλίστε να κρατάει διακριτές αποστάσεις. Αφήνει το δράστη να νομίζει ότι δέχεται πώς ο θυμός του είναι απολύτως δικαιολογημένος. Στη πραγματικότητα η γυναίκα επιτρέπει στον ίδιο της τον εαυτό να κακοποιηθεί με τρόπους που σύμφωνα με την αποψη της είναι συγκριτικά ήπιότεροι. Είναι δυνατόν ακόμη και να τον καλύπτουν, να επινοούν προφασείς για να δικαιολογήσουν τη κακή του συμπεριφορά και γενικώς να απομονώνονται από όλα εκείνα τα άτομα και συγγενικά τους πρόσωπα που θα μπορούσαν βασίμα να τους βοηθήσουν. Η με ραγδαίο ρυθμό αυξανόμενη απομόνωση εμφανίζεται κοινή σε όλες τις κακοποιημένες γυναίκες και αυτό βεβαίως αυξάνει επιπαιτερω το ψυχολογικό τους τρωμο.

-Φάση 2^η

Η εκρηξή. Έντονο περιστατικό κακοποίησης

Στη δεύτερη φάση η βία εξελίσσεται σε μένος, μανία και βαναυσότητα. Προκαλεί σωματικές βλάβες ανεπανορθώτες και κάμια φορά και το θάνατο. Η έλλειψη ελέγχου και τα σοβαρά επεισόδια κακοποίησης διαχωρίζουν αυτή τη φάση από την προηγούμενη.

Αυτο σε καμια περπτωση δεν σημαινει πως τα επεισοδια κακοποιησης που συμβαινουν στη πρωτη φαση δεν μπορεί να ναι σοβαρα.Η διακριση ομως,συνισταται στ οτι, οχι μοναχα τα επεισοδια της δευτερης φασης ειναι τις περισσοτερες φορες,σοβαροτερα,αλλα και η κατασταση εχει ξεφυγει πλεον απο καθε ελεγχο.Η κακοποιημενη γυναικα και συζυγος,συνειδητοποιει οτι δεν μπορεί να συζητησει λογικα και υπευθυνα μαζι με το συζυγο της και οτι η αντισταση που τυχον θα του προβαλλει το μοναδικο που θα επιτυχει ειναι να χειροτερευσει την ηδη αρνητικη κατασταση.Αποστασιοποιεται επομενωσ απ την επιθεση και το τρομερο πονο που νοιωθει και πειθει τον εαυτο της οτι αυτα τα γεγονοτα συμβαινουν οχι σ αυτην,αλλα σε καποιο αλλο ατομο η οτι δεν ειν η μοναδικη που αντιμετωπιζει ενα τετοιο προβλημα.Γι αυτο λοιπον και πολλες γυναικες δεν επιζητουν αμεσωσ ιατρικη βοηθεια ακομα και αν η κατασταση στην οποια βρισκονται ειναι πολυ σοβαρη.Η διαρκεια της ειν η πιο μικρη.Συνηθωσ κραταει μοναχα μερικα λεπτα η λιγκες ωρες αλλα σε μερικες αλλες περιπτωσης μπορεί να διαρκεσει και μερες.Η πιο βιαη φαση της κακοποιησης.Οι γυναικες χανουν τον ελεγχο.Ο θυτης θελει να τους δωσει ενα «καλο μαθημα».

-Φαση 3^η

Περιοδος συμφιλιωσης,αγαπης.(Μηνας του μελιτος)

Στη συνεχεια αρχιζει η τριτη και τελικη φαση του κυκλου της βιας.Η ενταση και η βια υποχωρουν σταδιακα και το ζευγαρι αισθανεται μια ανακουφιση.Η φαση αυτη εχει διαρκεια καποιες ωρες,μερες,ισωσ ακομα και μηνες.Ο θυτης μεταμορφωνεται σ εναν«αγγελο»,αγαπαει πολυ τη συντροφο του,δειχνει εμπρακτη μεταμελεια,απολογειται για τις πραξεις του,ζηταει συγγνωμη,προσφερει δωρα και δινει την υποσχεση να μην ξανακανει τετοια πραγματα ποτε.Η κακοποιημενη γυναικα στη διαρκεια της τριτης αυτης φασης επιθυμει να διατηρησει αυτη την ωραια ατμοσφαιρα,της γαληνης.Πειθει τον ιδιο της τον εαυτοοτι ο συντροφος της δεν θα την κακοποιησει ποτε ξανα και οτι θ αλλαξει αισθητα τη συμπεριφορα του προς το καλυτερο.Ο «αγγελος»,ο«τοσο καλος αυτος ανθρωπος»,που ναι ευαισθητος,ευγενικος,συμπονετικος και στοργικος ειναι ο πραγματικος ανδρας που τοσο αγαπησε και που παντρευτηκε.Ισωσ αυτη να φταιει και πιθανοτατα ειν υπευθυνη για τη συναισθηματικη και πνευματικη του υγεια.Σ αυτη τη φαση της τρυφερης μεταμελειας η κακοποιημενη γυναικα γινεται πλεον το ψυχολογικο θυμα ολης αυτης της ιστοριας.Η επικτητη της αδυναμια εχει διαμορφωσει πια μια αλλη,διαφορετικη πραγματικοτητα.

Συμφωνα με τη θεωρια που υποστηριξε ο Seligman,το συνδρομο της επικτητης αδυναμιας ειναι δυνατον να υιοθετηθει και στη περιπτωση των κακοποιημενων γυναικων.Οι κακοποιημενες γυναικες δεν καταβαλουν προσπαθεια να ξεφυγουν απ τη βιαη σχεση ακομα και οταν οι καταστασεις κανουν επιτρεπτη τη φυγη επειδη δεν μπορούν να προβλεψουν εαν θα ναι ασφαλεις γιατι πιστευουν οτι οτιδηποτε και αν κανουν δεν θα μπορεσουν ν αλλαξουν τις τρομακτικες συνθηκες της ζωης τους.Η γυναικα μαθαινει να ναι ανικανη να προβλεψει τ αποτελεσμα της συμπεριφορας της.Στην ερωτηση λοιπον γιατι οι κακοποιημενες γυναικες δεν φευγουν και παραμενουν μεσα στη σχεση θα μπορούσαμε να υποστηριξουμε οτι η επικτητη αδυναμια τους διαμορφωνει μια αλλη,διαφορετικη πραγματικοτητα,τη πραγματικοτητα του τρομου και της χειραγωγησης.Βεβαιωσ δεν υπαρχει μια απαντηση γιατι οι γυναικες δεν φευγουν,υπαρχουν ομως αρκετες επιστημονικες επισημανσεις ειδικων που μελετησαν το ολο αυτο θεμα ενδελεχως και εμπειρισταωμενα.

-Φοβος αντιποινων

Η κακοποιημένη γυναίκα μπορεί να παραμείνει στη σχέση λόγω των παιδιών της ή διότι νιώθει φόβο ότι κινδυνεύει περισσότερο διακοπτόντας τη σχέση της αυτή. Στατιστικά στοιχεία που υπάρχουν επιβεβαιώνουν αυτές τις φοβίες της. Ο πιο επικίνδυνος χρόνος για αυτήν είναι απ τη στιγμή της αποχώρησης της απ την οικογενειακή στέγη ή τη σχέση ως και τα επόμενα δύο χρόνια.

-Ελαχιστοποίηση

Πειθεί τον εαυτό της ότι ενδεχομένως τα πράγματα θα ταν χειρότερα.

-Αρνηση

Ειν ένας μηχανισμος αμυνας.Οι κακοποιημενες γυναικες,οπως και τα θυματα απο τραυματικα γεγονοτα,πολυ συχνα κινουνται μεταξυ της αρνησης και της συνειδητοποιησης της πραγματικοτητας.

-Απώθηση

Ασυνειδητος μηχανισμος.Επωδυνα γεγονοτα απωθουνται πολυ μακρια απο το συνειδητο στο ασυνειδητο.

-Διασχιση

Ασυνειδητος μηχανισμος αμυνας.Ο χωρισμος του μυαλου απ το σωμα.Για παραδειγμα το να μη ποναει καποιο ατομο τη στιγμη της κακοποιησης νοιωθοντας οτι αυτο συμβαινει σε καποιο αλλο ατομο

-Αυτοενοχοποίηση

Οι κακοποιημένες γυναίκες δικαιολογούν το θύτη πιστεύοντας ότι πιθανοτάτα αυτές ευθύνονται για τη κακοποίηση τους απ αυτόν.

-Ντροπή,ενοχη και ελλειψη εμπιστοσυνης.

Πολλες κακοποιημενες γυναικες πιστευουν οτι αυτο συμβαινει μοναχα σ αυτες και σε καμια αλλη γυναικα.Ειν αποτυχημενες και δεν αξιζουν καμιας καλυτερης μεταχειρισης η βοηθειας απο κανεναν συνανθρωπο η τη κοινωνια.

-Γνωστική συγχυση

Ειν η προσπαθεια να συγκερασει η να συμβιβασει καποιος τη πεποιθηση που χει οτι ο συζυγος του εχει πραγματικα πολυ καλες προθεσεις απ αυτο που πραγματικα συμβαινει.Αρα δικαιολογει τις πραξεις του.

-Γνωστική δυσλειτουργία

Εχει ανικανότητα να οργανώσει τη σκεψη του σωστα και επομενως να μη μπορεί να παρει μια αποφαση με τροπο ρεαλιστικο.Διαθετει αρα μειωμενο μνημονικο και ελλιπη αυτοσυγκεντρωση.

-Φοβος να χασει τον ελεγχο αν επιτρεψει στον εαυτο της παραδοχη της κακοποιησης.

-Φοβος οτι δεν θα γινει πιστευτη.

-Φοβος οτι μπορεί να κατηγορηθει οτι προκαλεσε τη κακοποιηση της.(αστυνομια,θεραπευτης,οικογενειακο περιβαλλον,θυτης και αλλοι)

Η βιαη συμπεριφορα αναμεσα στον ανδρα και τη γυναικα αποτελει μερος του συνολικου φαινομενου της βιας και δεν θα πρεπει ν αντιμετωπιζεται με τροπο περιστασιακο,αλλα μ εναν εξειδικευμενο επιστημονικο τροπο που θα συμβαλλει αποφασιστικα στην εξαλειψη των μηχανισμων της βιας αναμεσα σ ολους τους ανθρωπους και σ ολες τις μορφες που αυτη εμφανιζεται.Θα πρεπει να καταβληθει πολυ μεγαλη προσπαθεια ωστε να μειωθουν και να εκμηδενισθουν η ενταση και η υψηλη συχνοτητα των επεισοδιων της βιαης συμπεριφορας χωρις αυτο σε καμια περιπτωση να σημαινει οτι θα πρεπει να παραιτηθουμε απ τον αντικειμενικο σκοπο να φτασουμε βαθια στη καρδια του σοβαρου αυτου προβληματος,να τ ανασυρουμε απ τα σκοταδια της ντροπης και του περιθωριου,να το ερμηνευσουμε σωστα και να το παρουσιασουμε σ ολες του τις εκφανσεις στο πλατυ κοινο.Ολοι θα πρεπει να συμβαλλουμε ωστε να υπαρξει περισσοτερη ενημερωση σχετικα με τις φοβερεις συνεπειες της κακοποιησης των γυναικων,αλλα και με την ελπιδα και τη προσμονη οτι μια μερα η βια ειτε αυτη ειναι σωματικη ειτε σεξουαλικη ειτε ψυχολογικη ειτε πνευματικη-δεν θα επιβληθει ξανα σ ανθρωπινο πλασμα ποτε και πουθενα.Η οδυνη που ναι απολυτως συνυφασμενη με τους απανθρωπους τροπους της συμπεριφορας πρεπει να σταματησει να εχει γενεσιουργα αιτια και ο ανθρωπος να συνειδητοποιησει επιτελους αλλα και να κατανοησει αυτο το τροπο της ζωης που ταιριαζει στη σημερινη εποχη,στο πολιτισμο του και τη τεχνολογικη εξελιξη της εποχης μας.

Στοιχεια ενδοοικογενειακης βιας-κακοποιηση

-Υπολογιζεται οτι μια στις δυο γυναικες-περιπου το 50%-θα υποστει κακοποιηση καποια στιγμη στη ζωη της απ το συζυγο της που την «αγαπαει» (Walker 1998)

-Καθε 15 δευτερολεπτα μια γυναικα κακοποιεται συμφωνα με το National Coalition against Dome-stic Violence,USA

-Η γυναικα εινα εκτεθειμενη σε υπαρκτο κινδυνο η σε βιαη επιθεση εναντιον της εννεα φορες περισσοτερο μεσα στο σπιτι της παρα εξω απ αυτο η στο δρομο κατα το Center for disease control,USA)

-Ο ξυλοδαρμος θεωρειται υπευθυνος για τις μισες τουλαχιστον εισαγωγες των γυναικων στα επειγοντα περιστατικα των νοσοκομειων των ΗΠΑ

-Υπολογιζεται οτι δυο εκατομμυρια Αμερικανοι ανδρες κακοποιουν τις συζυγους τους καθε χρονο.Ακομα 5000 γυναικες ξυλοκοπονται μεχρι θανατου καθε χρονο.
Πηγη U.S. Department of Justice

-Η έρευνα δείχνει ξεκαθαρα οτι περισσότεροι απ τους 5000 θανατους αυτους συμβαι-
νουν οταν η γυναικα ζηται διαζυγιο η αποπειραται να τερματισει τη σχεση της με το
συζυγο.(Brown & Williams)

-Πολλες ερευνες αποκαλυπτουν οτι η ενδοοικογενειακη βια παρατηρειται σ ολες τις
κοινωνικες ομαδες ανεξαρτητως θρησκειας,φυλης,εκπαιδευσης και κοινωνικης,οικονο-
μικης καταστασης.

-Συμφωνα με τα οσα αναφερουν οι ερευνες αυτες οι περισσότερες απ τις κακοποιημε-
νες γυναικες εκδηλωσαν ψυχολογικα και παθολογικα προβληματα μετα απο παρατετε-
αμενη κακοποιηση που υπεστησαν.

-Τα στατιστικα φανερωνουν οτι στις ομαδες υψηλου κινδυνου βρισκονται οι γυναικες
που ναι εγκυοι.

β)Αναφορα των προβληματων της Στεγης Μητερας

Θ αναφερθουμε στη συνεχεια διεξοδικα στο εργο της «Στεγης Μητερας».Εκει κατ-
αλληγει ενα πολυ μικρο ποσοστο κακοποιημενων γυναικων και παιδιων.Οι περισσοτε-
ροι βεβαια γνωριζουμε καλα οτι το ποσοστο των κακοποιημενων γυναικων ειναι πο-
λυ πιο μεγαλο.Επιβαλλεται να περασει το μηνυμα στο καθε κακοποιημενο ατομο να
σπασει τη σιωπη του και ν αναζητησει τη βοηθεια και τη στηριξη απ τις ηδη ενυπαρχ-
ουσες κοινωνικα προνομιακες,θρησκευτικες πηγες.Αποτελει αναφαιρετο δικαιομα
του καθε κακοποιημενου ατομου ν αναζητησει τα δικαιωματα του για μια πιο ποιοτι-
κη ζωη.Στη Στεγη τ ατομα που ερχονται εχουν εξαντλησει τα ορια της αντοχης τους,
δεν εχουν πλεον αντισωματα και αντιστασεις.Εχουν βιωσει,θα μπορούσαμε να πουμε,
ολες τις μορφες βιας,δηλαδη λεκτικη,ψυχολογικη,οικονομικη,σωματικη,σεξουαλικη.
Ειν ατομα μ εμφανη το τρομο στα ματια τους,με καταρρακωμενη τη προσωπικοτητα
τους.Εχουν χασει την αυτοεκτιμηση τους,την εμπιστοσυνη στον εαυτο τους.Βρισκο-
νται στ απολυτο χαος,με μονιμη τους συντροφια την ανασφαλεια,την απογοητευση,
την απελπισια,το φοβο.Σ αυτη τη δυσκολη φαση της ζωης τους αναζητουν ενα λιμανι
να καταθεσουν το ψυχισμο τους,τα τσακισμενα τους ονειρα.Αυτο το λιμανι λεγεται
«Στεγη Μητερας» της Αρχιεπισκοπης.

Οπως ολοι μπορουμε ν αντιληφθουμε ο ρολος της Στεγης Μητερας και ιδιαιτερω
των κοινωνικων λειτουργων της ειναι πολυπλευρος.Μ ευαισθησια και συμπνοια,πλ-
ησιαζει το καθε ατομο,σαν ξεχωριστη και αυτοδυναμη οντοτητα,και με διαφορες τε-
χνικες το στηριζει,το ενθαρρυνει,του προσφερει πανω απ ολα τη χαμενη του αυτοπεπ-
οιθηση,τη σιγουρια,τη σταθεροτητα και την ασφαλεια.Στη «Στεγη Μητερας» οι φιλο-
ξενουμενες προερχονται απ ολες τις κοινωνικες ταξεις,ομως μεγαλυτερο ειναι το πο-
σοστο αυτων που προερχονται απ τις οικονομικα ασθενεστερες πληθυσμιακες ομαδ-
ες.Οταν βοηθηθουν στον οικονομικο τομεα (ευρεση εργασιας),πολυ γρηγορα ξαναβρ-
ισκουν τον παλιο καλο εαυτο τους.Τη ψυχολογικη στηριξη τη βλεπουν σαν δευτερο
σταδιο βοηθειας.Αποκτουν εξουσια με την εργασια τους και αυτο τους δινει μεγαλη
δυναμη.Στη «Στεγη Μητερας» επανερχεται σταδιακα το χαμογελο στην εκφραση
τους.Ας αναφερθουμε σε μερικα περιστατικα.

-Η κ.Χ.καθηγητρια θεολογος,παντρεμενη με καθηγητη θεολογο,εδω και πεντε χρονια
δεχεται τη βια αδιαμαρτυρητα και δεν μπορει να κανει καμια απολυτως κινηση επει-
δη ειναι μητερα δυο παιδιων.Μεγιστο λαθος να πιστευουν οτι κανουν υπομονη για

χαρη των παιδιων τους.Ειναι δικη τους προσωπικη αδυναμια να δωσουν ενα οριστικο τελος στη βια.Τα παιδια τους βιωνουν τη βια και αργοτερα θα την αναπαραγαγουν.

-Η κ.Α. θελησε να δωσει ενα τελος στη βια,κανοντας το τεταρτο παιδι της.Βεβαιως δεν ηταν αυτο η προσδοκωμενη λυση.Η βια αυξηθηκε οχι μονο προς αυτη αλλα και προς ολα τα μελη της οικογενειας της.

-Ενα αλλο περιστατικο μας κανει ν αγανακτησουμε δικαιολογημενα και να οργισθουμε.Η κακοποιημενη γυναικα παει για να καταθεσει μηνυση στην Αστυνομια εναντιον του συζυγου της.Ο υπευθυνος της Αστυνομιας της ειπε.«Αντε κυρια μου πηγαινε στο σπιτι σου παλι πισω.Μ ενα χαστουκι τα παρατατε ολα και φυγετε απ το σπιτι σας. Και εγω δινω που και που κανενα χαστουκι στη γυναικα μου.Τι θα πρεπει να κανει? Θα πρεπει να φυγει?Με τετοια αντιμετωπιση πως μπορει να νιωσει η καθε κακοποιημενη γυναικα?Θα μπορούσαμε ν αναφερθουμε σε πληθωρα παρομοιων περιστατικων αλλα το μοναδικο μηνυμα που πρεπει να δοθει ειναι το εξης.

-Υπαρχουν πολλοι ανθρωποι που ναι υπευθυνοι σε θεσεις-κλειδια,χωρις ομως να ναι και καταλληλοι συνεχιζοντας τη βια λογω της εξουσιας που κατεχουν.

-Δεν υπαρχουν δυστυχως οργανωσεις που να ικανοποιουν ολες τις αναγκες των κακοποιημενων ατομων.Περιληπτικα θ αναφερθουμε στο κοινωνικο εργο που χει επιτελεσει η «Στεγη Μητερας»και το εμψυχο δυναμικο που αυτη διαθετει για τη στηριξη των φιλοξενουμενων της γυναικων.

-Επιστημονικο προσωπικο

Κοινωνικη Λειτουργος

Υποδεχεται,υποστηριζει,ανακουφιζει και στηριζει.Σ αυτην καταθετουν το ψυχισημο τους καθως συζηται με τη καθε γυναικα φιλοξενουμενη,τη παροτρυνει να εκφρασθει ελευθερα χωρις φοβο για τη περιπετεια που περασε,εδραιωνοντας ετσι με τροπο ειλικρινη,μια σχεση εμπιστοσυνης και υπευθυνότητας που στο τελος οδηγει τις φιλοξενουμενες στη διαυγεια,τη καθαροτητα της σκεψης,τη σαφηνεια και τη λυση.Αρχικα η καθε φιλοξενουμενη ειναι τοσο πολυ αποδιοργανωμενη που δεν πιστευει,δεν κατανοει,δεν αντιλαμβανεται ουτε και τις πιο απλες κατευθυνσεις.Σταδιακα ομως,απολαμβανει την ασφαλεια,τη σταθεροτητα και την ηρεμια Στο φακελο της καθε φιλοξενουμενης υπαρχει το Κοινωνικο Ιστορικο της και η αξιολογηση της προσωπικοτητας της. Αυτονοητο ειναι τ απορρητο των στοιχειων αυτων.

Δικηγορος

Το πρωτο προσωπο που καταφευγουν οι φιλοξενουμενες για να εξασφαλισουν και να κατοχυρωσουν την επιμελεια των παιδιων τους και τη διατροφη τους.

Ψυχολογος

Βοηθαι τις γυναικες ν αναζητησουν τα αιτια της κακης καταστασεως τους και να ηρεμησουν απο καθε εννοια που τις βασανιζει.Για τις πολυ δυσκολες περιπτωσεις και κυριως για τα παιδια που ερχονται,ευρισκομενα ηδη σε φοβερη ψυχολογικη καταρρευση,στη «Στεγη Μητερας».

Εκπαιδευτικός

Για τη βοήθεια των παιδιών στα μαθήματα τους, ενώ πολλές φορές μαθαίνει ελληνικά και στις αλλοδαπές φιλοξενούμενες.

Πνευματικός

Όταν το ζητήσουν οι φιλοξενούμενες.

-Παρεχόμενες υπηρεσίες

Πολιτισμένη, ήρεμη και ασφαλής τροφολογία
Κοινωνική υποστήριξη, ψυχολογική και ψυχιατρική στήριξη
Ιατροφαρμακευτική κάλυψη, όταν λείπει ο ασφαλιστικός φορέας
Νομική στήριξη
Επιμόρφωση σε θέματα οικογενειακής αγωγής
Δωρεάν παιδικός σταθμός

Στα κεντρικά γραφεία του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας (Κέντρο Υποδοχής και Ενημέρωσης), γίνεται η υποδοχή των κοινωνικών περιστατικών από εξειδικευμένες εθελοντρίες και η άμεση εξυπηρέτησή τους από τη γραμματεία. Επίσης κλείνονται τα ραντεβού για τη ψυχολογική στήριξη με τους συνεργαζόμενους εθελοντικούς ψυχολόγους. Τα κοινωνικά περιστατικά είτε εξυπηρετούνται επί τοπού, είτε παραπεμπονται στην Στέγη Μητέρας ή όπου αλλού πρέπει. Πολλά είναι και τα περιστατικά που αντιμετωπίζει το Κέντρο Ενημέρωσης.

γ. Ψυχολογική στήριξη κοινωνικών περιστατικών στο Κέντρο υποδοχής και ενημέρωσης του ΚΕ.Σ.Ο.

Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε με το τεραστίο έργο αλλά και τη προσπάθεια που καταβάλλει το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας για τη σωστή αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Σκοπός του είναι η ουσιαστική στήριξη της Ελληνικής Οικογένειας και ιδιαίτερα της Ελληνίδας μητέρας, η οποία επιφορτίζεται με τις περισσότερες ευθύνες αυτού του σημαντικού θεσμού, αυτού του συστήματος που λέγεται οικογένεια. Για την ομαλή λειτουργία αυτού του συστήματος, χρειάζεται απαραίτητα όλα τα μέλη να χουν μια στοιχειώδη ομαλή ζωή, διότι εάν ένα μέλος εμφανίσει κάποιο πρόβλημα τότε δυσλειτουργεί ολόκληρο το σύστημα. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας ενδιαφέρεται και γι' αυτό μεριμνά ακαταπαύστα, προσφέροντας ψυχολογική υποστήριξη. Μέσα από αυτή τη προσπάθεια κατανοούνται επαρκώς τα επιμέρους οικογενειακά προβλήματα που υπάρχουν, με κοινή προσπάθεια για εξεύρεση βιώσιμης λύσης μαζί με εκείνους που επισκεπτόνται το ΚΕ.Σ.Ο. Όλοι μαζί προσπαθούν όσο μπορεί ο καθένας. Το ΚΕ.Σ.Ο. δείχνει ένα δρόμο, μια κατεύθυνση, το δρόμο αυτό καλούνται οι ίδιοι να τον διανύσουν με τη ψυχολογική στήριξη του ΚΕ.Σ.Ο. Στο χέρι τους είναι αν θα αποδεχθούν τη πρόταση του ΚΕ.Σ.Ο. ή όχι.

Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός, πρέπει να αισθανθούν ότι δεν βρίσκονται μόνοι τους σε αυτή τη προσπάθεια, ότι υπάρχει ένας άνθρωπος για να τους ακούσει, ένας ειδικός για να καταθέσει τις επιστημονικές του γνώσεις και προτάσεις, για να κοπιασει μαζί τους για την ανεύρεση εφικτών λύσεων και να τους στηρίξει ουσιαστικά στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια της συνεδρίας αυτής. Αφού εκθεσουν διεξοδικά

το πρόβλημα τους, εξετάζεται προσεκτικά η ψυχοδομή τους, τα παιδικά τους βιώματα, το είδος των σχέσεων που χάνει με τους γονείς τους, το κινητήριο επίλογο του συντροφικού τους. Ο κύριος σκοπός του ΚΕ.Σ.Ο. είναι να ανακαλύψει και να αναδείξει τις ψυχικές δυνάμεις που υπάρχουν μέσα στους ανθρώπους αυτούς και να τις επιστρατεύσει, αφού βρει και αναδείξει τα θετικά και δημιουργικά στοιχεία της προσωπικότητάς τους, ώστε να ενισχυθεί η αυτοεκτίμηση και η αυτοπεποίθησή τους και να εκλείψουν τα προβλήματα που τους ταλανίζουν. Ένας από τους βασικούς στόχους του Κέντρου είναι και η βαθμιαία αποενοχοποίηση τους, η αυτογνωσία και η συνειδητοποίηση της ουσίας του προβλήματος που αντιμετωπίζουν, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την οικογενειακή κρίση που βιώνουν, θέτοντας κάποια όρια στην ακραία συμπεριφορά. Τους γνωστοποιείται εγκαίρως ότι οι σχέσεις μέσα στην οικογένεια έχουν ιδιαίτερη επίδραση στα παιδιά τους, διότι από αυτές ακριβώς τις σχέσεις εξαρτάται η ψυχολογική και συναισθηματική τους κατάσταση, η συμπεριφορά τους ως ενήλικες και ο τρόπος με τον οποίο θα αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες της ζωής που θα τους προκύψουν στο εγγύς και απώτερο μέλλον.

Η ελληνική οικογένεια περνάει στις μέρες μας μια ιδιαίτερη κρίση. Αυτό το πιστοποιούν άλλωστε και οι έρευνες που διεξάγονται κατά διαστήματα από διάφορους επιστήμονες και φορείς. Ήδη ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών ανακοίνωσε πρόσφατως ότι ένα στα πέντε ζευγάρια έχει φτάσει στην έκδοση διαζυγίου. Ας φανταστούμε λοιπόν πόσα ζευγάρια βρίσκονται ήδη υπό διαλυση αλλά δεν φτάνουν ποτέ στο διαζύγιο για οικονομικούς ή κοινωνικούς ή άλλους λόγους. Στο ΚΕ.Σ.Ο., τα περισσότερα από τα περιστατικά είναι κατά κύριο λόγο ανεργές μητέρες αλλά και νοικοκυρές ή εργαζόμενες, που υφίστανται κακοποίηση, είτε ψυχική είτε σωματική, χωρίς όμως να μπορούν να επιβάλλουν κάποια όρια στη συμπεριφορά των συζύγων τους. Οι αιτίες και οι αφορμές είναι πάρα πολλές, ήτοι εξωσυζυγικές σχέσεις, χρήση αλκοόλ, ανεργία, ψυχολογικά προβλήματα. Ας προσπαθήσουμε όμως να κατηγοριοποιήσουμε αυτές τις γυναίκες που επισκεπτόνται το ΚΕ.Σ.Ο.

-Ένα μεγάλο ποσοστό από αυτές είναι νοικοκυρές και αναφέρουν ότι όταν παντρευτήκαν, οι σύζυγοί τους δεν τους επέτρεψαν να εργαζόμαστε, για να μπορούν απεριόιστα να ασχοληθούν με τις φροντίδες των παιδιών τους και του σπιτιού τους. Όταν λοιπόν τα παιδιά πλέον μεγαλώσουν οι σύζυγοί τους, τους ζητούν επιτακτικά να βρουν εργασία. Αυτές όμως σήμερα είναι ήδη 40-50 ετών τουλάχιστον, οι περισσότερες χωρίς την ανάλογη επαγγελματική εμπειρία και ειδίκευση, χωρίς τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας, με λογικό αποτέλεσμα να αρχίσουν από μερικούς των συζύγων τους οι ωμοί εκβιασμοί, η αρνήση να τις συντηρούν, με φυσικό επομένως λεκτικούς εξευτελισμούς, διαμαχίες, ψυχική κακοποίηση και ξυλοδαρμό.

-Μια δεύτερη κατηγορία είναι οι σχετικά νεώτερες γυναίκες που βρίσκονται στο απόγειο της ενεργείας και της ζωτικότητας τους, έχοντας ειδικές γνώσεις, όμως συναντούν το πρόβλημα της ανεργίας, με αποτέλεσμα να καλούνται να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα προβλήματα μέσα στην οικογένεια.

-Μια τρίτη κατηγορία γυναικών είναι εκείνες που εργαζόμαστε, ενώ είναι παράλληλα μητέρες και καλούνται να χουν πολλαπλούς ρόλους.

Η οικογένεια και κατά επέκταση το κοινωνικό σύνολο απαιτεί από εκείνες να ανταποκρίνονται με επιτυχία σε όλους αυτούς τους ρόλους, όμως αυτό τις περισσότερες φορές είναι πρακτικά αδύνατο και έτσι αρχίζουν οι προσωπικές ενοχές μαζί με τη κακομεταχείριση από το σύζυγο τους. Όσο για τις άστεγες και αγάμες μητέρες, που φιλοξενούνται

στη «Στεγη Μητερας» συναντούμε μια ειδική κατηγορία γυναικών μ εξαιρετικά χαμηλο μορφωτικό επίπεδο, χωρίς καμία εργασία, μ απουσία οικογενειακής στήριξης και με ιδιαίτερες δυσκολίες και τραυματικά παιδικά χρόνια. Η εμπειρία απ τα περιστατικά έχει καταδείξει σαφώς ότι εκείνοι που ανησυχούν περισσότερο για τις ανθρωπίνες σχέσεις μέσα στην οικογένεια και για τις επιπτώσεις που μπορεί αυτές να χουν στη διαμόρφωση των παιδιών τους, είναι οι γυναίκες. Απο τα περιστατικά που χουν επισκεφθεί το ΚΕ.Σ.Ο. τα δύο τελευταία χρόνια μοναχά δεκά ήταν άνδρες.

Αυτό που παρατηρείται είναι ότι οι περισσότεροι άνδρες που κακοποιούν τη γυναίκα τους αποφεύγουν την ψυχική ανάλυση, εκλογικεύουν μ ευκολία τις καταστάσεις, δεν επιθυμούν ν αναγνωρίζουν μ αντικειμενικότητα τα προβλήματα που υπάρχουν και δεν θέλουν να καταβαλλουν μεγάλη προσπάθεια για την αλλαγή της συμπεριφοράς τους. Αυτό είναι απορροια της ενδοψυχικής τους κατάστασης, της βιωματικής οικογενειακής τους εμπειρίας, αλλά και της χρήσης ουσιών, όπως αλκοολ ή άλλων ψυχοτροπών. Απ τις πληροφορίες που υπάρχουν για το οικογενειακό ιστορικό των ανδρών που κακοποιούν, αλλά και των γυναικών που κακοποιούνται, οι οικογενειακές συνθήκες κάτω απ τις οποίες ανατραφθηκαν σαν παιδιά, μοιάζουν πολύ μ αυτές που βιώνουν σήμερα στις δικές τους οικογένειες. Αυτό δείχνει ξεκαθάρτα ποσο αναγκαία είναι η συνειδητοποίηση του προβλήματος αυτού και η επίσκεψη σε ψυχολόγους αλλά και σ οικογενειακούς συμβούλους.

Πολλοί θα συμφωνήσουν ότι η ελληνική κοινωνία εξακολουθεί να παραμένει μια ανδροκρατούμενη κοινωνία μέσα στα πλαίσια της νοοτροπίας και της συμπεριφοράς των μελών της. Όμως τίποτα δεν μπορεί ν αλλάξει, αν δεν αλλάξουν ως προς τη συμπεριφορά και τη νοοτροπία οι γυναίκες οι ίδιες, αν δεν μπορέσουν να διεκδικήσουν και ν απαιτήσουν στη πράξη σεβασμό και αναγνώριση απο το οικογενειακό τους περιβάλλον. Αν δεν γίνει αυτό, τότε τίποτα δεν προκειται ν αλλάξει ουσιαστικά. Σ αυτή όμως τη δύσκολη προσπάθεια χρειάζεται σαφώς να ναι αρωγός και συμμετοχός και η ίδια η Πολιτεία. Χρειάζεται η άμεση εφαρμογή των νομών περί της διατροφής, διότι μεγάλο ποσοστό των συζύγων δεν την καταβάλλει, μ αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλά προβλήματα ως προς τη συντήρηση των παιδιών τους. Επιβάλλεται η ίδια η Πολιτεία να βρει εφαρμοσίμες λύσεις για την ανεργία που μαστίζει τις γυναίκες που ναι και μητέρες παράλληλα, ώστε να βοηθηθεί η μητροτητα και ν αντιμετωπισθεί η υπογεννητικότητα, διότι δυστυχώς η μητροτητα στις μέρες μας είναι ανεπιθύμητη στην αγορά εργασίας. Χρειάζεται η λειτουργία συμβουλευτικών σταθμών σε κάθε δήμο και νομό της χώρας και ιδιαίτερες στην επαρχία, οι οποίοι και θα παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη για την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας. Υπάρχει άμεση ανάγκη ολοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να βοηθήσουν ουσιαστικά την Ελληνική οικογένεια, διότι η οικογένεια ήταν εκείνη που σε κάθε δύσκολη περίοδο της φυλής μας κατορθώσε να διατηρήσει ενωμένο και αρραγή το κοινωνικό ιστό. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η διατήρηση και η περαιτέρω εξέλιξη της οικογένειας, διότι απ αυτήν εξαρτάται η διαμόρφωση των ατόμων που δομούν μια κοινωνία.

δ. Συμπεράσματα απ την επιστημονική έρευνα που έγινε στα πλαίσια της μελέτης των κοινωνικών περιστατικών που φιλοξενηθηκαν στη Στεγη Μητερας του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο.)

Εισαγωγή

Η συνοπτική παρουσίαση που ακολουθεί περιλαμβάνει τα πορίσματα που προέκυψαν, έπειτα απ τη συστηματική μελέτη των περιπτώσεων των κακοποιημένων γυναικών που απασχόλησαν τη Στεγη Μητερας του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας κατά τη

τριετη διάρκεια της λειτουργίας της. Πιο συγκεκριμένα, μέσω της στατιστικής επεξεργασίας του ιστορικού που ελήφθη από όλες τις γυναίκες που κατέφυγαν στη Στεγή Μητέρας, στα πλαίσια της ενδεδειγμένης διερεύνησης της κάθε μιας περίπτωσης ξεχωριστά, θα παρουσιασθούν με συνοπτικό τρόπο, αρχικά τα κοινωνικά-οικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των γυναικών αυτών. Στη συνέχεια, θα γίνει προσπάθεια να σκιαγραφηθεί εν συντομία, τόσο η οικογενειακή όσο και η συναισθηματική ατμόσφαιρα που βίωναν διαμέσου της καθημερινής τους συμβίωσης, με τον συντροφο τους ή το σύζυγο τους, όσο και τη ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκονταν κατά το χρονικό διάστημα που ζήτησαν τη βοήθεια από το ΚΕ.Σ.Ο. Η έρευνα αυτή θα κλείσει παρουσιάζοντας το είδος των υπηρεσιών που δέχθηκαν οι γυναίκες αυτές που απευθύνθηκαν στη Στεγή Μητέρας.

Μεθοδολογία

Για τη συλλογή των στοιχείων αυτών χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε είτε μέσω ατομικών συνεντεύξεων ή με βάση το ιστορικό που φυλάσσεται στο Αρχείο της Στεγής Μητέρας, σ' ότι αφορά στις περιπτώσεις κακοποιημένων γυναικών, οι οποίες, κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής αυτής της μελέτης είχαν ήδη αποχωρήσει από τη Στεγή Μητέρας. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε ότι, ο αριθμός των περιπτώσεων που εξετάστηκαν στα πλαίσια αυτής της μελέτης, δεν ταυτίζεται απόλυτα με το σύνολο των κακοποιημένων γυναικών, που απευθύνθηκαν στο ΚΕ.Σ.Ο. Ωστόσο, ο αριθμός των περιπτώσεων που επεξεργάστηκαν, αντιπροσωπεύει αρκετά υψηλό ποσοστό και συγκεκριμένα το 83% περίπου του συνόλου των προσερχομένων γυναικών στη Στεγή Φιλοξενίας.

Ευρήματα

-Δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των γυναικών που απευθύνθηκαν στη Στεγή Φιλοξενίας

Ηλικία

Οι ηλικιακές ομάδες στις οποίες ανήκει η πλειοψηφία των κακοποιημένων γυναικών και που ζήτησαν τη βοήθεια του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας, εντάσσεται στις ηλικιακές ομάδες μεταξύ των 26-33 ετών (29.3%) και των 34-45 ετών (33.3%). Σημαντικό επίσης είναι και το ποσοστό των αγάμων μητέρων (14.5%) ηλικίας μεταξύ 13-26 ετών, τις οποίες φιλοξένησε και φροντίσε το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους καθώς και μετά το τοκετό τους

Οικογενειακή κατάσταση

Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (65.3%) των κακοποιημένων γυναικών που κατέφυγαν στην Στεγή Μητέρας του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας είχαν τελειώσει τουλάχιστον ένα γάμο. Ένα πολύ σημαντικό ποσοστό από αυτές εξακολούθησαν να συζούν αναγκαστικά με το νυν σύζυγο τους, ο οποίος όπως δήλωσαν στο ΚΕ.Σ.Ο. τις κακοποιούσε συστηματικά είτε συναισθηματικά (48%) ασκώντας σε αυτές λεκτική (εξαπολύοντας αισχρές βρισιές και βωμολοχίες παρουσία των παιδιών τους) και ψυχολογική βία (για παράδειγμα μέσω ωμών εκβιασμών ότι δεν προκειται να τους ξαναδώσουν χρήματα για να καλύψουν τις στοιχειώδεις ανάγκες διαβίωσης των παιδιών τους, εκβιασμοί οι οποίοι όπως δήλωσαν στο ΚΕ.Σ.Ο., γίνονταν αρκετά συχνά πραγματικότητα), είτε σω-

ματικά (16%) με ξυλοδαρμούς, είτε σεξουαλικά (8%) χρησιμοποιώντας αυτές σαν σεξουαλικά και μόνο αντικείμενα, αναγκάζοντας τις αρκετά συχνά, μ ότι σωματικό και ψυχικό κόστος αυτό συνεπαγεται, να ικανοποιούν τις παραλογές και περιεργές σεξουαλικές απαιτήσεις τους. Επιπλέον οι κακοποιημένες γυναίκες οι οποίες απευθύνθηκαν στη Στεγή Μητέρας και είχαν τελέσει από δύο έως και τρεις γάμους, αποτελούσαν το 18.7% των περιπτώσεων αυτών.

Αναφορικά με τις περιπτώσεις των αγαμών ενηλικών μητέρων που βρίσκονταν σε εν-διαφερούσα κατάσταση, ένα μικρό ποσοστό (7.5%) εξ αυτών είχαν εγκαταλειφθεί από το συντρόφο τους ή είχαν καταστεί εγκυές λόγω εφημερών και ευκαιριακών σχέσεων (3%) που διατηρούσαν παράλληλα με αρκετούς άνδρες, οι οποίες μάλιστα όπως δήλωσαν στο Κέντρο Στήριξης Οικογένειας, δεν ήταν σε θέση να γνωρίζουν επακριβώς ποιος είναι ο πατέρας του παιδιού που κυοφορούσαν. Σ ότι αφορά δε τις ανήλικες αγάμες μητέρες (3.9%) οι οποίες βρίσκονταν σε προχωρημένη κύηση όταν απευθύνθηκαν στην Στεγή Μητέρας, για αρκετές από αυτές τις περιπτώσεις, υπήρχαν αποχρώσεις ενδείξεις ότι η εγκυμοσύνη τους ήταν προϊόν της σεξουαλικής κακοποίησης (βιασμού) που υποκρινότο από πρόσωπο του στενού οικογενειακού τους περιβάλλοντος. Ενώ για άλλες περιπτώσεις διαφανήκε ξεκαθάρτα ότι η εγκυμοσύνη τους αποτελούσε προϊόν αιμομιτικής σχέσης που χάν.

Αριθμός παιδιών-τοπος διαμονής των παιδιών

Το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών που δέχθηκαν τις υπηρεσίες από τη Στεγή Μητέρας του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας (ΚΕΣΟ), είχαν τουλάχιστον πάνω από δύο παιδιά (67.7%). Επιπροσθετως, όπως προέκυψε από το ιστορικό των γυναικών αυτών, σημαντικό αριθμός εξ αυτών (11.1%) είχαν αποκτήσει τα παιδιά τους με διαφορετικό σύντροφο ή σύζυγο, στη περίπτωση που χάν συναψει και δεύτερο γάμο. Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το 86% των κακοποιημένων γυναικών που χάν παιδιά, φιλοξενήθηκαν στη Στεγή του ΚΕ.Σ.Ο. μαζί με τα παιδιά τους. Για τον υπολοιπό αριθμό των περιπτώσεων των γυναικών, που ρθάν στη Στεγή χωρίς τα παιδιά τους, ή χωρίς μ όλα τα παιδιά τους, αυτά όπως δήλωσαν στο ΚΕ.Σ.Ο, βρίσκονταν «διασκορπισμένα», είτε σε κάποιο άλλο ίδρυμα, ή σε κάποια άλλη οικογένεια συγγενών του συζύγου τους, ή είχαν πλέον ενηλικιωθεί και είχαν τραβήξει το «δικό τους δρόμο».

Επαγγελματική απασχόληση-μορφωτικό επίπεδο

Το 57.3% των περιπτώσεων ήταν ανεργές, ενώ το 33.3% εργαζόνταν σε εργασίες ευκαιριακής απασχόλησης. Χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ακόμα, ότι μόλις το 6% των γυναικών που απευθύνθηκαν στη Στεγή Μητέρας, είχαν κάποιου είδους άλλη μόνιμη απασχόληση. Τα αποτελέσματα αυτά βεβαίως ήταν αναμενόμενα αν λάβει κανείς υπόψη του το μορφωτικό τους επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα το 37.9% εξ αυτών δήλωσε ότι έχει τελειώσει μοναχά το δημοτικό, το 21.3% είχε ολοκληρώσει την 9χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση (Γυμνασιο-Δημοτικό Σχολείο), ενώ μόνο το 12% είχε κατορθώσει να αποφοιτήσει από το Λύκειο. Αξιίζει ακόμα να σημειωθεί ότι το 20% επί του συνόλου των περιπτώσεων των γυναικών αυτών, δήλωσε στο ΚΕ.Σ.Ο. ότι γνωρίζει με εμπειρικό τρόπο γραφή και αναγνώση.

-Το πλαίσιο διαμορφώσης των διαταραγμένων ενδο-οικογενειακών τους σχέσεων

Οι κυρίες αιτίες οι οποίες κατά τη γνώμη τους ήταν υπεύθυνες για τις διαταραγμένες σχέσεις που είχαν με το σύζυγο τους ή το σύντροφο τους, ήταν κυρίως τα οικονομικά

προβλήματα που αντιμετώπιζαν, λόγω του πενιχρού οικογενειακού εισοδήματος που χάνει, η κυκλοθυμική συμπεριφορά του συντρόφου τους, τα τραυματικά παιδικά βιώματα που ζήσαν τόσο οι ίδιες, όσο και ο σύντροφός τους ή ο σύζυγός τους κατά τη παιδική τους ηλικία, βιώματα τα οποία δυστυχώς βγήκαν στην επιφάνεια με τον έρχομό των παιδιών τους. Επιπλέον αρκετές γυναίκες δήλωσαν ότι σε συνδυασμό με τις παραπάνω αιτίες ο αλκοολισμός, η τοξικοεξάρτηση ή το ψυχιατρικό πρόβλημα που αντιμετώπισε ο σύζυγός τους ή ο σύντροφός τους, ήταν ακόμη ένας παράγοντας που επιβαρύνει αισθητά την ήδη ζοφερή και αρνητική ατμόσφαιρα που επικρατούσε στην οικογενειακή στέγη. Ως εκ τούτου όταν τους ζητήθηκε να περιγράψουν με παραστατικότητα τη σχέση τους με το σύζυγο τους ή το σύντροφο τους, η πλειοψηφία εξ' αυτών, το 78.7% δηλαδή, περίπου τέσσερις στις πέντε γυναίκες, τη χαρακτήρισε παρα πολύ διαταραγμένη. Ακόμα το 73.6% των περιπτώσεων που φιλοξενήθηκαν στο Κέντρο Στήριξης Οικογένειας δήλωσε, ότι η συμπεριφορά του συζύγου τους απέναντι σ' αυτές και στα παιδιά τους ήταν επιθετική, βίαιη, εχθρική και αποτομή χωρίς κανένα ίχνος συναισθημάτων συμπονοίας, αγάπης, ζεστασίας και τρυφερότητας. Μόνο ένα μικρό ποσοστό απ' αυτές τις γυναίκες, το 12.5%, δήλωσε ότι θα μπορούσαν να χαρακτηρίσουν τη συμπεριφορά του συζύγου τους εναλλάσσομενη επιθετική με κάποια ψήγματα συμπονοίας και τρυφερότητας, ενίοτε.

Στο ερώτημα που τέθηκε «πόσο συχνά είχαν καταστεί θύμα κακοποίησης απ' το σύντροφο τους ή το σύζυγο τους» το 74.7% των περιπτώσεων που εξετάστηκαν, ανέφεραν ότι σε καθημερινή σχεδόν βάση, ο σύζυγός τους ή ο σύντροφός τους τις κακοποιούσε σωματικά ή συναισθηματικά. Ενώ το υπόλοιπο 25.3% δήλωσε ότι ήταν αποδέκτες μιας τέτοιας αρνητικής συμπεριφοράς τουλάχιστον δύο φορές το μήνα. Επίσης το 38.9% των γυναικών που φιλοξενήθηκαν στο Κέντρο Στήριξης Οικογένειας, δήλωσαν ότι ο σύζυγός τους ή ο σύντροφός τους τις είχε εγκαταλείψει τουλάχιστον μια φορά κατά τη διάρκεια της κοινής συμβίωσης τους και για χρονικό διάστημα από έναν έως εξή μήνες, χωρίς να γνωρίζουν ακριβώς που βρίσκεται και χωρίς να χουν την παραμικρή οικονομική ή άλλη βοήθεια απ' αυτόν. Ακόμη σ' ότι αφορά το ερώτημα που τους τέθηκε «με ποια κριτήρια επέλεξαν τον σύντροφο τους ή το σύζυγο τους» το 58.8% των γυναικών δήλωσε ότι ο λόγος που τον επέλεξαν, ήταν η «ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη» που χάνει κατά τη διάρκεια της σχέσης που διατηρούσαν με τον εν λόγω σύντροφο τους, το 25% των περιπτώσεων αυτών (οι μεγαλύτερες κυρίως σ' ηλικία γυναίκες, δηλαδή από 34 έως και πάνω από 45 ετών), τους επέβαλαν το εν λόγω άτομο, ως σύζυγο τους. Αναφορικά με τις περιπτώσεις των γυναικών που δήλωσαν ότι οι μητέρες τους ήταν πολύ φορτικές και τις πιέζαν για να παντρευτούν τον συγκεκριμένο άνδρα, στην πορεία αποδείχθηκε όπως δήλωσαν οι ίδιες, ότι επρόκειτο για τον εραστή της μητέρας τους. Αυτό τ' ανακάλυψαν οι ίδιες ή το έμαθαν απ' άλλες πηγές.

Ακόμη το 15.3% εξ' αυτών, δήλωσαν ότι παντρεύτηκαν το σύντροφο τους, θεωρώντας ότι αυτός αποτελούσε «μια σανίδα σωτηρίας» γι' αυτές, προκειμένου να ξεφύγουν απ' τ' αστατό, προβληματικό και διαταραγμένο οικογενειακό περιβάλλον που ζούσαν μαζί με τους γονείς τους. Σ' ότι αφορά τη παιδική οικογενειακή τους ζωή, ανατρέχοντας στα παιδικά τους χρόνια, το 52.3% των γυναικών αυτών εξήσαν στη παιδική και εφηβική τους ηλικία με τους φυσικούς τους γονείς, 16% εξ' αυτών με τους θετούς τους γονείς, ενώ το 28% μεγάλωσαν σε κάποιο ίδρυμα. Σ' ότι αφορά την οικονομική κατάσταση των γονέων τους, η πλειοψηφία εξ' αυτών τη χαρακτήρισε από μετρία έως άθλια. Επιπλέον απ' τα ευρήματα της μελέτης αυτής προέκυψε ότι η πλειοψηφία των γυναικών αυτών προέρχονταν κυρίως από οικογένειες όπου οι συζυγικές σχέσεις μεταξύ των γονέων τους ήταν διαταραγμένες και προβληματικές, ενώ αρκετές γυναίκες δήλωσαν ότι ένας εκ των γονέων τους αντιμετώπιζε κάποιο πρόβλημα (για παράδειγμα αλκοο-

λικος πατερας,η η μητερα αντιμετωπιζε καποιο ψυχιατρικο προβλημα,η μητερα τους ζουσε μια εξαλλη σεξουαλικη ζωη με πολλους εραστες).

Περιγραφοντας ακομα,την ατμοσφαιρα που επικρατουσε στην οικογενεια τους κατα τη παιδικη και εφηβικη τους ηλικια,το 69.7% των γυναικων αυτων δηλωσε οτι αυτη ηταν γεματη απο εντασεις,διαπληκτισμους,διαμαχες και συγκρουσεις,τοσο μεταξυ του γονεικου σχηματος,οσο και μεταξυ των παιδιων και των γονεων τους.Στο σημειο αυτο ειν αναγκη να επισημανθει οτι το 25.3% εξ αυτων δηλωσε οτι δεν εχουν καθολου παραστασεις γιατι δεν εξησαν ποτε με τους γονεις τους,αλλα μεγαλωσαν σε καποιο ιδρυμα η μαζι με καποιους συγγενεις τους.Οσον αφορα το βαθμο της ενδοοικογενειακης επικοινωνιας με προσωπα του στενου οικογενειακου τους περιβαλλοντος,δηλαδη γονεις,αδερφια,θειους,θειες συμφωνα μ οσα δηλωσαν,αυτη εχει προ πολλου διακοπει.Ελαχιστες ηταν οι περιπτωσεις που δηλωσαν οτι εξακολουθουν να χουν καποιας μορφης επικοινωνια με τη μητερα τους (6%) η με καποιο θειο η θεια τους (8%). Αντιθετως η πλειοψηφια απ αυτες δηλωσε οτι υπηρξαν μερικες περιοδοι της ζωης τους που χαν αντιμετωπισει σοβαρο προβλημα με καποιο απ τα ατομα του οικογενειακου τους περιβαλλοντος.Συγκεκριμενα το 83% αυτων δηλωσε οτι ειχε κακοποιηθει ειτε σωματικα ειτε συναισθηματικα τουλαχιστον απ τον εναν απ τους δυο γονεις.Επιπλεον υπηρξαν και μερικες περιπτωσεις γυναικων οπου ειχαν κακοποιηθει και σεξουαλικά απο καποιο μελος της οικογενειας τους,για παραδειγμα απο καποιον θειο τους η καποιον ξαδερφο τους.

-Περιγραφη της ψυχολογικης καταστασης στην οποια βρισκονταν κατα τη χρονικη περιοδο που απευθυνθηκαν στη Στεγη Μητερας του Κεντρου Στηριξης της Οικογενειας (ΚΕ.Σ.Ο.)

Η συντριπτικη πλειοψηφια,το 72% των γυναικων που δεχτηκαν τις υπηρεσιες της Στεγης Μητερας,παραδεχτηκαν οτι ειχαν κανει,η οτι εξακολουθουν να κανουν ευρεια χρηση αντικαταθλιπτικων φαρμακων,ενω μολις το 9% αυτων δηλωσε οτι εχει κανει χρηση αλκοολ προκειμενου να «ξεφυγει» και να ξεχασει τον εφιαλτη που ζουσε.Σ οτι αφορα την ερωτηση που τεθηκε «πως νιωθουν αυτη τη περιοδο της ζωης τους»απαντησαν οτι,επειτα απ ολα οσα ασχημα εχουν βιωσει,αισθανονται πολυ μεγαλη απογοητευση,καταθλιψη και θυμο.Επιπλεον δηλωσαν,οτι διακατεχονται απο μια εντονη ταση αδυναμιας και «ανικανοτητας»,δεδομενου οτι θεωρουν πλεον τον εαυτο τους εντελως ανικανο στο ν ανταπεξελθει μ επιτυχια στα προβληματα που αυτες αντιμετωπιζουν. Αξιζει ομως να σημειωθει οτι στο ερωτημα που τεθηκε αν πιστευουν οτι υπαρχει ελπιδα γι αυτες,η συντριπτικη πλειοψηφια αυτων,δηλαδη το 98% δηλωσε,οτι θελει να πιστευει οτι καπου στο βαθος του οριζοντα υπαρχει ελπιδα και γι αυτες.Επομενως δεν χανουν την αισιοδοξια τους,παρα τα οξυμμενα προβληματα που αντιμετωπιζουν.Επισης,σ οτι αφορα τους λογους για τους οποιους επελεξαν ν απευθυνθουν στο Κεντρο Στηριξης Οικογενειας,ο σημαντικότερος λογος για τον οποιο επελεξαν να ρθουν στη Στεγη Μητερας του ΚΕ.Σ.Ο. ηταν οτι δεν βρεθηκε καποιος αλλος φορεας η προσωπο για να τους βοηθησει,οικονομικα η ψυχικα,κατα τη χρονικη περιοδο που χαν φτασει πλεον στα ορια της αντοχης και της ανοχης που διεθεταν.Επισης το 24% δηλωσε οτι το οικογενειακο περιβαλλον τους αρνηθηκε να τις στηριξει,ενω το 13.3% ανεφερε οτι δεν εχει κανενα συγγενη.Στην ερωτηση«πως εμαθαν για το ΚΕ.Σ.Ο.»,απαντησαν οτι το εμαθαν ειτε απ τη τηλεοραση μεσω του διαφημιστικου του σποτ,ειτε ενημερωθηκαν απ τη τηλεπαρουσιαστρια της εκπομπης που συμμετειχαν,ειτε απ το Κ.Ε.Θ.Ι.,ειτε απ τη ΓΓ Ισοτητας,ειτε απ τον ιερεα της ενοριας τους.

-Είδος βοήθειας που ζήτησαν απ το ΚΕ.Σ.Ο.

Ανακεφαλαιώνοντας τη συνοπτική αυτή παρουσίαση,σ αυτό εδώ το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η βοήθεια που ζήτησαν οι γυναίκες αυτές απ το Κέντρο Στήριξης Οικογενείας σχετιζόνταν με την εξασφάλιση της φιλοξενίας καθώς και της ψυχολογικής στήριξης αυτών αλλά και των παιδιών τους,η διάρκεια της οποίας κυμαινόταν από λίγες εβδομάδες έως λίγους μήνες,νομικής βοήθειας,οικονομικής βοήθειας, εξευρέσεως αξιοπρεπούς εργασίας,χορηγήσεως οικογενειακού εξοπλισμού,καθώς και της επιδοτήσεως του ενοικίου που πληρώναν.Εδώ θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 28% των γυναικών αυτών δεχθήκε ένα συνδυασμό των παραπάνω προαναφερομένων υπηρεσιών.

ε.Αναγκαια η πρόληψη κατα της ενδοοικογενειακης βιας

Η σιωπη εσπασε.Τώρα τι γινεται?

Τη χρονια που περασε η τηλεφωνικη υπηρεσια (Hotline) με την ονομασια «Διπλα σου»,βοηθησε περισσοτερες απο χιλιες γυναικες και οικογενειες που χαν προβλημα σ ολη την Ελλαδα.Η εμπνευση για τη δημιουργια και τη λειτουργια αυτης της τοσο σημαντικης τηλεφωνικης γραμμης προηλθε απ τη προσωπικη επιθυμια και το μερακι επωνυμων προσωπων της κοινωνιας να βοηθησουν τους φιλους τους καθως επισης και αλλους ανθρωπους που χουν πραγματικα αναγκη.Καθως αυτοι οι επωνυμοι ανθρωποι παρακολουθουσαν σε καθημερινη βαση τις ειδησεις και τις τηλεοπτικες εκπομπες και εβλεπαν γυναικες συνεχεια να κακοποιουνται βαναυσα και πολυ συχνα διχως λογο να δολοφονουνται.Τελικως αποφασισαν οτι κατι δραστικο πρεπει να γινει για ν αλλαξει αρδην αυτη η αρνητικη κατασταση.Με την ευγενικη υποστηριξη γνωστης καπνοβιομηχανιας και τις πολυτιμες υπηρεσιες του Δικτυου Ευρωπαιων Γυναικων,η τηλεφωνικη υπηρεσια (Hotline) εγινε πραγματικοτητα και λειτουργει βασιζομενη σ ενα πυκνο δικτυο εθελοντων που καλυπτει ολη την Ελλαδα.Τα Μεσα Μαζικης Ενημερωσης εχουν παιξει πολυ σημαντικό ρολο,βοηθώντας αποφασιστικα στο να σπασει η σιωπη μ αμεσο αποτελεσμα οι γυναικες να βρουν το θαρρος και το κουραγιο και να πουν τη προσωπικη ιστορια τους,συχνα για πρωτη φορα,διακατεχομενες απο ενα αισθημα απελευθερωσης και με την ελπιδα και τη προσμονη οτι θα βοηθησουν με τη σταση τους καποια αλλη γυναικα να σπασει επιτελους τη σιωπη της.Μετα απο καποιο χρονικο διαστημα,οι εμπειριες που συγκεντρωθηκαν δειχνουν ξεκαθαρα ποση πολλη δουλεια πρεπει να γινει ακομα για να προσφερθει πραγματικη βοήθεια στις γυναικες που τη χρειαζονται αμεσα.

Στα προβληματα συμπεριλαμβανεται μεταξυ αλλων και η ελλειψη καταλληλων χωρων υποδοχης και στεγων.Ο αριθμος των στεγων ειναι πολυ μικρος,οι χωροι πολυ περιορισμενοι,η οικονομικη βοήθεια και οι ευκαιριες για εργασια που προσφερονται ειναι σπανια φαινομενα.Ως αποτελεσμα αυτων των βασικων ελλειψεων υποστηριξης,το 90% των γυναικων αυτων επιστρεφει στους συζυγους τους,οι οποιοι τις κακοποιουν.Το προβλημα που αντιμετωπιζουν αυτες οι γυναικες και τα παιδια τους πρεπει ν αντιμετωπισθει συστηματικα και μεθοδικα σ αγαστησυνεργασια με τη πολιτεια,με χρηματοδοτηση μακροχρονιων και μακροπνοων προγραμματα για εκπαιδευση,νομικη βοήθεια,ψυχολογικη υποστηριξη και οικογενειακη αγωγή.Πρεπει να δοθει ιδιαιτερη εμφαση για την αναγκη συγχρονισμού και συντονισμού των προσπαθειων που καταβαλλονται απ ολα τα συναρμοδια υπουργεια,ετσι ωστε το συστημα να μη ξανακανει θυμα το θυμα ποτε.Πρεπει να ληφθει πολυ σοβαρα υποψιν οτι οι υπαρχοντες νομοι θα πρεπει να τροποποιηθουν σ οτι αφορα το ζήτημα των περιοριστικων δικαστικων απο-

φασεων.Οι περιοριστικες δικαστικες αποφασεισ αργουν πολυ να εκδοθουν και αφη-
νουν τις γυναικες ανημπορες και ανυπερασπιστες στις επιθεσεισ.Συχνα το κοστος γι
αυτεσ τις γυναικεσ ειναι παρα πολυ υψηλο,καθωσ οι περισσοτερεσ απ αυτεσ εχουν εγ-
καταλειπει τα σπιτια τουσ και τις οικογενειεσ τουσ μοναχα με τα ρουχα που φορουν.
Προτεινεται να υποχρεωνονται οι αντρεσ να εγκαταλειπουν τα σπιτια τουσ και οχι οι
γυναικεσ τουσ και τα παιδια τουσ.

Ειν απαραιτητη μια ειδικη εκπαιδευση σ ολα τα αστυνομικα οργανα,τα οποια πολλ-
εσ φορεσ δισταζουν ν αναλαβουν πρωτοβουλιεσ,χρησιμοποιωντασ ωσ αλλοθι οτι προ-
κειται περι μιασ οικογενειακησ υποθεσησ και οτι δεν εχουν αυτοι καμια δικαιοδοσια.
Προτεινεται η ιδρυση μεσα στην αστυνομια ειδικησ μοναδασ,η οποια θα χειριζεται
τετοιεσ υποθεσεισ οικογενειακησ βιασ.Μπορει επισησ με τη μοναδα αυτη να συνεργα-
ζεται και κοινωνικη λειτουργοσ η αλλοι ειδικοι επιστημονεσ και οι οποιοι θα μεταβαι-
νουν πρωτοι στο τοπο εκεινο,οπου προκυπτει το καθε προβλημα.Εκπαιδευση επισησ
ειν απαραιτητη στουσ Εισαγγελεισ,στουσ Δικαστεσ και στουσ γιατρουσ,για να ναι περ-
ισσοτερο ευαισθητοι στην εξαιρετικα δυσκολη θεση που βρισκονται αυτεσ οι γυναικε-
εσ.Προτεινεται η αναγκη δημιουργιασ και λειτουργιασ Δικαστηριου Οικογενειακων
Υποθεσεων,το οποιο θα χειριζεται αποκλειστικωσ τις υποθεσεισ εκεινεσ που αφορουν
την οικογενειακη βια και τη κακοποιηση παιδιων.Το νομικο καθεστωσ θα πρεπει να
παρεχει ουσιαστικη νομικη βοηθεια σ εκεινεσ τις γυναικεσ που δεν εχουν την οικονο-
μικη δυνατοτητα λογω του πολυ υψηλου κοστουσ των υπηρεσιων αυτων.Σ αυτο μπο-
ρουν να βοηθησουν και οι δικηγορικοι συλλογοι.

Θα πρεπει να επιβαλλεται υποχρεωτικη θεραπεια σε εκεινουσ που προβαινουν κατ
επαναληψη σε κακοποιησεισ.Μεχρι σημερα δεν εχουν γινει πραγματικεσ προσπαθειεσ
για να βοηθησουν στη πραξη αυτα τα ατομα.Ερευνεσ επιστημονικεσ εχουν αποδειξει
οτι οταν παρεχεται πραγματικη βοηθεια και ουσιαστικη θεραπεια,πολλεσ οικογενειεσ
επανενωνονται μ απολυτη επιτυχια.Προτεινεται η δημιουργια Στεγων για συντομη δι-
αμονη σε διαφορα μερη της χωρασ.Αυτεσ οι προσωρινεσ Στεγεσ μπορει να ναι ενα ξε-
νοδοχειο που θα συνεργαζεται με το δημο.Οι διαδικασιεσ ενταξησ στις υπαρχουσεσ
Στεγεσ απαιτουν ιατρικεσ εξετασεισ οι οποιεσ συχνα χρειαζονται μερικεσ μερεσ για να
βγουν τα αποτελεσματα τουσ.Στα νοσοκομεια πρεπει να διδεται απολυτη προτεραιοτη-
τητα στα θυματα της ενδο-οικογενειακησ βιασ,ουτωσ ωστε να γινεται συντομωσ η μετ-
αγωγη τουσ στην εστια,ειδικα οταν βρισκονται σ αμεσο κινδυνο.Σημαντικότερο όλων
ομως ειναι ενα υψηλο αισθημα ευθυνησ της ιδιασ της κοινωνιασ.Το μηνυμα που πρεπ-
ει ν απευθυνεται προς ολη τη κοινωνια ειναι να δραστηριοποιηθει αμεσα και να παψει
πλεον να στρεφει το βλεμμα της επιδεικτικα και προκλητικα απ την αλλη πλευρα στα
φλεγοντα ζητηματα της βιασ.Ο καθενας απο μασ μπορει να βοηθησει αμεσα και στη
πραξη.Εαν καποιοσ γνωριζει καποιεσ περιπτωσεισ βιασ,πρεπει οπωσδηποτε να τις αν-
αφερει.Πρεπει να διευκολυνονται οσο ειναι δυνατον και να παρεχεται ασφαλεια σ εκ-
εινουσ που καταγγελουν περιπτωσεισ βιασ.Η καταγγελια δεν αποτελει ντροπη.Η βια
αποτελει μεγαλη ντροπη.Τιποτε δεν το απεικονιζει περισσοτερο και πιο παραστατικα
απ το τραγουδι της Tracy Chapman «Πισω απ τον τοιχο» (Behind the wall).Οπωσδη-
ποτε οι ψυχολογικεσ συνεπειεσ στις γυναικεσ και τα παιδια που ναι θυματα της βιασ
ειναι παρα πολυ μεγαλεσ και δυσκολα επουλωνονται.Υπαρχει ομως και το ευρωπαικο
προγραμμα “Socrates” εναντιον της ενδοοικογενειακησ βιασ,μ εντονη ελληνικη μαλι-
στα συμμετοχη σ αυτο.

στ. Η επιβουλή της ζωής ως λόγος διαζυγίου (μαχητό τεκμήριο κλονισμού του γαμου)

Επιβουλή της ζωής αποτελεί κάθε πράξη ή παραλείψη, δια της οποίας εκδηλώνεται η προθεση του ενός συζυγού για θανατώση του άλλου συζυγού. Είναι προφανές αλλά και πασιδηλό ότι στη προκειμένη περίπτωση απαιτείται η υπαρξη δολού (Γαζης σελ. 80, Δεληγιαννης, Κουτσουραδης 277 σελ. 264-267, Σπυριδακης 63 εα σελ. 167). Περι του εαν και κατα ποσο ηταν αρκετος ο ενδεχομενος δολος θανατωσης ηταν αμφιβολο κατα το προισχυσαν δικαιο. Φαινεται ομως ορθοτερο και σ αυτη τη περιπτωση να προκειται περι επιβουλης της ζωης, που συνιστα τεκμηριο κλονισμού του γαμου. (Ειν αντιθετος ο Δεληγιαννης, Κουτσουραδης 277 σελ. 267. Σπυριδακης 63 εα σελ. 167). Υφιστάται ομως και η γνωμη κατα την οποια αρκει και μονο η αμελεια. (Κουμαντος Ι. σελ. 280, Καρακατσανης σελ. 35). Η προθεση θανατωσης πρεπει να χει εκδηλωθει εμπρακτως, εστω και μ απλα προπαρασκευαστικα μετρα (για παραδειγμα μ αγορα οπλου) η μ ενεργειες εντελως απροσφορες, οπως συμβαινει για παραδειγμα οταν χορηγηθηκε ανεπαρκης δοση δηλητηριου η οταν ο συζυγος πυροβολησε τη συζυγο του μ οπλο, τ οποιο δεν ειχε καθολου σφαιρες, χωρις ομως να το γνωριζει αυτο, αυτος που πυροβολησε. (Μιχαηλιδης-Νουαρος 136 σελ. 179). Η επιβουλή της ζωής μπορεί να εκδηλωθει καλλιστα και με παραλείψη (Κουμαντος Ι. Σελ. 286). Εαν η προθεση θανατωσης εκδηλωθηκε μοναχα μ απειλες δεν θεωρεται οτι υπαρχει επιβουλή της ζωής. Μπορουν ομως αυτες οι απειλες, οπως αλλωστε και καθε αλλη κακη μεταχειριση της συζυγου απ τον συζυγο, να επιφερουν ισχυρο κλονισμό του γαμου, εστω και αν ο κλονισμος αυτος δεν μπορεί ν αποδειχθει με το τεκμηριο της επιβουλης της ζωής. Για να υπαρχει ομως επιβουλή της ζωής του ενός συζυγου δεν απαιτείται η αποπειρα θανατωσης να ναι και αξιοποιηνη. (Κουμαντος Ι. σελ. 285, Σπυριδακης 63 εα σελ. 167)

Η επιβουλή της ζωής πρεπει να εκδηλωθηκε απ το συζυγο που δεν στερεεται την ικανοτητα για καταλογισμο, κατα το χρονο της εκδηλωσης της, για παραδειγμα λογω παραφροσυνης (πρβλ. ΑΚ 915, βλ. και Κουμαντο Ι. σελ. 180, Καρακατσανης σελ. 35). Δεν πρεπει ομως ο συζυγος να φερε τον εαυτο του σε κατασταση ελλειψης της συνειδησης των πραξεων του με τη χρηση οιοπνευματωδων ποτων η αλλων παραπλησιων μεσων (ΑΚ 915 παρ. 2). Εαν ο επικαλουμενος την επιβουλή της ζωής του συναινεσε σε αυτην, αυτο σημαινει οτι απ την επιβουλή αυτη δεν επηλθε κανενας κλονισμος της εγγαμης σχεσης μεταξυ των συζυγων. Η συναινεση σ αυτη τη περιπτωση αποτελεί αιτιολογια της αρνησης προκλησης του κλονισμού της εγγαμης συμβιωσης. Αυτο ειν ανεξαρτητο απ την επιρροη την οποια μπορεί ν ασκησει η συναινεση του παθοντος συμφωνα με τους κανονες και τις διαταξεις του ποινικου δικαιου. Εαν εκκρεμει ποινικη δικη εξαιτιας της επιβουλης της ζωής του ενός συζυγου, για παραδειγμα λογω αποπειρας ανθρωποκτονιας και προβαλλεται ενωπιον του δικαστηριου, το οποιο και εκδικαζει την αγωγή του διαζυγιου, ο ισχυρισμος περι επιβουλης της ζωής, ειναι δυνατη η αναβολη της συζητησης κατα τη πολιτικη δικη. Παντως και στη προκειμενη περιπτωση η αποφαση του ποινικου δικαστηριου δεν αποτελεί σε καμια περιπτωση δεδικασμενο για τα πολιτικα δικαστηρια. Εαν ο εναγων συζυγος αποδειξει την επιβουλή της ζωής του εκ μερους του εναγομενου συζυγου, δια του τεκμηριου αποδεικνυεται και ο κλονισμος. Ο εναγομενος ομως μπορεί να ισχυρισθει και ν αποδειξει τ αντιθετο εκεινου, το οποιο επιδιωκεται ν αποδειχθει με την επικληση του τεκμηριου αυτου. Το οτι δηλαδη παρα την επιβουλή της ζωής του συζυγου του δεν επηλθε σε καμια περιπτωση οιοσδηποτε κλονισμος του γαμου.

ζ.Βια στην οικογενεια-Θυματολογία

-Εισαγωγικά

«Η οικογενεια μπορεί και πρέπει να γίνεται αισθητή σ όλη τη κοινωνία σαν κάτι που να ζωντανό,σαν κάτι που πεθαίνει,σαν κάτι που να νεκρό,σαν μια μηχανή,πολύ συχνά ως ένα προστατευτικό ή αλλοτε καταστροφικό δίκτυο σχέσεων».Στις μέρες μας η οικογενεια δεν εκπληρώνει σωστά η καθόλου την εκπαιδευτική,μεταβιβαστική της λειτουργία μ άμεσο αποτέλεσμα η δημιουργία υγιών προτύπων και η διαμορφώση ρολών να βρίσκεται σε δευτερευούσα θέση και το ζεστό και οικείο οικογενειακό περιβάλλον ν αντικαθίσταται σταδιακά απο καταμερισμούς εργασίας και πολλές ευθύνες μέσα σε μια «μικρή και περιορισμένη οικονομική ομάδα».Οι σχέσεις εξουσίας που αναπτύσσονται μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον επηρεάζουν αποφασιστικά τη προσωπικότητα αλλά και τη συμπεριφορά των μελών της και οδηγούν αναποφευκτά σ επώδυνες συγκρούσεις.Αναμεσα στους γονείς που θέλουν να κρατήσουν και να εδραιώσουν τα ήδη κερτημένα δικαιώματα και τις εξουσίες τους και στα παιδιά τους που θέλουν άμεσα περισσότερες ελευθερίες και περισσότερα δικαιώματα.Αναμεσα στον άνδρα και τη γυναίκα που αναζητούν νέες μορφές ισορροπίας και κατανομής ρολών στην οικογενεια και στη κοινωνία.

Ο εκτελεστικός όσο και κυριαρχικός ρολός του πατέρα και ο εκφραστικός όσο και συναισθηματικός ρολός της μητέρας αποτελούν παραδοσιακά σχήματα που δεν εκφράζουν πλέον καινούργιες,νέωτερες αντιλήψεις.Ο μύθος της ανδρικής κυριαρχίας η των πρωτευόντων φυλών καταρρέει κάτω απ τις επιμονές πιέσεις των οξυμένων οικονομικών αναγκών και των συγχρονών κοινωνικών ρευμάτων.Το δόγμα της ισότητας υποστηρίζει οτι όλοι μπορούν ν ασχοληθούν μ όλα τα θέματα και καμία απολύτως διαφορά δεν πρέπει ν αναγνωρίζεται.Η ισότητα σε συνδυασμό με τη σεξουαλική επανάσταση,δηλαδή την αντισύλληψη,τις προσυζυγικές ή μετασυζυγικές σχέσεις,την ελεύθερη συμβίωση και την αμβλωση οδήγησαν μοιραία στη δημιουργία νέων μορφών της οικογενειας,οπως για παραδειγμα τη μανα που να ανυπαντρη και το παιδί της,οι οποίες διεκδικούν πεισματικά να γίνουν ίσοιμα αποδεκτές κατά τον ίδιο τρόπο που αποδεχομαστε όλοι μας το σχήμα πατέρας,μανα,παιδί.Ανεξαρτήτα απ τα πολλά προβλήματα που ανακουπτουν τόσο σε νομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο,απ τους μύθους που πεφτούν και τους καινούργιους μύθους που γεννιούνται ειν αδηριτη ανάγκη να υπεισελθουμε στο καθαρά εγκληματολογικό μέρος της ανάλυσης αυτής της καινούργιας πραγματικότητας που εμφανίστηκε.

-Βια μεταξύ των συζύγων

Μπορούμε όμως εύλογα να ισχυριστούμε οτι η κακοποίηση των γυναικών υπακούει στους ίδιους ακριβώς νόμους και αντιμετωπίζεται με τα ίδια ακριβώς μέσα,οπως για παραδειγμα στη περίπτωση του παιδιού που να και θύμα ταυτοχρόνα.Η σωστή άμυνα της οικογενειας (R.No 85/85 C.d.E) προϋποθέτει πρωτίστως τη προστασία όλων των μελών της.Η συνηθέστερη προσβολή του παιδιού η της γυναίκας πρέπει να μας καθιστά παντελώς αδιαφορούς στις προσβολές που υφίσταται και ο άνδρας?

Γυναίκα-θύμα

Πρέπει να γίνει ουσιαστική διακρίση αναμεσα σε «φυσιολογικές και καθημερινές διενέξεις στο σπίτι που λίγο ή πολύ όλα τα ζευγάρια έχουν» και στην«πραγματική βία».Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν πράξεις οι οποίες μπορούν να συγκριθούν μ

-ναχα με βασανιστηρια,ειτε αυτα ειναι ψυχολογικα,οπως απειλες και εκβιασμοι ειτε αυτα ειναι φυσικα,οπως χτυπηματα και καψιματα.Το σοβαρο προβλημα του κακοποιημενου παιδιου εμφανιζεται τη δεκαετια του 1960, ενω το προβλημα της κακοποιημενης γυναικας τη δεκαετια του 1970 γιατι συνδεεται αμεσα με τις κινησεις που τοτε ξεκινήσαν για την ισοτητα των δυο φυλων.Η ασκηση βιας θεωρειται σαν ενα μεσο κοινωνικου ελεγχου της γυναικας απ τον ανδρα της.Οι γυναικες αυτες παρ ολα αυτα δεν διανοουνται να καταδωσουν το συζυγο τους για να μη στιγματιστει αυτος στη κοινωνια και στο οικογενειακο περιβαλλον,οι δε αστυνομικες αρχες μ εμφανη δυσανεσκεια και ασμενωσ επεμβαινουν και υστερα μονο απο επιμονες και φορτικες προσκλήσεις. Παρολο που οι στατιστικες ειναι θολες και ασαφεις σ αυτο το σημειο,ο Mc Clintock υπολογιζει σε 30% περιπου τις αυτοκτονιες που προκαλουνται απο συζυγικες διενεξεις,ενω σ ερευνα που πραγματοποιηθηκε για τα διαζυγια επισημανθηκε οτι κατα 23% στις μεσαιες κοινωνικες ταξεις και κατα 40% στην εργατικη ταξη,η βια επαιξε πολυ σημαντικό ρολο.Συγκεκριμενα το 37% των γυναικων παραπονεθηκαν σχετικα και το 3% των ανδρων εμφανισαν εκαναν το ιδιο.Στις Ηνωμενες Πολιτειες Αμερικης υπολογιζονται σε 1.800.000 περιπου οι γυναικες που πεφτουν καθε χρονο θυματα κακοποιησης απ τον ιδιο τους τον ανδρα.

Η βια ως μια αμεση προεκταση της σεξουαλικης δραστηριοτητας,ως μια σαφης ενδειξη ενος συστηματος υποκοουλτουρας,ως μια δυσανεστη παθολογια του δραστη,ως μια εμφανης αδυναμια του συζυγου να επιβληθει με την εκτιμηση και το διαλογο δεν αποτελει μονο το θλιβερο προνομιο μιας συγκεκριμενης ομαδας η μιας συγκεκριμενης κοινωνικης ταξης αλλα δυστυχως εχει μολυνει ολο γενικα το κοινωνικο σωμα.Παρα το ψυχολογικο αντικτυπο που χει στη ζωη και τη πορεια της γυναικας η κακοποιηση της,εχει διαπιστωθει απο ερευνες και μελετες,οτι γυναικες που χαν ως παιδια τυχει εξαιρετικα σκληρης διαπαιδαγωγησης απ τους γονεις τους,ανεχονται και υπομενουν περισσοτερο το βιαιο συζυγο τους,ιδιως οταν δεν βρισκουν καμια κατανοηση απ την οικογενεια τους,απ το φιλικο η το κοινωνικο τους περιβαλλον,απ τους κοινωνικους φορεις και απ τη Πολιτεια.

Η ιατρικη,οικονομικη και κοινωνικη αλλα κυριως συναισθηματικη συμπαρασταση στη κακοποιημενη γυναικα που εγκαταλειπει το σπιτι της και την οικογενεια της πρεπει να ναι οργανωμενη και συστηματικη και οχι περιστασιακη.Σημαντικο ρολο πρεπει ν αναλαβουν και οι δικαστικες αρχες-γιατι οχι να μη γινουν στη χωρα μας,κατα το προτυπο πολλων ξενων χωρων,και Family Courts-ειτε ως διαμεσολαβητες για την οριστικη διευθετηση και τη διατηρηση της οικογενειας ειτε ως δικαιοι και αμεροληπτοι κριτες σε περιπτωση που οι συζυγοι οδηγηθουν σε διαζυγιο,χωρις ομως να υποβληθει το θυμα σε νεες ψυχικες ταλαιπωριες και βασανα.

Ανδρας-θυμα

Η κακοποιηση του ανδρα παρουσιαζει το πιο υψηλο δεικτη του σκοτεινου αριθμου της εγκληματικοτητας.Σπανιως συζυγοι καταγγελουν οτι κακοποιηθηκαν απ τις γυναικες τους,ειτε γιατι σπανιως κατι τετοιο συμβαινει,ειτε γιατι θεωρειται απ ολους ιδιαιτερωσ υποτιμητικο και προσβλητικο για εναν ανδρα να προβει σε τετοια δηλωση. Το φαινομενο αυτο αρχιζει ν απασχολει πολυ προσφατα τα δικαστηρια της Ευρωπης. Το κυριαρχο στερεοτυπο του δυνατου ανδρα,καταρριπτομενο απο τετοιες καταγγελιες,οδηγει σε μια γελοιοποιηση του κακοποιηθεντος συζυγου.Στα 1975 στις Ηνωμενες Πολιτειες Αμερικης το 15% των ανθρωποκτονιων διεπραχθησαν μεταξυ συζυγων,οπου ο ανδρας ηταν το θυμα στο 7.8% των περιπτωσεων ενω η γυναικα ηταν το θυμα στο 8% των περιπτωσεων.Ισως η συζυγοκτονια να ναι μια η να ναι η μοναδικη απαντηση της κακοποιημενης γυναικας.Ισως και να μην υπαρχει αλλη διεξοδος,ισως η

ισοτητα να φτανει ακομα και μεχρι τη χρηση του πιστολιου. Το στερεοτυπο της γυναικας, που ναι γλυκια και υποταγμενη, εχει αλλαξει ριζικα. Πολλες φορες ο μαρτυρας η το θυμα της βιας μετατρεπεται σε δραστη. Οι ρολοι εναλλασσονται αλλα ομως το δραμα παραμενει. Το θυμα που συναινει η το θυμα που συμμετεχει ευκολα εξελισσεται σ «εκδικητη» και τιμωρο καμια φορα απ οψιμη ενοχοποιηση του.

-Προβληματισμοι γυρω απ την αντιμετωπιση

Η ιδιωτικη αυτη βια αποτελει αντικειμενο της κοινωνικης πολιτικης, δηλαδη των οργανωσεων, και χωρο εισδοχης της κρατικης εξουσιας, δηλαδη της αστυνομιας και του εισαγγελεα. Ο οικος εντασεται στη πολη στο βαθμο που η ιδιωτικη σφαιρα και η κοινωνικη πολιτικη μεταξυ τους ταυτιζονται. Τελικα η επεμβαση της δημοσιας δυναμης η των κοινωνικων φορεων που στοχευουν στην ουσιαστικη προστασια των αδυναμων μελων σωζουν το γαμο η την οικογενεια. Ειναι προσφορη η επεμβαση πριν ζητηθει το διαζυγιο. Τα ζευγαρια που διαλυονται μετα απο τετοιες τραυματικες εμπειριες ξαναφτιαχνουν μια νεα οικογενεια. Αυτα τα σοβαρα ερωτηματα δεν ειναι καθολου ευκολο και απλο ν απαντηθουν. Η ελλειψη συνοχης του υποσυστηματος της κοινωνιας που ονομαζεται οικογενεια δεν οφειλεται μοναχα σε ορατες δυσλειτουργιες μεσα στη μοναδα αυτη αλλα και στην εμφανη αδυναμια της οικογενειας να ενταχθει αρμονικα μεσα στο ευρυτερο κοινωνικο συστημα, ητοι στην γειτονια και στο επαγγελμα. Η αρμονικη και ανεφελη επικοινωνια των μελων της οικογενειας με τους «εξω» απ αυτην αφενος μεν επηρρεαζει ψυχολογικα τις σχεσεις με τους «μεσα» σ αυτην, αφετερου δε διευρυνει τα πλαισια του κοινωνικου ελεγχου.

Σε τελικη αναλυση η βια ως μια μορφη επικοινωνιας μεσα στην οικογενεια η ως μια οδυνηρη στιγμη της ρηξης των δεσμων που υπαρχουν, εκφραζει παντοτε μια νοσο της ανθρωπινης επαφης. Μια νοσο που μοναδικη θεραπεια της ειν η επανεξεταση των ρολων και των σχεσεων μεσα απ το συναισθηματικο πρισμα της συμπονιας και της κατανοησης και οχι βεβαιως μεσα απ το ψυχρο και ωμο φακο της πληρους εκλογικευσης και της τεχνητης εξισορροπησης των εξουσιων. Δεν εννοουμε σε καμια περιπτωση οτι κανεις δεν πρεπει να επεμβαινει στην ιδιωτικη σφαιρα. Απλως επισημαινουμε τον υπαρκτο κινδυνο απ τις καταχρηστικες και απροκαλυπτες επεμβασεις του κρατους μεσω των οργανων του σ ολο το φασμα της ζωης και της δρασης των πολιτων. Ας μη ξεχναμε το κοινωνικο στιγματισμο και την υπερβολικη δραματοποιηση που ακολουθουν τη «δημοσιοποιηση» των ενδο-οικογενειακων συγκρουσεων. Ας αναλογιστουμε τη μεγαλη δυναμη που παρεχεται στο κρατος οταν ο καθε συζυγος θα μπορούσε να καλεσει το οιοδηποτε κρατικο οργανο με σκοπο να του ανακοινωσει τη σεξουαλικη ανικανοτητα του αλλου συζυγου η τη μοιχεια. Αλλο θεμα ειν η επεμβαση με τη συναινεση η κατοπιν αιτησης του θυματος των κοινωνικων φορεων, οπως ειν οι κοινωνικοι λειτουργοι και οι συμβουλοι οικογενειας. Ο μυθος της ανδρικης κυριαρχιας η των πρωτευοντων ρολων δεν πρεπει επ ουδενι ν αντικατασταθει απ το μυθο του a priori αμετοχου και αθου θυματος. Ας σκεφτουμε την ισορροπια του τρομου που θα επικρατησει στο σπιτι και σ ολη την οικογενεια αν ο εισαγγελεας περιμενει σαν σκοπος εξω απ τη πορτα του σπιτιου για να παρεμβει η τι θα συμβει αν ο εκβιασμος και η απειλη γι αφαιρεση της γονικης μεριμνας η οι οικονομικες παροχες αντικαταστησουν τη κατανοηση και το συμβιβασμο.

-Διαπιστωσεις

Τα παιδια τα δερνουν και οι δυο γονεις. Η γυναικα κακοποιειται σε πολυ μεγαλυτερο βαθμο απ τον ανδρα (περιπου στο 85%). Και οι δυο ομως συζυγοι «σκοτωνονται

μεταξύ τους» εξίσου και σε κάθε περίπτωση «σκοτώνουν» σίγουρα το μέλλον των παιδιών τους. Αν θέλουμε να λύσουμε το πρόβλημα αυτό πρέπει να απομυθοποιήσουμε τους ρόλους των κησόνων και τους ρόλους των θεραπόντων. Κανείς δεν είναι άθως σε αυτό το δράμα. Στις μέρες μας όμως, και ενώ η συμβίωση, το living together, είχε θεωρηθεί στο παρελθόν ως shadow institution, ήτοι μια θεσμική σκιά του γάμου, διαπιστώνουμε ότι συντελείται μια αλλαγή. Ο ίδιος ο γάμος μετατρέπεται σε shadow institution πλέον με την έννοια ότι χάνει το παραδοσιακό του νόημα και κυρίως την αλληλεγγύη που συνέδεε τα μέλη στο όνομα της απολυτής αυτονομίας των συζύγων. Ο γάμος ως ηθελήμενη ένωση δύο ανεξάρτητων προσώπων, όπως συμβαίνει στη Σουηδία, έρχεται σε αντίθεση με το γάμο ως συντροφικότητα, αγάπη, σεβασμός, κοινή εργασία, ανατροφή των παιδιών, πάλη για την οικογενειακή ευτυχία, όπως συμβαίνει στη Κίνα. Δύο ιδεολογίες για το γάμο, η μία είναι αυτονομιστική και ατομιστική με κύρια χαρακτηριστικά της την ισότητα και την ελευθερία, η δε άλλη είναι συνεκτική και κοινοτική με χαρακτηριστικά της γνωρίσματα την αλληλεγγύη και την αμοιβαίοτητα, συγκρούονται, καθορίζοντας και την ύψη της οικογενειακής. Η οριστική υπερβάση των αντιθέσεων τους αυτών ίσως αποτελεί το μέλλον, αν όχι όλης της ανθρωπότητας, τουλάχιστον του ευτυχισμένου ανθρώπου.

-Βία, εξουσία. Μορφές επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια

Η βία μέσα στην οικογένεια, η ακόμα πιο διευρυμένα η βία μέσα στο σπίτι, είναι δυνατό να προσλάβει μια ήπια ή μια πιο σκληρή μορφή από χαστούκι και σπρωξιμο μέχρι ξυλοκοπή και μαχαιρώμα. Η κατάχρηση αυτή συνιστά σε εγκληματικό επίπεδο μια «μη φανερά βία», με την έννοια ότι εντάσσεται στο «σκοτεινό αριθμό της εγκληματικότητας», αφού οι καταγγελίες είναι ελάχιστες είτε λόγω του γεγονότος ότι αυτό συμβαίνει σε έναν ιδιωτικό χώρο είτε διότι η υπερμετρη δραματοποίηση που ακολουθεί τη δημοσιοποίηση είναι πιο τραυματική από την ίδια τη βία. Οι αριθμοί του πίνακα που προηγήθηκε επιβεβαιώνουν άλλωστε με το πλέον παραστατικό τρόπο τη «σκοτεινή» πλευρά του φαινομένου αυτού. Έχουν διατυπωθεί ακόμα πολλές θεωρίες από διαφορετικούς επιστήμονες που επιχειρούν λογικά να ερμηνεύσουν αυτό το είδος της βίας, η οποία δεν είναι από τις αμελητέες για παράδειγμα στην Αγγλία τη δεκαετία του 1970 κάλυπτε το 33.8% των εγκλημάτων βίας, ενώ είναι βέβαιο ότι οι συνέπειες αυτής της βίας δεν εξαντλούνται μονάχα σε «σωματικές κακώσεις».

Έρευνα επιστημονική που έγινε το έτος 1982 στη Πολιτεία του Οχάιο των Η.Π.Α. ανάμεσα σε 233 νεαρούς κακοποιημένους παραβάτες και 640 νεαρούς μη κακοποιημένους παραβάτες με μέσο όρο ηλικίας δεκαεξί περίπου ετών, έδειξε ότι η στατιστική διαφορά των πράξεων άσκησης βίας στις δύο αυτές ομάδες δεν είναι πολύ σημαντική. Ωστόσο, η βία που εκδηλώνεται από νεούς κακοποιημένους παραβάτες στρέφεται κατά 45% εναντίον των μελών της οικογένειάς τους, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της δεύτερης ομάδας φτάνει μονάχα στο 18%. Επίσης, το 25% των κακοποιημένων παραβατών είχε κατευθύνει τη βίαιη συμπεριφορά του εναντίον πολύ σημαντικών προσώπων τα οποία παίζουν αρκετά σημαντικό ρόλο στη ζωή τους, όταν το αντίστοιχο ποσοστό για τη δεύτερη ομάδα φτάνει το 14%. Η μητέρα τους ή η θείη τους μητέρα ήταν το θύμα τις περισσότερες φορές.

Οι διαπροσωπικές και οι ψυχολογικές θεωρίες αποδίδουν την άσκηση βίας στη ψυχοπαθολογία του δράστη ή πολλές φορές και του θύματος. Για παράδειγμα ο δράστης είναι πνευματικά αρρωστός ή είναι αλκοολικός ή το θύμα είναι μαζοχίστρια. Πρόσφατες έρευνες όμως έχουν αποδείξει ότι μονάχα σε ποσοστό 2-3% παίζουν σπουδαίο ρόλο τα ατομικά χαρακτηριστικά του κάθε δράστη. Έτσι λοιπόν για παράδειγμα το ποτό αποτελεί την αφορμή, όχι όμως και την αιτία άσκησης της βίας και ότι οι παράγοντες που

διαμορφώσαν στο παρελθόν καταλυτικά τη προσωπικότητα του δραστή η του θυμάτος, είναι πιο σημαντικοί. Οι κοινωνικές και ψυχολογικές θεωρίες ασχολούνται με την δυαδική σχέση «αποστερήση, επιθετικότητα». Χωρίς βεβαιώς να μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι κάθε αποστερημένος ή διαψευσμένος άνθρωπος γίνεται επιθετικός ή κάθε θυμά επιθεσης αντιδρά με τον ίδιο τρόπο, η εκμάθηση της βίας ιδίως μέσω της σχέσης του πατέρα-αφεντή με τη μάνα που ναι υποτακτική δημιουργεί τ αναγκαίο υποβάθρο, ίσως και τ αναλόγο κλίμα για μια τέτοια συμπεριφορά. Οι κοινωνικές και πολιτισμικές θεωρίες, σύμφωνα με τις οποίες αναπτύσσεται, ιδιαίτερα σε κατώτερα κοινωνικά στρώματα, μια μορφή κουλτούρας της βίας. Παρα το γεγονός ότι οι θεωρίες αυτές δεν ερμηνεύουν τη βία στα μέσα και ανώτερα κοινωνικά στρώματα, βασίζονται στο γεγονός ότι ο άνδρας μέσω της βίας ασκεί το εσχάτο μέσο διατήρησης του ρόλου του ως κυρίαρχου και η γυναίκα μέσω της παθητικής και υπομονετικής της στάσης, μένει πιστή σ έναν παραδοσιακό ρόλο υποταγής.

Το γεγονός ότι οι εμπειρικές ή οι περιγραφικές έρευνες με δυσκολία μπορούν ν ανακαλύψουν τις ρίζες του φαινομένου αυτού και να το ερμηνεύσουν σε βάθος και με σαφήνεια, επιβάλλουν να επιχειρήσουμε να ριξουμε το βάρος πάνω στο τρίτο παράγοντα, δηλαδή την αλληλεπίδραση μεταξύ του ζευγους, αναζητώντας σχέσεις αλλά και δυναμική. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι οι ατομικές ερμηνείες καταλήγουν σε μια γυναίκα που αναζητεί αιτίες η και ενοχές με φράσεις τύπου εγώ φταίω για όλα, ελπίζω ότι θ αλλάξει σύντομα, που να πάω με δυο παιδιά μόνη, και σ έναν άνδρα που αναζητεί πιστευτές δικαιολογίες του τύπου ημουν εκνευρισμένος, η κακία η ώρα φταίει για όλα. Κατά συνέπεια μόνο η μικροαναλυση του ζευγαριού μπορεί να μας διαφωτίσει επακριβώς για την πραγματική αλληλεπίδραση και τους ρόλους που χουν οι πρωταγωνιστές. Το ζητούμενο εξακολουθεί να παραμένει παντοτε το με ποιο τρόπο οι διαντιδρώντες ερμηνεύουν τον ίδιο τους τον εαυτό και τους άλλους ανθρώπους κατά τη βίαιη κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Πώς νιώθουν όσοι ασκούν η όσοι δεχονται βία? Πώς εκλαμβάνουν τις αντιδράσεις των τρίτων? Πώς ορίζουν την κατάσταση που γεννήσε και γιγαντώσε τη βία? Για παραδειγμα δεν ήταν ετοιμο το φαι η δεν μου φερε χρηματα.

Χωρίς να παραβλέπουμε το σημαντικό ρόλο του μακροκοσμού, όπως για παραδειγμα η εκμανθανομένη επιθετική συμπεριφορά ως μοντέλο της ανδρικής στάσης, θεωρείται ότι η υπαρξιακή διάσταση πολύ συχνά προηγείται του κοινωνικού φαινομένου. Η βία μέσα στο σπίτι έχει ένα ιδιαίτερο συγκινησιακό υποβάθρο και τα δι-αντιδρώντα άτομα βρίσκονται σε μια τέτοια κατάσταση της οποίας ορισμένα στοιχεία ειν ελεγχόμενα και ορισμένα όχι. Η βία συνιστά ένα ισχυρό μέσο επιβολής και ελέγχου, τ οποίο όμως καθίσταται κατά τη πορεία του συγκινησιακά ανεξέλεγκτο, γι αυτό και οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές της δεν μπορούν στις περισσότερες εκ των περιπτώσεων, να εξηγήσουν πως εφτάσαν σ αυτό το σημείο. Η συμβολική αντίδραση στη βία, μέσα στην οικογένεια εμπεριέχει ένα μήνυμα διαλόγου, που διακοπτεται πολύ συχνά απο παρορμησεις κυριαρχικού τύπου.

Σε τελική ανάλυση η βία ως «μια μορφή επικοινωνίας» μέσα στην οικογένεια η ως μια οδυνηρή στιγμή της ρήξης των θεσμών, εκφράζει παντοτε μια παθογένεια της ανθρώπινης επαφής. Μια παθογένεια που μοναδική θεραπεία της ειν η ουσιαστική επανεξέταση των ρόλων και των σχέσεων μέσα απ το συναισθηματικό πρίσμα της κατανόησης και όχι βεβαιώς μέσα απ τον ψυχρο φακό της ωμής εκλογικευσης και της τεχνητής εξισορροπησης των εξουσιών. Οι εσωτερικές συγκρούσεις παίρνουν μια διαπροσωπική διάσταση, ο δε δυνατός-αδύναμος άνδρας βρίσκεται αντιμέτωπος με την αμφίθυμη γυναίκα που άλλοτε θέλει και άλλοτε δεν θέλει τα ίδια πράγματα και πολλές φορές και οι δυο βρίσκονται αντιμέτωποι με το ίδιο τους το παιδί, τ οποίο δεν νιώθει ως λειτουργικό μέλος της οικογένειας. Ας μη λησμονούμε ότι στους ογδόντα τροφίμους

των Ιδρυμάτων Αγωγής το 1985 των εφτα οι γονείς ήταν σε διασταση και των δεκατριών ήταν ήδη διαζευγμένοι. Ο οικογενειακός θεσμός μεταβαλλεται σταδιακά σ' οικογενειακά δεσμά οπότε οι συγκρούσεις και οι εντονές αμφισβητήσεις διασπουν τη κοινή πορεία μετατρέποντας την αυτομάτα σε μια παραλληλή βίωση της μοναξιάς. Οποιος δεν επικοινωνεί με τον ίδιο του τον εαυτό, είναι αδύνατο να επικοινωνήσει με τους άλλους συνανθρώπους του. Στις δι-ανθρώπινες σχέσεις δεν αρκεί μόνο να αιτιολογούμε. Οφείλουμε και να κατανοούμε, ίσως και να συγχωρούμε. Διότι συνήθως δεν πρωταγωνιστούν αθώοι στ' ανθρώπινα δράματα.

η. Θύμα η επίζωσα? Η ρητορική κατασκευή ταυτοτήτων στη συμβουλευτική για τη κακοποίηση γυναικών. Μια ανάλυση περιπτώσης.

Παραδοσιακά, οι κακοποιημένες γυναίκες έχουν θεωρηθεί ως θύματα και μόνο πολύ πρόσφατα τους έχει αποδοθεί ο ρόλος της επίζωσας. Επίσης, αυτοί οι ρόλοι που δοθηκαν συνήθως έχουν θεωρηθεί ως αμοιβαία αποκλειόμενοι και συγκρουόμενοι. Εδώ εξετάζουμε διεξοδικά το τρόπο που τέτοιοι ρόλοι, αντί να ναι δοσμένοι, σκληροί και ακαμπτοί, μπορούν καλλίστα να κατασκευαστούν μέσω του (δια) λόγου και ρητορικά στη διαδραστική επικοινωνία. Η εξέταση αυτή βασίζεται στην ανάλυση του απομαγνητοφωνημένου κειμένου μιας συμβουλευτικής συνεδρίας με μια γυναίκα η οποία υφίσταται σωματική κακοποίηση απ' το σύζυγο της. Εστιάζουμε στους τρόπους που και οι δύο συμμετέχοντες ή συμμετεχούσες τοποθετούνται απέναντι στο δίλημμα της γυναίκας του να (μη) φύγει απ' τη σχέση αυτή και με ποιο τρόπο οι ταυτοτητές του θύματος και/ή της επίζωσας αποκτούν πραγματικό νόημα γι' αυτήν μέσα στην αλληλεπίδραση. Βασίζοντας την ανάλυση μας πάνω στους στρατηγικούς προσανατολισμούς των ιδίων των συμμετεχόντων και συμμετεχουσών, στοχεύουμε να δείξουμε με ποιο τρόπο η γυναίκα αλλάζει θέση και απ' τη θέση του θύματος βρίσκεται στη θέση της επίζωσας μ' ένα τρόπο που επιτρέπει εξαιρετικά ευελκτους αυτοπροσδιορισμούς σύμφωνα με το τι διακυβεύεται μέσα στην αλληλεπίδραση, αλλά και στο πλαίσιο των συζυγικών σχέσεων δύναμης και εξάρτησης.

Το ερώτημα γιατί μια γυναίκα που υφίσταται βία απ' το σύζυγο της ή τον συντροφο της παραμένει σε μια σχέση κακοποίησης, αποτελεί ένα απ' τα σημαντικότερα ζητήματα στη βιβλιογραφία και στην επιστημονική έρευνα σχετικά με την κακοποίηση των γυναικών. Στην ενδελεχή διερεύνηση του θέματος αυτού δύο θεωρητικές προσεγγίσεις κυριαρχούν. Η πρώτη εστιάζει στις ψυχολογικές επιπτώσεις που χέει η κακοποίηση, οι οποίες προσδίδουν με τη σειρά τους τα χαρακτηριστικά του θύματος στη κακοποιημένη γυναίκα, όπως υποστηρίζαν οι Walker & Browne το έτος 1985. Πιο συγκεκριμένα, θεωρείται ότι η γυναίκα που χέει βίωσε πολύ συχνά επεισόδια έντονης βίας αναπτύσσει σε γνωστικό, συναισθηματικό και συμπεριφορικό επίπεδο μια αντίδραση μαθημένης αβοηθίας, όπου εκτιμά ότι η κατάσταση δεν επιδέχεται καμία απολύτως αλλαγή και ότι η ίδια δεν έχει καμία δυνατότητα ελέγχου της κατάστασης αυτής. Σταδιακά η γυναίκα αντιλαμβάνεται τον ίδιο της τον εαυτό χωρίς να χέει πολλές δυνατότητες αντίδρασης και χωρίς να χέει αρκετές επιλογές πέρα απ' την επιλογή της παθητικής αποδοχής της κατάστασης αυτής με στόχο την ελαχιστοποίηση του κινδύνου σύμφωνα με το Walker το έτος 1993.

Επίσης, υποστηρίζεται ότι η πολύ συχνή εκθεση στη βία του συντροφού προκαλεί μια σειρά από ψυχοσυναισθηματικές αντιδράσεις, όπως χαμηλή αυτοπεποίθηση, παθητική και αδράνη αντιμετώπιση, υψηλή εξάρτηση απ' το θύτη, άγχος και καταθλιψη, κοινωνική απομόνωση, αυτοενοχοποίηση, συμμορφωση και υποταγή προς το θύτη, στρεβλές αποδοσεις της αιτίας, κατάκορον χρήση και κατάχρηση ουσιών, έντονο στρες, που συνθέτουν το ψυχολογικό προφίλ μιας γυναίκας εξαιρετικά ευάλωτης, ανίσχυρης

και ανημπορης ν αντιδρασει απεναντι στη βια συμφωνα μ οσα υποστηριζαν οι Browne & Herbert το ετος 1997. Συμφωνα λοιπον μ αυτη την επιστημονικη θεωρηση, η κακοποιημενη γυναικα αδυνατει να φυγει απ τη σχεση κακοποιησης καθως μεσω της εντονης θυματοποιησης της παγιδευεται στη δυναμικη που χει η βια, εναποθετοντας ολες τις ελπιδες της για τη βελτιωση της καταστασης της στη προσδοκωμενη αλλαγη του συντροφου της, που τις περισσοτερες φορες δεν συνβαινει, παρα στη δικη της αντιδραση, η οποια παραμενει εντελως παθητικη.

Η δευτερη προσεγγιση αντιλαμβανεται τη γυναικα που υφισταται κακοποιηση ως ενα ατομο τ οποιο συνεκτιμα ρεαλιστικα ολους τους κινδυνους που ενεχει τοσο για την ιδια οσο και για τα μελη της οικογενειας της η παραμονη η η φυγη της απ τη σχεση κακοποιησης η απ το σπιτι της και αναπτυσσει τεχνικες προσωπικης επιβιωσεως ωστε να προστατευσει αυτη και την οικογενεια της απ τις ζοφερές επιπτώσεις της βιας, συμφωνα μ οσα υποστηριζαν οι Gondolf & Fischer το 1988 και ο Harway το 1993. Η θεωρητικη αυτη προσεγγιση δινει πολυ μεγαλυτερη εμφαση στους λεγομενους «εξωτερικους» παραγοντες, δηλαδη στους οικονομικους, κοινωνικους, πολιτισμικους και διαπροσωπικους, οι οποιοι κρατουν τη γυναικα περιορισμενη μεσα στη σχεση κακοποιησης συμφωνα με τους Gelles & Cornell, 1990. Μια σειρα απο σοβαρους λογους ειναι πιθανο ν αποθαρρυνουν η ν αποτρεπουν τη κακοποιημενη γυναικα απ το να φυγει, οπως η ενδεχομενη οικονομικη της εξαρτηση απ το συζυγο της η το συντροφο της, ο κοινωνικος στιγματισμος που αρκετα συχνα συνοδευει τη φυγη της απ το σπιτι της, ειδικα σε περιπτωσης ενδοοικογενειακης βιας, η ανησυχια της για το μελλον των παιδιων της οταν αυτη ειναι και μητερα, η ενοχοποιηση για τ οτι τα παιδια της θα χασουν το πατερα τους σε μια κρισιμη και ευαισθητη ηλικια, η δυσκολια στο να βρει αξιοπρεπη εργασια, η ελλειψη υποστηριξης απ το συγγενικο, κοινωνικο και κοντινο της περιβαλλον και το σημαντικότερο, ο φοβος που υπαρχει μεσα της για εκδικηση και αντιποινα απ τη μερια του συντροφου της, συμφωνα με τους Gelles & Cornell, 1990 και τους Goodman & Greager-Fallon, 1995.

Οι κοινωνικοι αυτοι λογοι πολυ συχνα μπορει να συνοδευονται απο δικαιολογημενες ανησυχιες που συνδεονται αμεσα με τη ψυχοσυναισθηματικη κατασταση της καθε γυναικας, οπως ο φοβος μπροστα στη μοναξια η η χαμηλη αυτοπεποιθηση της. Ωστοσο, μεσω της θεωρησης αυτης επιχειρειται μια αλλαγη εστιασης απ τις ενδοψυχικες και συμπεριφορικες διεργασιες της θυματοποιησης προς μια κατανοηση της αντιδρασης της γυναικας στη βια μεσα στο ευρυτερο κοινωνικο πλαισιο που αυτη συμβαινει. Τονιζεται μ αυτον τον τροπο ο ρολος της κακοποιημενης γυναικας οχι ως παθητικης αποδεκτριας της βιας αλλα ως επιζωσας και ως κοινωνικου δραστη που προσπαθει να προστατευσει τον εαυτο της και τ αγαπημενα της προσωπα μεσα σε συνθηκες αρκετα συχνα εχθρικες και αρνητικες η τουλαχιστον μη υποστηρικτικες προς το θυμα της βιας κατα τον Bowker, 1993. Οπως υποστηριζουν οι Gelles and Cornell (1990) οι περισσοτερες κακοποιημενες γυναικες καθε αλλο παρα παθητικα αντιδρουν, καταφευγοντας πολυ συχνα στις αστυνομικες αρχες, σε κοινωνικες υπηρεσιες, σε καταφυγια η σε δικηγορους. Ωστοσο, στις αντιδρασεις τους αυτες συχνα αντιμετωπιζουν πολλους απ τους αποτρεπτικους παραγοντες που αναφερθηκαν προηγουμενως, γεγονός που τις περισσοτερες φορες τις εμποδιζει η τις αποτρεπει ν αποφασισουν οριστικα την τελικη φυγη τους απ τη σχεση.

Ενα στοιχειο που φαινεται να χει ιδιαιτερη σημασια ειν η διαπιστωση οτι η αποφαση για εγκαταλειψη η οχι της σχεσης αποτελει συχνα μια μακρα, επιπονη και περιπλοκη διαδικασια η οποια τις περισσοτερες φορες δεν ειναι γραμμικη και σταθερη συμφωνα με τους Davies, Lyon & Monti-Catania, 1998. Επισης, νεωτερες επιστημονικες αποψεις αμφισβητουν βασιμα οτι η επιλογη της παραμονης στη σχεση συνεπαγεται τον ρολο του θυματος και η επιλογη της φυγης αντιστοιχως το ρολο της ενεργους δραστη.

Αντιμετωπίζεται μ αυτό το τροπο ως επίζωσα όχι μοναχα η γυναικα που επιλεγει να φυγει απ τη σχεση αλλά και εκεινη η οποια μνει σ αυτη και προσπαθει ν αντιμετωπισει τη βια μ ενα πληθος απο διαφορετικες στρατηγικες μεθοδους,μερικες απ τις οποίες έχει υποθεθει οτι συνδεονται αμεσα με το «ρολο» του θυματος κατα τους Davies, Lyon & Monti-Catania,1998.Οπως φαίνεται και απ την αντιπαράθεση των δυο θεωρητικων επιστημονικων προσεγγισεων πολυ συχνα χαρακτηριστικα του ενος «ρολου» μπορεί να συνυπαρχουν καλλιστα και μ αυτα του αντιθετου «ρολου».Παρα πολυ ευστοχα οι Eisikovits and Buchbinter το ετος 2000 παρατηρουν οτι οι ρολοι του θυματος και της επίζωσας δεν πρέπει ν αντιμετωπίζονται ως παγιωμενοι,σταθεροι και δοσμ-ενοι,ουτε ως κατ αναγκη ανταγωνιστικοι μεταξυ τους.Αντιθετα,τονίζουν,ειναι χρησιμότερο να βλέπουμε τους ρολους αυτους με τροπο διαδραστικο,μεσα στο πλαίσιο της κοινωνικης δι-αντιδρασης οπου αποκτουν ουσιαστικο νοημα και οπου γινονται αντικειμενο διαπραγματευσης απ τα εμπλεκόμενα άτομα,αναλογως με το τι διακυβευεται τη καθε φορα.Μ αυτη την εννοια αποτελουν περισσότερο σχετικα ευπλαστες κοινωνικες κατασκευες τις οποίες η γυναικα χρησιμοποιει για ν αυτοπροσδιοριστεί η ίδια, παρα σαφως ξεκαθαρισμενους και προσδιορισμενους ρολους που ενδύεται αναλογα με τη ψυχολογικη η κοινωνικηκατασταση,στην οποια αυτη βρισκεται.

-Ερευνα

Η ερευνητικη εργασια που παρουσιάζεται πιο κατω αποτελει ενα μερος ενος μεγαλυτερου και σε εξέλιξη επιστημονικου και ερευνητικου εργου,που πραγματοποιειται στο Κεντρο Ερευνων για Θεματα Ισοτητας Θεσσαλονικης μ αντικειμενο τη διερευνηση σε βαθος του λογου των κακοποιημενων γυναικων σχετικα με την ενδοοικογενειακη βια.Στη μελετη αυτη εξεταζεται διεξοδικα με ποιο τροπο οι ταυτοτητες του θυματος,δηλαδη της επίζωσας κατασκευαζονται με τροπο ρητορικο μεσα στο λογο μιας γυναικας που υφισταται και υπομενει τη συζυγικη βια,κατα τη διάρκεια μιας συνεδριας.Επιχειρείται λοιπον να καταδειχθουν εμφανως τροποι με τους οποίους οι ταυτοτητες αυτες επιτελονται και επιτυγχανονται μεσα στη θεραπευτικη συνομιλια χωρις ν αποτελουν ηδη δοσμ-ετους ρολους για τη συμβουλευομενη.

-Μεθοδος

Ως υλικο της ερευνας αυτης χρησιμοποιηθηκε η εικοσασελιδη μεταγραφη μιας μαγνητοφωνημενης συμβουλευτικης συνεδριας,η οποια επιλεχθηκε μεταξυ αλλων απομαγνητοφωνημενων συνεδριων ως η πιο πλουσια σ οτι αφορά τη ρητορικη διαπραγματευση του υπο εξεταση διλημματος και των ταυτοτητων του θυματος η της επίζωσας. Η συνεδρια αυτη,της οποιας αποσπασματα παρουσιάζονται εδω ειη δευτερη και πραγματοποιηθηκε στο ΚΕΘΙ,υπο την επιβλεψη και με συμβουλες και οδηγιες διακεκριμενων επιστημονων και ερευνητων.Το θυμα ζητωντας τη παροχη ψυχολογικης συμβουλευτικης ανεφερε ως το πλεον σημαντικότερο προβλημα του την εντονη σωματικη και ψυχολογικη βια που επι σειρα ετων υφισταται απ το συζυγο της.Η συμβουλευομενη εμφανίζεται με ψευδωνυμο για ευνοητους λογους,ενω καποια στοιχεια της παρουσιάζονται εμφανως αλλοιωμενα ωστε να μην ειη δυνατη η ευκολη αναγνωριση της.Η συμμετοχη της σ αυτη την ερευνητικη διαδικασια ειηνε κατοπιν ενημερωσης και απολυτης συναινεσης της

Το υλικο αυτο αναλυθηκε με τη χρηση τεχνικων της αναλυσης συνομιλιας και της αναλυσης λογου κατα τους Antaki,1994,Potter & Wetherell,1987,Wood & Kroger το 2000.Δεν ειηνε δυνατο να επιχειρηθει σ αυτο το σημειο μια συνοπτικη τουλαχιστον παρουσίαση των μεθοδων αυτων. Πρέπει ωστοσο να τονισθει ιδιαιτερα οτι το ενδιαφ-

ερον μας επικεντρώνεται κυρίως στην εξέταση του λόγου ως διαντιδραση και στη με-
σω αυτού σωστή κατασκευή του παραπάνω διλήμματος, καθώς και στους τρόπους με
τους οποίους οι ταυτότητες του κάθε θύματος ή της κάθε επιζώσας συγκροτούνται ετ-
σι ώστε να αφορούν τη συμμετεχούσα. Με αυτή την έννοια, επιχειρείται μια αναλυτική
και ευρεία προσέγγιση η οποία είναι σαφώς προσανατολισμένη προς το συμμετεχο-
ντα και τη συμμετεχούσα ακολουθώντας το τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι νοηματοδο-
τούν τη συνομιλία τους, παρά στις θεωρητικές και αναλυτικές κατασκευές της έρευνας
αυτής. Επίσης γίνεται παρά πολύ συχνή χρήση της έννοιας της «θέσης του υποκειμεν-
ου» σύμφωνα με τους Davies & Harre, 1990, καθώς μας επιτρέπεται μια πιο ευελικτη
και εναλλακτική έκδοση έναντι της έκδοχής του «ρόλου», δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση
και σημασία στο τρόπο με τον οποίο οι ομιλητές δημιουργούν και διαπραγματεύονται
τις θέσεις για τον ίδιο τους τον εαυτό ή το συνομιλητή τους ή τη συνομιλήτρια τους
καθώς αλληλεπιδρούν συνομιλιακά.

-Ανάλυση

Η ανάλυση που παρουσιάζεται σε αυτό το σημείο εστιάζεται στο τρόπο με τον οποίο
το θύμα, σε αποσπασμάτα που υπάρχουν απ τη συμβουλευτική συνομιλία που ενδιαφε-
ρούν την επιστημονική έρευνα, κατασκευάζει για τον εαυτό της δύο φαινομενικά αν-
τιθετές και διαφορετικές μεταξύ τους θέσεις του υποκειμένου, τις θέσεις του θύματος
και της επιζώσας της σύζυγικής βίας. Οι θέσεις αυτές συγκροτούνται πάνω στη βάση
του υπαρκτού διλήμματος αν θα μείνει ή αν θα φύγει απ τη σχέση αυτή της κακοποιη-
σης και με τρόπο τέτοιο που να επιτρέπει την ομαλή και απροσκοπτή, μέσα στο λόγο
της, μεταβίβαση απ τη μια θέση στην άλλη θέση. Είναι πολύ ενδιαφέρον ότι ενώ συμφω-
να με τις προαναφερθείσες θεωρητικές προσεγγίσεις σε αυτό το δίλημμα, η επιλογή της
φύγης θα ήταν αυτή που θα προσανατολιζε σαφέστερα τη γυναίκα προς ένα ρόλο ενε-
ργητικής αντίστασης απέναντι στη σύζυγική βία, στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η
παραμονή και η υπομονή που σε τελική ανάλυση προσανατολίζει το θύμα προς τη θέ-
ση αυτής που αντιστεκεται.

-Καταλαμβάνοντας τη θέση του θύματος

Παρακολουθούμε το συμβούλο και το θύμα, στην αρχή αυτής της συνεδρίας, καθώς
από κοινού συγκροτούν τη κατάσταση που αντιμετωπίζει το θύμα ως υπαρκτό διλή-
μμα και διατυπώνουν με σαφήνεια μια πρώτη έκδοση του διλήμματος αυτού. Καθώς
οι δύο συνομιλητές ξεδιπλώνουν το δίλημμα αυτό, ακούγεται το θύμα να τοποθετεί
αρχικά τον εαυτό της ως μια γυναίκα που γνωρίζει πολύ καλά ότι δεν θέλει με κανένα
τρόπο το σύζυγο της, πράγμα που καθιστάται απολύτως σαφές απ την ίδια απ την αρ-
χή αυτής της συνεδρίας. Η επιγνώση αυτή παρέχει στο θύμα ένα σαφές ερείσμα συμφ-
ωνα με τον Goffman, 1981 για να υποστηρίξει αυτή την επιλογή της φύγης, κάτι που
θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια ταυτότητα του κοινωνικού δράστη και της επιζώσ-
ας. Η δυνατότητα αυτή ωστόσο υποσκαπτεται φανερά απ την άμεση αναφορά του θύ-
ματος στην έλλειψη πόρων που υπάρχει και που θα στηρίζαν ενεργά μια τέτοια επιλο-
γή και στη γενική αίσθηση φόβου που υπάρχει απέναντι στη ζωή και το πολύ πιθανό
ενδεχόμενο της μοναξιάς, χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν περισσότερο σε μια ταυ-
τότητα του θύματος. Με αυτή την έννοια το θύμα δηλώνει μέσα απ το λόγο της, με τρο-
πο που θα γίνει προσπάθεια να καταδειχθεί άμεσα μέσα απ την ανάλυση που θα ακολ-
ουθήσει, έναν αρκετά σαφή και συγκεκριμένο προσανατολισμό στο να παραμείνει στη
σχέση αυτή ως μια στρατηγική επιλογή που σε μεγάλο βαθμό της την επιβάλλουν οι

περιστασεις,απεναντι στις οποιες ομως δηλωνει και φαινεται μαλλον αδυναμη να προβαλλει καποια ουσιαστικη αντιδραση.

Η στιχομυθια αρχιζει με τον συμβουλο να επιχειρει μια συνοψη της προηγουμενης συνοδευτικης συνεδριας,τοποθετωντας μ αυτο το τροπο τη συνομιλια στο πλαισιο της συμβουλευτικης προσκαλωντας ταυτοχρονως το θυμα να παρει ενεργο μερος σ αυτη. Ο συμβουλος αλλα και το θυμα προχωρουν στη συνεχεια σε μια συνοπτικη αποδοση της προηγουμενης συνεδριας με τη μορφη της διλημματικης καταστασης.Το διλημμα τιθεται ως τετοιο κατ αρχας απ το συμβουλο,ενω και οι δυο μαζι προχωρουν σε μια αποσαφηνιση του περιεχομενου του.Βαση του διλημματος αυτου αποτελει η αποστροφη που νοιωθει το θυμα για το συζυγο της απο τη μια πλευρα και η«διαπιστωση»απ την αλλη πλευρα οτι ειναι κουβαλητης και επομενως βοηθαι οικονομικα το θυμα.Ειναι αρκετα σημαντικό οτι η αποστροφη του θυματος προς το συζυγο της θεμελιωνεται και ρητορικα με μια σειρα απο ακραιες διατυπώσεις συμφωνα με τον Pomerantz, 1987 και με τις φρασεις «τιποτα»,«με κανενα αλλο τροπο»,«ουτε» που δεν αφηνουν πολλα περιθωρια γι αμφισβητηση της στασης της γυναικας προς αυτον.Επισης,σημειωνεται η χρηση των αντωνυμιων για την αναφορα στο συζυγο με τις φρασεις «αυτον» η «αυτος ο ανθρωπος»,αντι των λεξεων «συζυγος» η «αντρας» για παραδειγμα,οι οποιες εμπεδωνουν μ αυτο το τροπο μια αισθηση της πληρους διαστασης που υπαρχει μεταξυ αυτου και του θυματος.

Αφου εχει ηδη θεμελιωθει μ επαρκεια η αποστροφη αυτη,ο συμβουλος περνα σε διατυπωση του δευτερου στοιχειου που εμπεριεχει αυτη η κατασταση.Το οτι προκειται για μια διλημματικη κατασταση σηματοδοτεται αρχικα απ τη φραση «και παρ ολα αυτα»,η οποια λειτουργει ως δεικτης λογου κατα τον Shiffrin,1987,που δηλωνει ακριβως ασυνεπεια η ασυμφωνια.Η ασυμφωνια αυτη υποδηλωνεται επισης με τη σκιαγραφηση του συζυγου απ το συμβουλο ως του κουβαλητη που σ ενα καποιο βαθμο ισως μπορει και να «βολευει» με τη παρουσια του το θυμα.Ωστοσο,η προταση αυτη διατυπωνεται με μια προσπαθεια για μετριασμο απ το συμβουλο με τις φρασεις «σ ενα βαθμο», «και κατι καλο»,σ αντιθεση με τις προηγουμενες αλλα και με μια σειρα απο νεες ακραιες διατυπώσεις που προσφερονται απ το θυμα,οπως «απο εκει και περα τιποτε αλλο»,«το μονο που κανει»,η οποια μ αυτο το τροπο σπενδει,αν και συμφωνει με τη διαπιστωση του συμβουλου,να επαναβεβαιωσει τη διασταση,στην οποια βρισκεται με το συζυγο.Η υποθεση οτι η παρουσια ενος συζυγου που ναι «κουβαλητης» μπορει και να τη βολευει θα μπορούσε να ενεχει και αρνητικες συνδηλωσεις για το προσωπο της,καθως θα ταν δυνατο να σημαινει οτι η παραμονη της μεσα στο σπιτι και στην οικογενεια κρυβει ιδιοτελη κινητρα και συμφερον.Ωστοσο,τυχον τετοιες συνδηλωσεις αποδυναμωνονται στη πραξη εφοσον το θυμα,οπως θα φανει,δεν παραιτειται εντελως απ τη δυνατοτητα που διαθετει να φυγει.

Ο συμβουλος κατοπιν δηλωνει με την ενδεικτικη φραση «ωραιο» οτι τα στοιχεια αυτα του διλημματος εχουν οριστη σ ικανοποιητικο βαθμο ωστε να προχωρησει πλεον ανοικτα σ αναγνωριση και σ ονομασια αυτης της καταστασης ως ενος διλημματος.Κατα το συμβουλο προκειται για ενα διλημμα που επιβαλλεται στο θυμα και το οποιο την αφηνει να πλαναται με το ερωτημα «τι να κανω».Ειναι σημαντικό οτι το θυμα ερχεται για να διορθωσει αλλα και να διατυπωση εκ νεου το διλημμα με τον ακολουθο τροπο.Αντι της φρασης «δεν τον θελω αλλα τι μπορω να κανω αφου η παρουσια του ενδεχομενως και να με βολευει»,οπως εχει αποδοθει απ το συμβουλο,η ιδια προχωραει στη φραση «δεν τον θελω αλλα δεν εχω που να παω».Με το τροπο αυτο το θυμα υποδεικνυει τη φυγη απ το σπιτι της και τη συζυγικη σχεση ως μια πιθανη λυση,ταυτοχρονα ομως η ιδια η ερωτηση «που να παω» και η αναφορα της στα ενοικια που θα πρεπει να πληρωνει,υπονομευουν και καθιστουν εξαιρετικα προβληματικη την επιλογη της αυτη.Αυτο επιτυγχανεται ακομη περισσοτερο με την ιδιωματικη φραση «θα με

φανε οι λυκοι εξω»,η οποια μ ενα εξαιρετικα ακραιο τροπο σκιαγραφει πολυ πειστικα την κατασταση που επικρατει εξω απ το σπιτι ως περικλειουσα παρα πολλους κινδυνους για την επιβιωση του θυματος.Η ιδιωματικη αυτη φραση συντελει πρωτιστως στο να σηματοδοτησει το κλεισιμο της συζητησης στο σημειο αυτο συμφωνα με τους Drew & Holt,1989 και να δηλωσει με σχετικη σαφηνεια τη προτιμηση που χει το θυμα προς τη μια επιλογη,δηλαδη το να μεινει και οχι την αλλη,δηλαδη το να φυγει,συμφωνα μ οσα υποστηριξε ο Edwards το ετος 1998.

Με βαση τη διορθωση αυτη ο συμβουλος παιρνει τη πρωτοβουλια να διατυπωσει εκ νεου και με τη συναινεση του θυματος το διλημμα στη τελικη του μορφη.Τονιζει πως ειναι ξεκαθαρο και εμφανες οτι το θυμα δεν θελει πλεον το συζυγο της,κατι που και η ιδια ενισχυει χρησιμοποιωντας μια ακομα ιδιωματικη φραση που δεν επιδεχεται καμια περαιτερω συζητηση (ουτε με σφαιρες).Απ την αλλη πλευρα ομως τονιζει το αισθημα ανασφαλειας που της δημιουργει το ενδεχομενο φυγης της.Το θυμα κλεινει αυτη τη στιχομυθια προεκτεινοντας τη διατυπωση του συμβουλου περι της ανασφαλειας, ωστε να περιλαβει σ αυτην μια γενικη αισθηση του φοβου απεναντι στη ζωη καθως και απεναντι στη πιθανη προοπτικη να μεινει μονη της. Συμπερασματικα,σ αυτο τ αποσπασμα παρατηρουμε οτι το θυμα παρουσιαζει με δικια της πρωτοβουλια την φυγη της απ το σπιτι και την οικογενεια ως μια πολυ πιθανη απαντηση στο μεγαλο προβλημα της διαστασης με το συζυγο της.Ωστοσο,σπευδει η ιδια ν αποδυναμωσει πληρως το ενδεχομενο αυτο και να καταστησει απολυτως σαφες πως υφιστανται λογοι εξω απ τον ελεγχο της,οπως για παραδειγμα η οικονομικη και συναισθηματικη ανασφαλεια που της επιβαλλουν τη παραμονη της στο σπιτι.Μ αυτη την εννοια δηλωνει στο αποσπασμα αυτο και ενα σαφη προσανατολισμο προς τη θεση του θυματος τοσο λογω των οικονομικων προβληματων (ενοικια) οσο και λογω των ψυχοσυναισθηματικων δυσχερειων (φοβος και μοναξια).

-Διεκδικωντας τη θεση της επιζώσας

Στο δευτερο αποσπασμα συναντουμε το θυμα σ ενα σημειο οπου μολις εχει περιγραψει στο συμβουλο την ασχημη κατασταση την οποια αντιμετωπιζει μεσα στο σπιτι απ το συζυγο της και τα παιδια της.Τονιζει πιο συγκεκριμενα πως εχει χασει τον ελεγχο του σπιτιου της,οτι κανεις εκει μεσα δεν τη σεβεται καθολου,ενω μαλιστα φτανουν στο σημειο να τη διωχνουν μεσα απ το ιδιο της το σπιτι.Ενω η κατασταση αυτη οπως περιγραφεται μ αυτα τα ζοφερα χρωματα παραπεμπει σ εντονη θυματοποιηση, παρατηρουμε ωστοσο στ αποσπασμα που ακολουθει μια σαφη και ξεκαθαρη επαναδιατυπωση του διλημματος με τετοιο τροπο ωστε να παρεχει στο θυμα την υποκειμενικη θεση ενος ατομου που ναι ενεργος δραστης και δεν ειναι θυμα των οποιων περιστ-ασεων.Η μεταβαση σ αυτη τη θεση επιτυγχανεται αφου σε μια πρωτη φαση εχει εμπ-εδωθει επαρκως στο κειμενο αυτο η δυσμενης και δυσκολα αναστρεψιμη θεση στην οποια μοιραια οδηγεται το θυμα λογω του διωγμου της απ το σπιτι της.Οπως και στο προηγουμενο αποσπασμα εχουμε λοιπον μια μεταβαση σ αντιτιθεμενες λεξεις,μοναχα που στη συγκεκριμενη περιπτωση η μεταβαση αυτη γινεται απο τη θεση του θυματος στη θεση της επιζώσας.

Στη συνεχεια εκφραζει το φοβο που νιωθει οτι αυτη η κατασταση ισως ν αποβει και επικινδυνη για την ιδια με τις φρασεις «Θα γινει εγκλημα», «θα σε σκοτωσω».Οπως μπορεί να φανει ανετα μεσα στο κειμενο,φροντιζει ωστε η περιγραφη της ν αποκτησει μια αληθοφανεια ωστε να μη προσφερεται αυτη προς οιαδηποτε αμφισβητηση.Η εγκυροτητα της αφηγησης αυτης βασιζεται στη συγκροτηση αυτων που περιγραφει οχι ως απλες περιγραφες αλλα ως πραγματικα γεγονοτα συμφωνα με τους Edwards & Potter,1992,πραγμα που επιτελειται με πολλους και διαφορους τροπους.Σε πρωτη φα-

ση μέσω ενός επανορθωτικού μηχανισμού όπου αφού έχει πρώτα δώσει μια μετριά-
σμενη περιγραφή της κατάστασης που επικρατεί, διορθώνει έπειτα τη δήλωση της πα-
ρουσιαζοντας μια απολυτή εκδοχή με τις φράσεις «Καπώς έτσι είναι-οχι καπώς έτσι,
έτσι είναι». Σε δεύτερη φάση, προτείνοντας στο συμβούλο να του μαγνητοφωνήσει μια
φασαρία που γίνεται στο σπίτι. Η πρόταση αυτή λειτουργεί όχι ως κάτι που ενδέχεται
να πραγματοποιηθεί, αλλά μάλλον ως μια έμμεση αναφορά στη μαγνητοφώνηση που
έγινε απ το συμβούλο αυτής της ίδιας της συμβουλευτικής συνεδρίας για ερευνητικ-
ους και επιστημονικούς σκοπούς. Μπορεί έτσι να εκληφθεί και ως μια προσκλήση πρ-
ος το συμβούλο για να επεκτείνει την επιστημονική έρευνα του στο σπίτι της ώστε να
τεκμηριώσει με στοιχεία την αφήγηση της. Μάλιστα η προσκλήση προς το συμβούλο
«ακουγεται» μέσα στο ίδιο το κείμενο με τις φράσεις «να σε μαγνητοφωνήσω», «να
δεις τι γίνεται». Η ρεαλιστικότητα των όσων ισχυρίζεται το θύμα ενισχύεται επίσης με
την αποστροφή στο λόγο της γυναίκας, μέσω της μεταβασης απ το πλάγιο λόγο στον
ευθύ λόγο όταν περιγράφει παραστατικά τις απειλές που δεχεται απ το σύζυγο της,
κάτι που κάνει περισσότερο ζωντανή και άμεση την αφήγηση της σύμφωνα με τους
Edwards & Potter, 1992, καθώς επίσης και απ τις παρα πολλές παύσεις που δείχνουν
να υποβοηθούν πολύ την πειστική αποδοχή μιας αίσθησης προβληματισμού και προ-
σωπικής εμπλοκής που υπάρχει στο περιεχόμενο αυτής της αφήγησης σύμφωνα μ
όσα υποστηρίξε ο Riessman το 1992.

Όλα τα προηγούμενα δείχνουν να εμπεδώνουν μια αίσθηση πραγματικά αφορητής
κατάστασης, η οποία λογικά θα μπορούσε να οδηγήσει είτε σε περαιτέρω θυματοποίη-
ση, είτε σε φυγή. Οι γραμμές αυτές ωστόσο κλείνουν με μια απροσμενη και απροσδοκ-
ητή στροφή στο λόγο του θύματος, που αρχίζει με τη φράση «κι εγώ εκεί», με τρόπο
που να προσανατολίζεται προς τη παραμονή της στο σπίτι, όχι όμως υπομενοντας τη
βία αλλά αντιστεκομένη έντονα σ αυτήν. Το ότι η φράση διαφέρει σ ένα βαθμό και δη-
μιουργεί μια τομή στην αφήγηση της υποδηλώνεται και απ την αντίδραση του συμβ-
ουλου, ο οποίος ξεχωρίζει αυτή τη φράση και ζητάει απ το θύμα να του εξηγήσει ποια
είν η σημασία της. Το θύμα στις επομενες σειρες παρουσιάζει για πρώτη φορά στη συ-
νεδρία, μια άλλη, νέα, διαφορετική εκδοχή, που μεταβάλλει και τη μορφή του δίλημμα-
τος. Ενώ λοιπόν έως τώρα, όπως είδαμε και απ το προηγούμενο αποσπασμα, είναι προσ-
ανατολισμένη μάλλον προς το να παραμείνει στο σπίτι επικαλούμενη τόσο οικονομι-
κες όσο και συναισθηματικές ανασφάλειες, στη συγκεκριμένη περίπτωση προσανατο-
λίζεται προς τη παραμονή της όχι ως μια επιβεβλημένη απο τα πραγματα επιλογή, ελ-
λειπει άλλων εναλλακτικών λύσεων, αλλά ως μια πράξη αντίστασης αλλά και επανα-
προσδιορισμού των σχέσεων της δυναμής και της εξουσίας που υπάρχουν μέσα στο
ζευγάρι. Αυτή η διακριτή στροφή προσανατολισμού επιτυγχάνεται στο κείμενο αυτό
με παρα πολλούς τρόπους. Κατάρχας με τη συγκεκριμένη χρήση του επιρρηματος
«εκεί», η οποία έρχεται σ αντίθεση με τη προηγούμενη αρκετα συχνή χρήση του στο
κείμενο, κάτι όμως που δεν αναλυεται εδώ, όπου υποδηλώνε σαφή αποστασιοποίηση
απ το σπίτι και μια αίσθηση της ελλείψης του ελεγχου.

Αντιθετα, σ αυτό εδώ το σημείο η λέξη «εκεί», συνοδευομένη απο έμφαση στον επι-
τονισμό και ακολουθουμένη απ τη φράση «εγώ δεν φευγω», καταδειχνει ξεκαθαρά επι-
μονή παρουσία και δυναμική διεκδίκηση του ιδιου αυτου χωρου, του σπιτιου. Επιπλε-
ον, το θύμα υιοθετεί ένα διαφορετικό υφος και τρόπο ομιλίας, χρησιμοποιώντας ενεργ-
ητική εκφώνηση σύμφωνα με τους Edwards & Potter, 1992, δηλαδή τον ευθύ λόγο και
την αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο, καθώς και συντμήσεις αλλά και ιδιαίτερη έμφαση
στον επιτονισμό των λέξεων με φράσεις τυπου «απο δω μέσα», «δω μέσα», «συ», ρητ-
ορικά τεχνασματα που συγκροτούν την αφήγηση της γυναίκας ως περιγραφή ενός πο-
λυ ζωντανου διαλογου στον οποιο έχει σημαντικό και πρωταγωνιστικό ρολο, κάτι που
αλλωστε σηματοδοτείται και απ τη πολύ συχνή χρήση του ρηματος «λέω» και «μιλ-

αω». Τα ρητορικά και υφολογικά αυτά στοιχεία προσδίδουν επίσης μια δραματικότητα στην αφήγηση της που κρατάει τον ακροατή καθηλωμένο σ αυτή κατά τον Riessman, 1992. Τρίτον, το ίδιο το περιεχόμενο αυτής της αφήγησης της γυναίκας μας προσανατολίζει στο να παρατηρήσουμε την ενεργό και ουσιαστική συμμετοχή της σε μια έντονα συγκρουσιακή κατάσταση. Ενώ ο σύζυγος της τη διώχνει εκείνη αρνείται πεισματικά να φύγει και τον εκβιάζει με το τρόπο που αυτή μιλάει. Τέλος, το μέρος αυτό αυτού του αποσπασματος οριοθετείται σαφώς στην αρχή και στο τέλος του από ένα μη λεκτικό στοιχείο, το έντονο φύσημα του καπνού απ το τσιγάρο που το θύμα καπνίζει, μια ενέργεια που προσδίδει ένα στοιχείο μεγάλης αποφασιστικότητας που υπάρχει στα λόγια της.

Ο συμβουλος αντιλαμβάνεται εγκαίρως το γυρίσμα στην αφήγηση και σπυδρεί να το εισαγάγει αυτό σ ένα νέο δίλημμα. Είναι πολύ ενδιαφέρον ότι σ αυτή τη προσπάθεια ακολουθεί αμέσως το θύμα, η οποία μάλιστα παίρνει και τη πρωτοβουλία όχι μονάχα να συμπληρώσει αλλά και να ολοκληρώσει τη διατύπωση του διλήμματος αυτού. Το δίλημμα τώρα επαναδιατυπώνεται με τον εξής τρόπο «Απ τη μια μεριά λέω να φύγω απ την άλλη μεριά λέω ότι δεν φεύγω» με σαφώς ομοίως προσανατολισμό στο να παραμείνει. Ωστόσο, εφόσον η κατάσταση αυτή περικλείει ένα δίλημμα, η παραμονή του θύματος χρειάζεται ακόμη να εξηγηθεί. Το θύμα προβαίνει σε μια εξήγηση η οποία συνδέει την απόφασή της να παραμείνει με την οικονομική ή την οποία άλλη συνεισφορά στο σπίτι, πράγμα που ρχεται και σ ευθεία αντιδιαστολή με τη περιγραφή του συζύγου της στο πρώτο αποσπασμα ως «κουβαλητή». Η εξήγηση αυτή, αν και προσφέρεται στο συμβούλο, διατυπώνεται ωστόσο σαν ν απευθύνεται στο σύζυγο της, σε ζωντανή συνομιλία μαζί του. Η αμεσότητα και η φυσικότητα της αφήγησης που επιτυγχάνεται μ αυτό το τρόπο και η έμφαση που δίνεται στον επιτονισμό της, σε συνδυασμό με το έντονα συγκρουσιακό περιεχόμενο του διαλόγου αυτού, όπως αυτός εκφράζεται με τις πολλαπλές άμεσες αναφορές στη διεκδίκηση της παρουσίας της στο σπίτι της κυρίως με τη συχνή και αλληπαλλήλη χρήση της ρηματικής φράσης «δεν φεύγω» που χεί σαν υποκειμένο την ίδια, σ αντιπαράθεση με τη ρηματική φράση «να με πετάξεις έξω» όπου το θύμα τοποθετείται σε μια θέση αντικειμένου, κατά τους Edwards & Potter 1992, καθώς και των τοπικών επιρρημάτων «εδώ μέσα» σ αντιδιαστολή με το επιρρημα «έξω», συγκροτούν σαφώς το λόγο της και την εν γενεί παρουσία της σαν ένα λόγο αντίστασης και φέρνουν στο προσκήνιο τις σχέσεις εξουσίας που υπάρχουν μέσα στο ζευγάρι στη κοινή ζωή του.

Το στοιχείο της διαπραγματεύσεως μέσα στο πλαίσιο ενός παιχνιδιού δύναμης που υπάρχει μεταξύ των δύο συζύγων, καταδεικνύεται εμφανώς επίσης, πρώτον, απ τη φράση «θα σταξείς για να φύγω», με σαφή και προφανή αναφορά σε μια οικονομική συνδιαλλαγή όπου ο σύζυγος θα κληθεί να πληρώσει ένα πολύ ακριβό αντίτιμο για να καταφέρει να εκδιώξει το θύμα. Και δεύτερον, με την ιδιαίτερη χρήση της λέξης «μαγκας». Το θύμα αρνείται στο σύζυγο της τη «μαγκία» που θα πρεπε αυτός να χεί για να μπορέσει να τη διώξει, μια δήλωση που ακουγεται μέσα σ ένα πλαίσιο που βριθεί από συνδηλώσεις «μαγκίας», οι οποίες διατρέχουν ολό γενικά τ αποσπασμα και πάνω στις οποίες αλλωστε κατασκευάζεται η εικόνα του θύματος ως της αποφασισμένης να διεκδικήσει την αξιοπρεπή παρουσία της μέσα στο ίδιο της το σπίτι. Μ αυτή την έννοια το θύμα γίνεται ενδεχομένως αυτό που αρνείται στο σύζυγο της, δηλαδή «μαγκας» Είν εξαιρετικά ενδιαφέρον ότι το θύμα διαμορφώνει τα «χαρακτηριστικά» επιζώσας, η οποία όχι μόνο ασκεί τις δεξιότητες της επιβίωσης αλλά και αντιστεκεται και αντιδρά σθεναρά στη βίαιη και ωμή επιβολή της συζυγικής εξουσίας, αφού προηγουμένως έχει επαρκώς παρουσιάσει τη δεινή της θέση ως ενός θύματος, μέσα στη σχέση αυτή και στο σπίτι της. Επίσης είν εξίσου σημαντικό και σπουδαίο ότι η θέση της αυτή δεν την οδηγεί στη φυγή αλλά στη παραμονή της μέσα στο σπίτι της. Με μια Φουκωική χροιά,

συμφωνα με την οποια οπου υπαρχει η εξουσια υπαρχει και η αντισταση,το θυμα αρνείται επιμονα στο συζυγο της το δικαιοωμα να την εκδιωξει μεσα απ το σπιτι της και παραμενει μεσα σ αυτο αντιστεκομενη.

-Συζητηση

Οπως ελπιζουμε ολοι καθως φαινεται και απ τη σχετικη αναλυση,οι«ρολοι»που θεωρειται οτι μια κακοποιημενη γυναικα λαμβανει σε σχεση και σε συναρτηση με την εμπειρια της συζυγικης βιας που βιωνει καθημερινα,καθως και οι κατασκευες της ταυτοτητας που τη συνοδεουν δεν ειναι δοσμενοι.Στην περιπτωση εκεινη που παρουσιαζεται εδω αποτελουν ενα προιον της επιμονης και της αρκετα επιδεξιας διαπραγματευσης,οχι μοναχα στη συνομιλια που γινεται μεταξυ θυματος και συμβουλου,αλλα και στο διαλογο που αναπαραγαγει η ιδια με τριτα προσωπα,δηλαδη το συζυγο της η τα παιδια της.Οι θεσεις τοσο του θυματος οσο και της επιζωσας κατασκευαζονται σταδιακα και σιγα-σιγα και μεσα απο μικρες λεπτομερειες στο λογο των δυο αυτων συνομιλητων,οπου και γινονται ενα αντικειμενο διαπραγματευσης αλλα και επιχειρηματολογησης.Το θυμα τοποθετείται ως τετοιο η ως επιζωσα σ αμεση σχεση παντοτε με τη διαπραγματευση του διληματος αν θα παραμεινει η αν θα φυγει απ τη σχεση της κακοποίησης,κατι τ οποιο διατρεχει και τα δυο αποσπασματα καθως επισης και συνολικα ολη γενικα τη συνεδρια.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το ότι το θυμά,αν και είναι σαφώς προσανατολισμένη προς μια θέση αντίστασης που της προσδίδει τα χαρακτηριστικά της επιζώσας,φτάνει σ αυτή τη θέση έχοντας περάσει προηγουμένως και απ την δεινή θέση του θυματος.Το θυμά επιχειρώντας να εξηγήσει λογικά το σαφή προσανατολισμό της προς το να παραμείνει στο σπίτι της παρα τη βία που υφίσταται σε καθημερινή βάση,επικαλείται μια αίσθηση ενός γενικευμένου φόβου που νιώθει.Η Hyden το έτος 1999 αναφέρεται στην αίσθηση του αδιαφοροποιητού φόβου ως μια θεματική που διαφαινεται στις περισσότερες αναφορές των γυναικών που χουν υποστεί κακοποίηση και βρίσκονται σε μια διεργασία για χωρισμό.Τονίζει ωστόσο ότι ο φόβος,περα απο στοιχειο της θυματοποίησης,αποτελει και ενα παραγοντα που ωθει τη γυναικα σε μια θέση αντίστασης και αμυνας,καθως η ίδια μέσω του φόβου που νιώθει συνειδητοποιεί τι δεν θέλει απ τη παρούσα εμπειρία που βιώνει.Με παρομοιο τροπο,το θυμα φτάνει στη θέση της επιζώσας,της αντίστασης και της αμυνας χρησιμοποιώντας το φόβο που επικαλείται αυτή,ώστε να παραμείνει στη σχεση και να διεκδικήσει δυναμικά τη θέση της στο σπίτι της.Ακομη,συμφωνα με την αναλυση της Hyden το έτος 1999,ο χωρισμος αλλα και η εγκαταλειψη της σχεσης ενεχει τοσο ενα στοιχειο νικης οσο και ενα στοιχειο ηττας για τη γυναικα καθως οι κινδυνoi που εγκυμονουν αλλα και τα προσωπικα και κοινωνικα διακυβευματα ειν ιδιαιτερα σημαντικα.Σ αυτο το πλαισιο φωτιζεται επαρκως και νοηματοδοτείται ο συγκεκριμένος προσανατολισμός του θυματος να παραμείνει στο σπίτι της ως μια δράση ενεργητική και όχι ως μια παθητική αντιδράση που ενδεχομένα διεκδικεί στο πεδίο της συζυγικής σχέσης μια προσωπική νίκη.Το ενδεχομένο αυτό έρχεται στο προσκήνιο και μέσω του παιχνιδιού της δυναμής που υπάρχει μέσα στο ζευγάρι.Η μεταβαση απ τη θέση του θυματος στη θέση της επιζώσας συντελείται καθως το θυμα προσπαθει να επανακτησει τον ελεγχο της σχεσης της και της οικογενειας της με το να «χανει» τον ελεγχο του ιδιου της του εαυτου και να καταφευγει στη λεκτικη βια συμφωνα μ οσα υποστηριζαν οι Riessman το έτος 1992,Eisikovits & Buchbinder το έτος 2000,οπως υποδηλώνει άλλωστε και με τη φραση της «τον εκβιάζω και εγω με το τροπο που μιλω».

Συμφωνα με τ ανωτερω,το θυμα δεν «ειναι»τιποτα απ τις δυο κατηγοριες,δηλαδη του θυματος η της επιζώσας,αν αυτες εννοουνται ως κλειστες και αμοιβαια αποκλειο-

μενες κατηγορίες. Μπορεί ωστόσο να κινείται και μεταξύ των δύο, αναζητώντας συμβουλευτική υποστήριξη ως μια κακοποιημένη γυναίκα που χερ τα χαρακτηριστικά του θυματος ή διεκδικώντας μια πρωταγωνιστική θέση στη διαπραγματεύση της συζυγικής εξουσίας. Η θέση του θυματος μπορεί να λειτουργεί όπως λένε οι Eisikovits & Buchbinder το 2000 ως ένας χώρος που η κακοποιημένη γυναίκα συχνά καταφεύγει προκειμένου να ξεποστασει και να ηρεμησει, ωσπου ν αναλαβει ξανα τη θέση της επιζώσας. Αυτή η διαπίστωση ωστόσο δεν μας εμποδίζει, όπως λένε οι ίδιοι οι συγγραφείς, να υιοθετούμε στη πολιτική ή στη συμβουλευτική προσέγγιση των κακοποιημένων γυναικών ως κυρία μεταφορά αυτή της επιζώσας, καθώς συναδει σαφώς πολύ περισσότερο με τη διεργασία που συντελείται για ενδυναμωση των γυναικών αυτών. Επιτρέπει ωστόσο στις γυναίκες αυτές να χουν τη δυνατότητα τουλάχιστον ενός προσωρινού αυτοπροσδιορισμού αναλογα με τις δυνατότητες που χουν κάθε στιγμή ν αντιμετωπισουν αποτελεσματικά τα πολλαπλα, ποικιλα και συνθετα διακυβευματα που συνοδεουν την αντιδραση απεναντι στην ενδοοικογενειακη βια συμφωνα μ οσα υποστηριζαν οι Eisikovits & Buchbinder το ετος 2000.

Το δίλημμα που διατρεχει ολη τη συνεδρια για το αν θα παραμεινει η το αν θα φυγει, δεν είναι σε καμία περίπτωση αδιαφορο για το ίδιο το θυμα. Αντιθετως, είναι ένα υπαρκτο δίλημμα με σοβαρα και κρισιμα διακυβευματα για την ίδια τη γυναίκα. Επομενως προκειται κυριως για ένα ιδεολογικο δίλημμα, η πιο καλυτερα μια σειρα απο ιδεολογικα δίλημματα συμφωνα με τον Billig 1988, με σοβαρες και κρισιμες διακυβευσεις για την ορθη κατασκευη και πιστη αναπαρασταση των πολλαπλων και ιδιαιτερωσ σημαντικων προσωπικων και κοινωνικων ταυτοτητων. Αφορα πρωτιστως, όπως δειχνει αλλωστε και η αναλυση, τη σωστη διαπραγματεύση της θέσης της γυναίκας στις σχέσεις της εξουσίας και της δυναμής που υπάρχουν μέσα στο ζευγαρι. Ταυτοχρονως ομως αφορα και τη σωστη κατασκευη και την αποτελεσματικη προφυλαξη της ταυτοτητας της ως μια καλη μητερα, μια καλη νοικοκυρα και μια υποδειγματικη συζυγος, αλλα και ως μια καλη ανθρωπος γενικότερα. Με λιγα λογια εχει να κανει αμεσα με την αδηριτη αναγκη να παρουσιασει στη κοινωνια αλλα και να διατηρησει ένα πολυ καλο προσωπο απεναντι στο συμβουλο καθώς διαπραγματευεται τοσο σημαντικα ζητηματα συμφωνα με τους Edwards & Potter, 1992. Η στρατηγικη επιλογη να εστιασουμε κυριως στο δίλημμα το ίδιο και στη συνεπακολουθη συγκροτηση των ταυτοτητων του θυματος ή και της επιζώσας και όχι τοσο στη ρητορικη συγκροτηση της ταυτοτητας μιας πολυ καλης ανθρωπου που της ασκειται αδικη και ωμη βια, αφορα κυριως στη μεγαλη σπουδαιοτητα που αποκτα το δίλημμα αυτο σ αποφασεις που ναι εξαιρετικα σημαντικες για τη ζωη και την επιβιωση των γυναικων αυτων που χουν υποστει τοσο πολυ εντονη βια κατα τους Davies, Lyon & Monti-Catania, 1998 και τους Gelles & Cornell, 1990. Δεν παραγνωριζουμε ωστόσο τ αναμφισβητητο γεγονος οτι η μελετη μπορεί καλλιστα να εμπλουτισθει και με τη παραλληλη εξεταση των ταυτοτητων αυτων οπως αυτές συγκροτουνται εντος και περα του διλημματος της παραμονής ή της φυγής απ αυτή τη βιαη σχεση.

ι. Ενεργειες Γενικής Γραμματειας Ισοτητας

Η Γενική Γραμματεία Ισοτητας εχει μια σειρα απο πολυ σημαντικες προτεραιοτητες, οι οποιες χωρις καμία αμφιβολια θα πρεπει να εστιασθουν κυριως και στα ζητηματα της διαφυλαξης της κοινωνικης συνοχής που αποτελουν μια βασικη εθνικη και συναμα κοινωνικη προτεραιοτητα. Το υπαρκτο φαινομενο της βιας εναντιον των γυναικων εχει αναγνωρισθει απ ολους ως ένα συνθετο και δυσεπιλυτο κοινωνικο προβλημα που χερ πολλες παραμετρους και που χερ επισης παγκοσμια διασταση. Είναι ουσιαστικά μια εκδηλωση της ανισής σχέσης της δυναμής που ενυπαρχει μεταξύ των ανδρων

και των γυναικων.Αποτελει ενα βασικο κοινωνικο μηχανισμο της υποταγης των γυναικων στους ανδρες και συνιστα μια καταφωρη και αδικη καταπατηση των θεμελιωδων ανθρωπινων δικαιωματων τους.Δεν κανει ουτε διακρισεις αναλογα με την ταξικη θεση,το μορφωτικο η το κοινωνικο επιπεδο της καθε μιας γυναικας,η καταπατηση αυτη δεν ειναι μοναχα σωματικη.Η προσβολη,η υβρις,η μειωση της προσωπικοτητας,η σεξουαλικη παρενοχληση,γενικα καθε μια πραξη που εχει σαν αμεσο σκοπο την επιβολη ενος πληρους και ασφυκτικου ελεγχου και η οποια καταρακωνει και θετει σε μεγαλο κινδυνο τη ψυχικη υγεια μιας γυναικας συνιστα αυτοματως βια.Συμφωνα με τον ακριβη ορισμο της βιας εναντιον των γυναικων, που υιοθετηθηκε το ετος 1995 στην Τεταρτη Παγκοσμια Διασκεψη των Γυναικων,στην οποια συμμετειχε μεταξυ αλλων και ελληνικη αντιπροσωπεια και αναφερεται στις παραγραφους 113 και 118 της Πλατφορμας Δρασης του Πεκινου.

«Ο ορος βια εναντιον των γυναικων περιλαμβανει καθεμια πραξη βιας που στηριζεται στο φυλο και εχει ως αμεσο αποτελεσμα η μπορει να χει ως αμεσο αποτελεσμα τη σωματικη,σεξουαλικη η τη ψυχολογικη βλαβη η τη προκληση πονου για τις γυναικες, συμπεριλαμβανομενων και των απειλων τετοιων πραξεων,τον εξαναγκασμο τους σε πραξεις η την αυθαιρετη στειρωση της ελευθεριας τους ειτε αυτο προκυπτει στη δημοσια ζωη ειτε στην ιδιωτικη τους ζωη.Η βια εναντιον των γυναικων ειναι μια εκδηλωση των ιστορικα ανισων σχεσεων της εξουσιας των γυναικων και των ανδρων,οι οποιες οδηγησαν στη κυριαρχια και επικρατηση των ανδρων επι των γυναικων,στις ανισοτητες και τις διακρισεις σε βαρος των γυναικων και στη παρεμποδιση και ανασχεση της ολοκληρωτικης προοδου των γυναικων»Η ασκηση ψυχολογικης,σωματικης η της σεξουαλικης βιας απο ενα μελος της οικογενειας,ειτε αυτος ειν ο νυν η ειν ο τεως συζυγος,ειτε ειν ο συντροφος,ειτε ειναι το τεκνο η καποιο αλλο μελος του οικογενειακου περιβαλλοντος προς ενα αλλο μελος της οικογενειας του,προκαλωντας επιβλαβεις και δυσαρεστες συνεπειες σ αυτο,συνιστα ενδο-οικογενειακη βια.Η ενδοοικογενειακη βια ειν η αθεατη βια,αυτη που δεν φαινεται,αυτη που συμβαινει πισω απο κλειστες πορτες και δεν βγαινει ποτε στην επιφανεια.Στις μερες μας σ ενα αρκετα μεγαλο βαθμο εχει παψει πλεον να θεωρειται ως μια καθαρα ιδιωτικη υποθεση και παραλληλα εχει αναγνωριστη απ τις περισσοτερες χωρες του κοσμου η εμφανης κοινωνικη διασταση του προβληματος αυτου.Τα μεχρι σημερα «εντος του οικου» αποκαλυπτονται και «ενωπιον του Δημοου».

Η ολοκληρωμενη μελετη και η επιτυχης αντιμετωπιση του φαινομενου της βιας κατα των γυναικων αποτελει τη βασικη προτεραιοτητα και το κυριο αξονα της πολιτικης και της δρασης της Γενικης Γραμματειας Ισοτητας του Υπουργειου Εσωτερικων,του κατ εξοχην δηλαδη αρμοδιου κρατικου φορεα για τη προωθηση της ισοτητας στη πραξη.Απ το 1988,η Γενικη Γραμματεια Ισοτητας δημιουργησε και λειτουργησε Συμβουλευτικο Κεντρο για τη βια εναντιον των γυναικων σε περιοχη του κεντρου της Αθηνας,ενω το ετος 1999 δημιουργηθηκε αντιστοιχο Συμβουλευτικο Κεντρο στην πολη του Πειραια.Στη γυναικα που ναι θυμα της ενδοοικογενειακης βιας και που απευθυνεται στα παραπανω συμβουλευτικα κεντρα παρεχεται αφιλοκερδως ουσιαστικη ψυχοκοινωνικη στηριξη και εξειδικευμενη νομικη συμβουλευτικη,παντα στο πλαισιο των ολοκληρωμενων δρασεων που προβλεπονται και της συνεχους και συχνης παρακολουθησης της εξελιξης της.Μεχρι σημερα εχουν απευθυνθει στα δυο αυτα Συμβουλευτικα Κεντρα της Γενικης Γραμματειας Ισοτητας τοσο στην Αθηνα οσο και στον Πειραια 28.739 γυναικες που χουν πεσει θυματα βιας.Απ αυτες τις γυναικες οι 7702 επισκεφθηκαν τα δυο συμβουλευτικα αυτα κεντρα και οι 21037 γυναικες απευθυνθηκαν σ αυτα τηλεφωνικα.Η Γενικη Γραμματεια Ισοτητας σ αγαστη συνεργασια με το Δημο Αθηναϊων,απ το ετος 1993 λειτουργει επισης Ξενωνα των Κακοποιημενων Γυναικων,

ο οποίος επιτελεί ένα πολύ σημαντικό έργο και εξασφαλίζει για αυτές τις γυναίκες και για τα παιδιά τους προσωρινή φιλοξενία.

Το 16% των γυναικών που απευθύνθηκαν στα δύο αυτά Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, τη περίοδο από 1-1-02 έως και 31-10-05, είναι αλλοδαπές. Σημειώνεται ακόμη ότι από το γενικό σύνολο των αλλοδαπών γυναικών που ναίθυματα της ενδο-οικογενειακής βίας, κατά προσέγγιση, τέσσερις από τις δεκά αλλοδαπές προέρχονται από χώρες των Βαλκανίων. Το 68% των γυναικών που υπέστησαν κακοποίηση και απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Αθήνας και του Πειραιά είναι εγγαμές. Αξιομεγάλης προσοχής είναι και το γεγονός ότι το 20,5% από αυτές τις γυναίκες, δηλαδή μια στις πέντε γυναίκες περίπου, έχουν πάρει διαζύγιο από το σύζυγο τους ή βρίσκονται σε διαστάση, δηλαδή έχουν ήδη απομακρυνθεί από το δράστη πριν προσέλθουν στα Συμβουλευτικά Κέντρα. Ο μύθος ότι η κακοποιημένη γυναίκα είναι συνήθως χαμηλού μορφωτικού, κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου δεν επιβεβαιώνεται πάντοτε. Σύμφωνα με τη στατιστική αξιοποίηση των στοιχείων που αφορούν στην κακοποίηση των γυναικών, έφτα στις δεκά γυναίκες είναι αποφοίτες της Δευτεροβάθμιας, της Τεχνολογικής ή της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης. Αξιομεγάλης προσοχής είναι και το γεγονός ότι τρεις στις δεκά γυναίκες που χουν πέσει θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας είναι αποφοίτες της Τεχνολογικής ή της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης και επίσης τρεις στις δεκά από αυτές είναι αποφοίτες Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια, η κάθε γυναίκα ενδέχεται να καταστεί θύμα της βίας ανεξαρτήτως του μορφωτικού της επιπέδου.

Μια γυναίκα μπορεί να υπαρξει το θύμα μιας κακοποίησης ανεξαρτήτως της οικονομικής κατάστασης, στην οποία αυτή βρίσκεται. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από την επιστημονική επεξεργασία, έξι στις δεκά γυναίκες που χουν υποστεί κακοποίηση και προσήλθαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας ανέφεραν ότι βρίσκονται σε μετρία ή και σε καλή οικονομική κατάσταση. Μια στις τρεις γυναίκες που έπεσαν θύματα ενδοοικογενειακής βίας, δηλαδή το 34%, παντρεύτηκε τον δράστη ενώ είχε δείγματα της βίαιης συμπεριφοράς του, όπως ψυχολογική, σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση και πριν από το γάμο της μαζί του. Ωστόσο αυτά τα δείγματα της βίαιης συμπεριφοράς του καθόλου δεν αποτέλεσαν ανασταλτικό παράγοντα για να πάρει την απόφαση της αυτή. Ο μη κοινωνικός στιγματισμός της βίας οδηγεί μοιραία στην αποδοχή της ως ενός χαρακτηριστικού του ανδρικού ρόλου. Δράστης της ενδοοικογενειακής βίας, σε ποσοστό 83%, είναι ο σύζυγος του θύματος, σε ποσοστό 10% είναι ο συντροφός της, ενώ σε σχετικά μικρότερα ποσοστά, παρατηρούνται και κάποιες περιπτώσεις κακοποίησης της γυναίκας από άτομο του οικογενειακού ή του κοινωνικού της περιγύρου, όπως πατέρας, αδερφός, τέκνο, κάποιος άλλος συγγενής της, φίλος, γείτονας ή γνωστός.

Εξετάζοντας διεξοδικά τη διάρκεια που χεί η σχέση της γυναίκας με το δράστη, παρατηρείται ότι κατά προσέγγιση δύο στις τρεις γυναίκες που ναίθυματα της ενδοοικογενειακής βίας βρίσκονται σ αυτήν την σχέση περισσότερο από δεκά χρόνια. Ως εκ τούτου διαπιστώνεται ότι οι κακοποιητικές σχέσεις είναι συνήθως μακροχρονιές. Είναι πιθανό αυτό να σχετίζεται σε κάποιο βαθμό με την κοινωνική ανοχή που υπάρχει απέναντι στη βία, η οποία και οδηγεί στο στιγματισμό και την ενοχοποίηση του θύματος και εξαναγκάζει τις γυναίκες να προβούν στην αποδοχή της κατάστασης, στην οποία βρίσκονται. Τρεις στις πέντε γυναίκες που υπέστησαν αυτήν την κακοποίηση και προσήλθαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας ανέφεραν ότι βιώνουν μια ψυχολογική αλλά και σωματική βία. Η ίδια η κακοποιημένη γυναίκα αναζητά εναγωνίως βοήθεια για την πλήρη απεμπλοκή και φυγή της από τη κακοποιητική σχέση. Αυτό διαφαίνεται και από το γεγονός ότι τρεις στις τέσσερις γυναίκες που ναίθυματα της ενδο-οικογενειακής βίας έχουν αναζητήσει βοήθεια στο παρελθόν σ-

ην Ελληνική Αστυνομία, στα Νοσοκομεία, στα Δικαστήρια, στην Κοινωνική Πρόνοια, προτού απευθυνθούν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Είναι λοιπόν εκδήλη και άμεση η ανάγκη υπάρξης εξειδικευμένων δομών για τη παροχή ουσιαστικής βοήθειας.

Οι δράστες της ενδο-οικογενειακής βίας μπορεί να ναι οιοδήποτε μορφωτικού και οικονομικού επιπέδου. Το φαινόμενο της βίας είναι διαταξικό. Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά στο μορφωτικό επίπεδο των δράστων, κατά προσέγγιση έξι στους δέκα δράστες είναι αποφοίτοι της Δευτεροβάθμιας, της Τεχνολογικής ή της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης. Ειδικότερα, ένας στους τέσσερις δράστες είναι αποφοίτος της Ανώτερης ή της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Όσον δε αφορά στην εργασιακή κατάσταση των δράστων, μόλις ένας στους δέκα δράστες είναι άνεργος. Η άθροια καταναλωση αλκοόλ ή η συχνή χρήση τοξικών και ναρκωτικών ουσιών σε καμία απολύτως περίπτωση δεν αποτελεί τη κύρια αιτία της εκδήλωσης της βίας. Ωστόσο μπορεί σε κάποιες περιπτώσεις να επείδρα έμμεσα στην εκδήλωση της. Σύμφωνα με τη ποσοτική ανάλυση των στοιχείων που αφορούν στη κακοποίηση, δύο στους τρεις δράστες της ενδο-οικογενειακής βίας δεν κάνουν καμία χρήση ουσιών, όπως αλκοόλ, ναρκωτικά και ψυχοφαρμάκα. Τα παραπάνω συμπεράσματα προέκυψαν από τη ποσοτική ανάλυση και επιστημονική επεξεργασία των στοιχείων των γυναικών που χουν υποστεί τη κακοποίηση και απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Αθήνας και του Πειραιά της Γενικής Γραμματείας Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών-Δημοσίας Διοίκησης και Αποκεντρωσης κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-02 έως και 31-10-05. Το δείγμα επεξεργασίας αυτό ανέρχεται στα 1477 περιστατικά κακοποίησης. Η παρατηρούμενη αύξομείωση του αριθμού αυτού των επεξεργασθέντων περιστατικών οφείλεται στο ότι δεν απαντήθηκαν από τις γυναίκες που προσήλθαν στα δύο αυτά Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας όλα τα ερωτήματα. Όσον αφορά στην κίνηση των δύο αυτών Συμβουλευτικών Κέντρων της Αθήνας και του Πειραιά της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-05 ως και 31-10-05 διαμορφώνεται σε 810 ραντεβού και 2035 τηλεφωνικές κλήσεις.

Παράλληλα με τα Συμβουλευτικά αυτά Κέντρα για τη βία εναντίον των γυναικών, λειτουργεί και το ΚΕΘΙ δηλαδή το Κέντρο Έρευνών για Θέματα της Ισότητας, το οποίο εφοπτεύεται αλλά και χρηματοδοτείται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και στο οποίο έχουν ενταχθεί συνοδευτικές υπηρεσίες για τις γυναίκες που ναι θύματα βίας. Εκτός από τη πόλη της Αθήνας, λειτουργούν παραρτήματα του Κ.Ε.Θ.Ι. και σε άλλες τέσσερις πόλεις της χώρας, δηλαδή στη Θεσσαλονίκη, στο Βόλο, στη Πάτρα και στο Ηράκλειο Κρήτης. Στις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας όπου λειτουργούν Περιφερειακές Επιτροπές της Ισότητας, ασχολούνται ήδη και προκειται να ενισχυθούν ακόμη περισσότερο οι δράσεις και οι ενεργείες για την αντιμετώπιση του προβλήματος και για την στήριξη των γυναικών που χουν πέσει θύματα αυτής της βίας. Συνεχίζοντας το σημαντικό έργο που χει ήδη συντελεστεί, η Γενική Γραμματεία Ισότητας προχωρά στο σχεδιασμό των δράσεων της και των παρεμβάσεων της και θα καθορίσει τις προτεραιότητες της. Ο σχεδιασμός των δράσεων της και των παρεμβάσεων της για την αποτελεσματική αντιμετώπιση στη πράξη του σοβαρού φαινομένου της βίας εστιάζεται στη πρόληψη του και στην αντιμετώπιση του με την ουσιαστική ενίσχυση και με την διευρύνση των υποστηρικτικών μηχανισμών της. Η ουσιαστική πρόληψη και τελικά η δραστητική μείωση των πράξεων της βίας εναντίον των γυναικών θα αποτελέσει βασική προτεραιότητα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας.

Για την σίγουρη επίτευξη της κρίνονται απαραίτητες και αναγκαίες δράσεις και ενεργείες για την πλήρη ενημέρωση και την πλήρη ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου. Στο επίπεδο της πρόληψης, προτείνονται μέτρα ευαισθητοποίησης για το φαινόμενο της βίας και καμπάνια που θα ενθαρρύνει και θα προτρέπει τις γυναίκες να κα-

ταγγειλουν τα οποια περιστατικα της βιας καθως και τις οποιες παρεμβασεις υπαρχουν στα σταδια της εκπαιδευσης και μαλιστα στις κρισιμες και ευαισθητες ηλικιες εκεινες που διαμορφωνουν καταλυτικα την προσωπικοτητα του ατομου.Ειδικη εμφαση θα πρεπει να δοθει σ εκεινες τις κοινωνικες κατηγοριες που χαρακτηριζονται ως κατηγοριες υψηλου κινδυνου,δηλαδη τις γυναικες που ναι λαθρομεταναστριες η τις κοινωνικα αποκλεισμενες γυναικες και τις ανεργες.Περαιτερω,αναγνωριζοντας τη σπουδαιοτητα της ενημερωσης των παιδιων αλλα και των νεων ανθρωπων,ηδη υλοποιουνται εκπαιδευτικα προγραμματα συγχρονα που ναι σχετικα με την ισοτητα των φυλων και τη κοινωνικη αξια που αυτη εχει..

Στο επιπεδο της αντιμετωπισης της βιας,πρεπει να δημιουργηθουν νεες δομες για τη προστασια των γυναικων που χουν υποστει βια και να υπαρξει μεριμνα για την ενισχυση των ηδη υπαρχοντων υποστηρικτικων υπηρεσιων.Παρα τις σημαντικες προσπαθειες που χουν γινει εως σημερα με τα Κεντρα Υποδοχης των Κακοποιημενων Γυναικων που λειτουργουν,πρεπει να επισημανθει η αδυναμια που υπαρχει για την καλυψη των μεγαλων αναγκων στη παροχη προστασιας για τις γυναικες,αρα η αναγκη για επεκταση των Κεντρων Υποδοχης των Κακοποιημενων Γυναικων και των χωρων φιλοξενιας σ ολη την Ελλαδα.Ο συντονισμος και η συνεργασια των δομων και των υπηρεσιων που εργαζονται για τη προληψη και την αντιμετωπιση αυτου του φαινομενου θα συνεισφερουν αποφασιστικα στην μεγιστοποιηση του θετικου προσδοκωμενου αποτελεσματος.Η Γενικη Γραμματεια Ισοτητας υποστηριζει τις πολιτικες εκεινες που καταπολεμουν στη πραξη τη βια εναντιον των γυναικων σ επιπεδο Ευρωπαϊκης Ενωσης. Η εμπειρια της Γενικης Γραμματειας Ισοτητας απ την εκστρατεια για την ευαισθητοποιησης με τον τιτλο «Ανοχη μηδεν» καθως και ο σωστος συντονισμος και η ανταλλαγη καλων πρακτικων ειναι κατι το πολυ θετικο.Για το λογο αυτο η Γενικη Γραμματεια Ισοτητας υποστηριζει με καθε τροπο και με καθε μεσο το σωστο συντονισμο,τις συνδυασμενες ευρωπαϊκες εκστρατειες και επιζητα συνεχως την ουσιαστικη ενδυναμωση αυτων των σημαντικων προγραμματος.Η συμβολη τους τοσο στην ουσιαστικη ενημερωση σε τοπικο επιπεδο οσο και στην αμεση ευαισθητοποιηση του κοινωνικου συνολου,καθως και στην αλλαγη των στερεοτυπων,των προκαταληψεων και των ταμπου,εχει υπαρξει πολυτιμη και τεραστια.

Στο τομεα της νομοθεσιας και του συστηματος απονομης της δικαιοσυνης η κατασταση δεν θα μπορουσε να χαρακτηρισθει ως ιδιαιτερωσ ικανοποιητικη.Ειν αληθεια οτι το Συνταγμα μας προβλεπει μεταξυ αλλων την ουσιαστικη διασφαλιση ολων των ανθρωπινων δικαιωματος,συγχρονως δε,υποχρεωνει και τα 3 σωματα, δηλαδη το νομοθετικο,το εκτελεστικο και το δικαστικο,να σεβονται και να μην παραβιαζουν τα θεμελιωδη δικαιωματα που απολαμβάνουν οι πολιτες,ανεξαρτητα απ το φυλο τους.Το Ποινικο Δικαιο στηριζεται και αυτο στην απολυτη ισοτητα ολων ενωπιον του νομου και στη δυνατοτητα του καθενος πολιτη,ανεξαρτητα απ το φυλο του,να προσφευγει στη δικαιοσυνη σε περιπτωση προσβολης των δικαιωματος που του αναγνωριζονται.Μ αυτη την εννοια ο ελληνικος Ποινικος Κωδικας περιεχει τις αναγκαιες βασεις για την αντιμετωπιση της βιας εναντιον των γυναικων στη πραξη,οπως και της βιας κατα των ανδρων.Τιμωρονται επομενωσ οι πραξεις και οι συμπεριφορες εκεινες που θιγουν τη ζωη και την ακεραιοτητα του ατομου,την ελευθερια του,τη τιμη του και τη προσωπικοτητα του,αλλα και τη σεξουαλικη του ελευθερια.Ομως εκτος απ τη περιπτωση του βιασμου,καμια ειδικη αναφορα δεν γινεται για τη βια εναντιον των γυναικων. Η Διωπουργικη Επιτροπη για τη καταπολεμηση της βιας κατα των γυναικων εχει εργασθει για την εκπονηση ενος νεου εξειδικευμενου θεσμικου πλαισιου και η σημαντικη αυτη προσπαθεια πρεπει να συνεχισθει στο μελλον και να προωθηθει συνεκτιμωντας ολα τα νεα δεδομενα.

ια. Αντιμετώπιση ενδοοικογενειακής βίας

-Πορίσμα της ομάδας εργασίας του Υπουργείου Εσωτερικών για την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά συνοικούντων προσώπων

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών κ. Προκοπή Παυλοπούλου συγκροτήθηκε μια ομάδα εργασίας για να μελετήσει διεξοδικά αλλά και να προτείνει εφικτές λύσεις πάνω στο μεγάλο πρόβλημα αυτό. Στην ομάδα αυτή συμμετείχαν εγκριτοί και διαπρεπείς πανεπιστημιακοί, διακεκριμένοι νομικοί και γενικότερα καταξιωμένοι επιστήμονες και φορείς με σαφή γνώση επί του ζητήματος της ενδοοικογενειακής βίας. Έργο της ομάδας αυτής ήταν ο ορθός σχεδιασμός, η αναλυτική επεξεργασία και η υποβολή μιας ολοκληρωμένης και αρτίας νομοθετικής ρύθμισης για τη δραστική καταπολέμηση της ενδο-οικογενειακής βίας, η οποία θα βασιζέται

-Στην έρευνα, στην συλλογή και στην συγκριτική μελέτη των νομοθετικών ρυθμίσεων για την αποτελεσματική καταπολέμηση της ενδο-οικογενειακής βίας, που ισχύουν στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

-Στη διεξοδική και ολοκληρωμένη μελέτη των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η Ελλάδα στα πλαίσια των διεθνών συμβάσεων που αυτή έχει υπογράψει και κυρώσει αλλά και των συστάσεων των διεθνών οργανισμών που γίναν για την άμεση υιοθέτηση ουσιαστικών νομοθετικών μέτρων με άμεσο στόχο τη σωστή αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας σήμερα.

-Στη μελέτη των συγχρονών εξελίξεων και των στοχευμένων πολιτικών που ακολουθούνται πάνω στο φλέγον ζήτημα της ενδο-οικογενειακής βίας στο επίπεδο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

-Στην ενδελεχή διερεύνηση των υλοποιήσιμων μέτρων που ναι αναγκαίο ν αναληφθούν για τη σωστή παρακολούθηση των επτά δεικτών κατά της ενδοοικογενειακής βίας, κάτι που εισηγήθηκε η Δανική Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης το έτος 2002, ως ένα μέρος της συνεχιζόμενης παρακολούθησης της εφαρμογής της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου. Οι επτά δείκτες είναι οι εξής.

Χαρακτηριστικά των γυναικών θυμάτων βίας

Χαρακτηριστικά των δράστων

Παροχή βοήθειας προς τα θύματα

Μέτρα αντιμετώπισης των δράστων για τερματισμό του κύκλου βίας

Κατάρτιση επαγγελματιών

Μέτρα κρατικά για την δραστική εξάλειψη της ενδο-οικογενειακής βίας που χεί ως θύματα τις γυναίκες

Αξιολόγηση.

-Στην ουσιαστική μελέτη των κοινωνιολογικών κυρίως αλλά και των άλλων παραμετρών που χαρακτηρίζουν το φαινόμενο στην Ελλάδα

Σ ένα πρώτο στάδιο η ομάδα ερευνήσε κριτικά,συνέλεξε αλλά και μελέτησε αναλυτικά μέσα απ τις εισηγήσεις των μελών της,τις κείμενες νομοθεσίες,τις στοχευμένες πολιτικές και τα μέτρα των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κύπρου για τα θέματα της αρμοδιότητας της.

Σ ένα δεύτερο στάδιο,με σκοπο να λαβει πληρεστερη ενημερωση και να σχηματισει μια πιο σφαιρική εικόνα για όλες τις πτυχές του ζητήματος αυτού η Ομάδα καλεσε σε μια διαβούλευση τους εκπροσώπους των γραμματειών και των τομέων γυναικών των πολιτικών κομμάτων της χώρας που χουν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση,των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης,των γυναικείων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και κάποιων άλλων φορέων.Εγιναν δηλαδή ακροασίες,ενω η ομάδα ζήτησε και απ όλους τους κληθέντες τη καταθεση γραπτών σημειωμάτων με τις προτάσεις τους και τις παρατηρήσεις τους.Εκθεση με τις προτάσεις του υπεβαλε επίσης,στις 23 Ιουνίου 2005,ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.Στις εργασίες συνεισεφερε ακόμη μ υλικό πλούσιο,με τεκμηρίωση και με γραπτό του σημείωμα το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας και Ασφάλισης της Διευθύνσης Απασχόλησης,Κοινωνικής Προστασίας και Ασφάλισης της Γενικής Γραμματείας Ισοτητας.Επίσης,μ επιστολή της Γενικής Γραμματεως Ισοτητας κας Ευγενίας Τσουμανη-Σπεντζα ζητηθηκαν εγγραφως οι αποψεις της αρμοδιας Συνοδικης Επιτροπης της Εκκλησιας της Ελλάδος,προκειμενου να λαβουν γνώση και τα μέλη της ομάδας.Σε συνέχεια της επιστολής αυτής υποβλήθηκε στη Γενική Γραμματεία Ισοτητας ένα πρώτο,αρχικό κείμενο μ ορισμένες γενικές θέσεις και υπηρξε μια καταρχήν επιφυλαξή για επανατοποθέτηση στο μέλλον μ ένα πιο ολοκληρωμένο κείμενο προτάσεων.

Σ ένα τρίτο στάδιο πραγματοποιήθηκαν ειδικές εισηγήσεις των μελών της Ομάδας για τη προτεινόμενη αντιμετώπιση του ζητήματος απο πλευράς του Ουσιαστικού Ποινικού Δικαιού,της Ποινικής Δικονομίας,του Αστικού Δικαιού,της Πολιτικής Δικονομίας,των δομών της στηριξης των θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας και των συν-οικουντων προσώπων και της πρόληψης και της θεραπείας των δραστών.Με βάση τα παραπάνω,η ομάδα προεβη στις ακόλουθες διαπιστώσεις και διατύπωσε ομοφωνα τις ακόλουθες προτάσεις.

-Διαπιστώσεις

Οι κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών,ο συγχρονος τροπος της ζωής,οι συνθήκες της εργασίας στις συγχρονες πολεις αλλά και οι παρατηρούμενες συνεχεις μεταβολες στους ρολους των φυλων,ειχαν πολυ σημαντικες επιπτώσεις στη συγχρονη οικογενεια.Μολονοτι η πιεση όλων αυτων των παραγοντων στην διατηρηση της συνοχης της οικογενειας ειν αναμφισβητητη,δεν σχεδιασθηκαν τα τελευταια χρονια στη χωρα μας μακροπροθεσμες και αποτελεσματικες πολιτικες για την ενισχυση της οικογενειας και για τη τονωση των αξιων της.Ετσι παρατηρουνται πολυ συχνα στην οικογενεια δειγματα της ασκησης βιας,λεκτικες προσβολες,μειώσεις και άλλες μορφες ταπεινωτικής μεταχειρισης.Οι απαράδεκτες συμπεριφορες αυτες ασκουν εντονα αρνητικες επιδρασεις στη συναισθηματικη αλλά και τη διανοητικη εξελιξη των μελων της οικογενειας και ιδίως των παιδιων,ενω προσβαλλουν ανεπανορθωτα τη φυσικη και ψυχικη τους υγεια.Μολονοτι οι επιμερους εκφανσεις του τεραστιου προβληματος αυτου ειναι πολλαπλες και δυσεπιλυτες,εχει επικρατησει σε διεθνες επι-

πεδο να καλυπτονται όλες απ την εννοια της «ενδο-οικογενειακης βιας».Το περιεχομενο της εννοιας αυτης ποικιλλει αναλογα με το εκαστοτε ερευνητικο αντικειμενο,την πολιτικη στοχευση η τον γενικότερο κοσμοθεωρητικο προσανατολισμο.Για τις αναγκες του παροντος ωστοσο,επιλεγεται σαν ακριβεστερη η εννοια «ενδο-οικογενειακη βια και βια κατα των συνοικουντων προσωπων»,η οποια καλυπτει μια σειρα απο βιαιες συμπεριφορες,οπως

-καθε μορφη σωματικης βλαβης

-καθε μορφη σωματικης βιας η απειλης ενος σπουδαιου και αμεσου κινδυνου που ασκειται σε βαρος ενος συνοικουντος προσωπου

-την εξαναγκαστικη συνουσια μεταξυ των συζυγων η την εξαναγκαστικη επιχειρηση οιασδηποτε αλλης ασελγους πραξης σε βαρος ενος συνοικουντος προσωπου.

Η ενδο-οικογενειακη βια αποτελει στις μερες μας ενα σημαντικό κοινωνικο φαινομενο,που αν και δεν φαινεται να χει λαβει στην Ελλαδα τις τοσο τρομακτικες διαστασεις που το χαρακτηριζουν σ αλλες χωρες της Ευρωπαϊκης Ενωσης,παρουσιαζει ομως ανησυχητικα ποσοστα,με θυματα κυριως τις γυναικες,οι οποιες αποτελουν το 80%-90 % των θυματων της κακοποιησης αλλα και τα παιδια.Αυτο δειχνει η μελετη που εκανε το Κεντρο Ερευνων για Θεματα Ισοτητας με θεμα «Ενδοοικογενειακη βια εναντιον των γυναικων.Πρωτη πανελλαδικη επιδημιολογικη ερευνα το ετος 2003 και ειδικότερα στις σελιδες 72 και 116 αυτης.Παραλληλα,εκτιμαται οτι υπαρχει μεγαλο ποσοστο της αθεατης ενδο-οικογενειακης βιας και της βιας κατα των συνοικουντων προσωπων που ομως δεν καταγγελεται για πολλους λογους.Η εμπειρια που μεταφερθηκε στην Επιτροπη απ τους αρμοδιους κοινωνικους φορεις και τις Μη Κυβερνητικες Οργανωσεις επιβεβαιωνει τις διεθνως πλεον αποδεκτες θεωρητικες προσεγγισεις και ερμηνειες του κοινωνικου αυτου φαινομενου,συμφωνα με τις οποιες η βια σε βαρος της συζυγου η της συντροφου δεν οφειλεται μοναχα σ ατομικους και ψυχολογικους παραγοντες,αλλα ειναι σε πολυ σημαντικό βαθμο αποτελεσμα και συνισταμενη και των κοινωνικων αντιληψεων που επικρατουν αναφορικα με τη μειονεκτικη θεση της γυναικας στη συγχρονη κοινωνια.

Σ αυτο το ζητημα εχει αναφερθει επανειλημμενως και η διακεκριμενη πανεπιστημιακος κα Αλικη Γιωτοπουλου-Μαραγκοπουλου,στις προτασεις της Ειδικης Επιτροπης των Θεσμικων Προτασεων του Υπουργειου Εξωτερικων για τον εορτασμο της 50^{ης} επετηριδας της Οικουμενικης Διακηρυξης των Δικαιωματων του Ανθρωπου,στη σελιδα δεκατρια και ο Ηλιας Δασκαλακης «Η βια κατα της γυναικας ως κοινωνικο φαινομενο».Στη παλια,αλλα παντοτε επικαιρη αυτη μελετη,δημοσιευμενη στον Αγωνα της Γυναικας τομος 5,αναφερεται χαρακτηριστικα οτι η βια,αντικειμενο της οποιας καθισταται δυστυχως η γυναικα προερχεται κατα κανονα απ τους θεσμους και τις παγιωμενες νοοτροπιες και δεν οφειλεται σ ατομικες συμπεριφορες.Ειν αξιοσημειωτο οτι η μεγαλη πλειοψηφια των δραστων φερεται να μην εχει εμπλακει ποτε στο συστημα απονομης της ποινικης δικαιοσυνης λογω διαπραξης αδικηματος σε βαρος αλλων προσωπων,ενω δεν αναφερονται απ τις ιδιες τις γυναικες που ναι θυματα πραξεις βιας εναντιον αλλων προσωπων πλην των συνοικουντων μελων,κυριως δηλαδη του συζυγου,της μητερας και των παιδιων του δραστη.

Στοιχεια της πρωτης επιδημιολογικης ερευνας που ολοκληρωθηκε στη χωρα μας το ετος 2003 κατεδειξαν ξεκαθαρα οτι μεγαλο ποσοστο των γυναικων ειτε δεν αναγνωριζει οτι η συμπεριφορα που υφισταται στο στενο οικογενειακο τους περιβαλλον συνιστα αναμφισβητητα μια καταχρηστικη συμπεριφορα που εντασσεται στην εννοια της

βιας, είτε θεωρεί τον εαυτό του υπεύθυνο σε ποσοστό 33.3%, αναπαραγοντας τα κοινωνικά στερεότυπα που υπάρχουν για το ρόλο που παίζουν τα δύο φύλα. Οι επιπτώσεις της ενδο-οικογενειακής βιας, ειδικά όταν αυτή είναι παρατεταμένη και δεν καταγγέλλεται, είναι αρνητικές και ολέθριες για τη σωματική ακεραιότητα και τη ψυχική υγεία. Σύμφωνα με τη Παγκόσμια Τραπεζά η βία κατά των γυναικών είναι ένας παρα πολύ μεγάλος κίνδυνος για τη δημόσια υγεία και μια εξαιρετικά σοβαρή αιτία που προκαλεί θάνατο και αναπηρία για τις γυναίκες ηλικίας από 16 έως 44 ετών. Οι επιπτώσεις αυτές της βιας όμως, έχουν και μια σαφή οικονομική διασταση. Η διασταση αυτή δεν αφορά μονάχα το κόστος παροχής των υπηρεσιών στήριξης στις κακοποιημένες γυναίκες, αλλά και την εξοικονόμηση των πόρων που η εγκαίρως πρόληψη δύναται να επιφέρει στους προϋπολογισμούς των κοινωνικών πολιτικών δηλαδή της στεγασής, της υγείας, της κοινωνικής ασφάλισης και της κοινωνικής πρόνοιας αλλά και της λειτουργίας του ποινικού συστήματος.

Τόσο σε διεθνές επίπεδο, σ' επίπεδο δηλαδή Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Ευρωπαϊκή Ένωση και Συμβούλιο της Ευρώπης) δεν αμφισβητείται ότι τα δικαιώματα των γυναικών είναι σαφή ανθρωπίνια δικαιώματα. Η άσκηση οιασδήποτε μορφής βιας σε βάρος των γυναικών πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εξ αυτού του λόγου εφαρμόζονται στη περίπτωση αυτή οι διεθνείς αλλά και οι ευρωπαϊκές συμβάσεις που έχει υπογράψει και κυρώσει η χώρα μας για την αποτελεσματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων σημειώνονται ιδιαίτερα, το Διεθνές Συμφωνο για τα Ατομικά και τα Πολιτικά Δικαιώματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ν.2462/97, ΦΕΚ Α'25) και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΝΔ 53/74, ΦΕΚ Α'256). Ειδικότερες δεσμεύσεις απορρέουν από τη Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW) που υπεγράφη το έτος 1979 και την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει ήδη από το έτος 1983 με το Ν.1342/83, ενώ το έτος 2001 κυρώσε και το Προαιρετικό της Πρωτοκόλλο με το Ν.2952/01. Παρότι στο αρχικό κείμενο της CEDAW δεν εμπεριέχεται η έννοια της βιας, με τη Σύσταση του έτους 1992 η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, η οποία έχει ως αρμοδιότητα να παρακολουθεί επιστάμενος την εφαρμογή της Σύμβασης από τα Κρατή-μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, προέβη στην ορθή ερμηνεία της Σύμβασης, περιλαμβανοντας και τη καταπολέμηση της βιας ως ένα βασικό αντικείμενο της. Διευρύνοντας το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6, η Σύσταση αυτή κατέληξε ότι η άσκηση βιας σε βάρος των γυναικών συνιστά ανίση μεταχείριση αλλά και διακρίση λόγω του φύλου τους. Γι' αυτό άλλωστε, το λόγο ζητήθηκε από τις χώρες που να είναι μέλη του ΟΗΕ και που έχουν υπογράψει τη CEDAW να υποβάλλουν Περιοδικές Εκθέσεις Προόδου κάθε τεσσερα χρόνια και να συμπεριλαμβάνουν σε αυτές και τις εξελίξεις για τα θέματα της ενδο-οικογενειακής βιας.

Η Έκθεση της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, αξιολογώντας το έτος 2002 τη μεγάλη πρόοδο της Ελλάδας στο τομέα αυτό στη βάση της ελληνικής Έκθεσης 1996-2000, συνέστησε τη ταχεία υιοθέτηση νομοθεσίας για την ενδο-οικογενειακή βία, τη βία κατά των συνοικούντων προσώπων και την άμεση λήψη μέτρων για την ουσιαστική ευαισθητοποίηση της κοινωνίας μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης αλλά και των σχολικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται άλλωστε και η Σύσταση που απηύθυνε στην Ελλάδα η Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, στις 31 Μαρτίου του έτους 2005, εξετάζοντας αναλυτικά τη πορεία εφαρμογής του Διεθνούς Συμφωνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Η Επιτροπή αυτή συνέστησε την άμεση προώθηση συγκεκριμένων νομοθετικών διατάξεων για την ενδο-οικογενειακή βία και τη βία κατά των συνοικούντων προσώπων στη ποινική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου και του βια-

σμου μέσα στο γάμο. Στις Εθνικές Προτεραιότητες Πολιτικής και Αξόνες Δράσης για την Ισοτιμία των Δύο Φύλων 2004-08, που υιοθετήθηκαν από τη Κυβερνητική Επιτροπή στις 2 Νοεμβρίου του έτους 2004, η εγκαίρως πρόληψη και η δραστική καταπολέμηση της βίας με θύματα τις γυναίκες έχουν περιληφθεί ως ένας από τους ειδικούς άξονες της δράσης. Ως ειδικότερη δράση έχει προβλεφθεί η επεξεργασία και η προώθηση της νομοθεσίας για τη πρόληψη και σωστή αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία.

Οι χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 διαθέτουν νομοθεσία και μάλιστα διαδοχικούς νόμους που αφορούν την ενδο-οικογενειακή βία και τη βία κατά των συννοικούντων προσώπων, οι οποίοι συμπληρώνουν τα κενά και βελτιώνουν συνεχώς το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Επιγραμματικά μπορεί να επισημανθεί ότι όλες οι χώρες τιμωρούν την ενδοοικογενειακή βία, είτε αυτή είναι σωματική, είτε αυτή είναι ψυχολογική, είτε αυτή είναι σεξουαλική, είτε αυτή αποτελεί ένα αυτοτελές ποινικό αδίκημα, είτε μια επιβαρυντική κατάσταση των βασικών αδικημάτων που προβλέπουν οι γενικές διατάξεις του ποινικού τού δικαίου. Επίσης οι περισσότερες χώρες έχουν ποινικοποιήσει το βίασμα μέσα στο γάμο. Ως θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συννοικούντων προσώπων προστατεύονται εκτός από τις σύζυγους και οι συντροφοί ή οι συμβιούντες, σε κάποιες χώρες υπό κάποιες χρονικές προϋποθέσεις, όπως για παράδειγμα το να έχει προηγηθεί ένας ελάχιστος ορισμένος χρόνος συμβίωσης, ενώ σε παρά πολλές χώρες ο κύκλος των προστατευόμενων αυτών προσώπων εκτείνεται σε κάθε πρόσωπο που συνοικεί νομίμως με το δράστη. Αρκετές νομοθεσίες, όπως οι νομοθεσίες της Γερμανίας, της Αυστρίας, της Ιταλίας, της Ισπανίας, του Βελγίου, της Κύπρου αλλά και της Ιρλανδίας αναγνωρίζουν τη δυνατότητα ή και την υποχρέωση των πολιτικών δικαστηρίων να διατάσσουν την άμεση απομακρύνση του δράστη από την οικογενειακή στέγη ύστερα από αίτηση του θύματος, καθώς και άλλα επιπλέον περιοριστικά μέτρα, όπως την απαγόρευση της επικοινωνίας με το θύμα, την απαγόρευση της προσέγγισης του θύματος μέσα σε μια συγκεκριμένη ακτίνα, την απαγόρευση της προσέγγισης των σχολείων των παιδιών. Ένα άλλο εξαιρετικά ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι κάποιοι νομοθέτες έχουν λάβει σοβαρά υπόψη τους τη σχετική Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης και έχουν προβλέψει στις εθνικές τους νομοθεσίες τη δυνατότητα του θύματος να στραφεί εναντίον του Κράτους, αξιώνοντας από αυτό αποζημίωση, όταν ο δράστης είναι αγνώστου διαμονής ή αφερέγγυος. Με βάση τα παραπάνω η Ομάδα διαπιστώνει ότι υπάρχει ένα σαφές νομοθετικό κενό σχετικά με τη σωστή αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συννοικούντων προσώπων. Γι' αυτό το λόγο η Ομάδα συστήνει την άμεση επεξεργασία αυτοτελών ειδικού νόμου με τον οποίο

-Από πλευράς της πολιτικής δικονομίας θα ενισχυθεί η δυνατότητα της άμεσης απομακρύνσης του δράστη από τη κατοικία και της απαγόρευσης της προσέγγισης των χώρων της κατοικίας, της εργασίας του θύματος, στις οικίες των πολύ στενών συγγενών του, στους ξενώνες φιλοξενίας και στα εκπαιδευτήρια των παιδιών, ώστε να διασφαλιστεί η προστασία των θυμάτων και των παιδιών τους.

-Από πλευράς του ποινικού δικαίου αντιμετωπίζονται πλέον ως διακεκριμένες μορφές της σωματικής βλάβης και της παρανομής βίας οι σχετικές συμπεριφορές των δράστων αυτών και θα τιμωρείται εφεξής και ο βίασμος μέσα στο γάμο.

-Από πλευράς της ποινικής δικονομίας, στο πλαίσιο της διεξαγομένης προκαταρκτικής εξέτασης για το έγκλημα της ενδο-οικογενειακής βίας, θα παρέχεται η δυνατότητα για ποινική συνδιαλλαγή, δηλαδή για διαμεσολάβηση μεταξύ του δράστη και του θύμα-

τος και μοναχα οταν αυτη δεν ειν επιθυμητη θα κινειται η ποινικη διαδικασια.Εως ου του δημιουργηθει Ειδικη Υπηρεσια Διαμεσολαβησης,η ποινικη διαμεσολαβηση ανατιθεται σ ειδικο εισαγγελεα,ο οποιος θα πρεπει και να ενισχυθει στο εργο του με καταλληλες υποστηρικτικες δομες.

-Απο πλευρας των διοικητικων υποστηρικτικων δομων αξιοποιουνται οι υφισταμενες δομες,διευρυνονται οι αρμοδιότητες των Νομαρχιακων Αυτοδιοικησεων για τη σωστη λειτουργια των συμβουλευτικων υπηρεσιων,ρυθμιζονται οι οροι και οι προϋποθεσεις συνεργασιας με τις Μη Κυβερνητικες Οργανωσεις και τους Οργανισμους Τοπικης Αυτοδιοικησης για την ομαλη λειτουργια των αντιστοιχων ξενωνων και δημιουργειται Διαρκης Επιτροπη για το Συντονισμο και τη Παρακολουθηση των δρασεων για την ορθη αντιμετωπιση της ενδο-οικογενειακης βιας και της βιας κατα των συνοικουντων προσωπων στη Γενικη Γραμματεια Ισοτητας.

Συμφωνα με την Ομαδα,σκοπος ενος τετοιου σημαντικου νομοθετηματος δεν πρεπει να ναι η επεμβαση του κρατους στον εξαιρετικα ευαισθητο χωρο της οικογενειας, αλλα η σωστη προστασια των θεμελιωδων δικαιωματων των μελων της καθε οικογενειας.Ειναι απολυτως σαφες οτι η οικογενεια δεν μπορει πλεον ν αντιμετωπιζεται ως ενας ιδιωτικος χωρος,στον οποιο τα θεμελιωδη δικαιωματα του ανθρωπου τυγχανουν μιας μειωμενης προστασιας.Γι αυτο το λογο ειν αναγκαιο να ενισχυθουν αποφασιστικα τα μελη της οταν ζητουν μια βοηθεια απ τους θεσμους της απονομης της δικαιοσυνης.Απ την αλλη πλευρα ειν εξισου αναγκαιο αλλα και χρησιμο συναμα να εμπλουτισθει τ οπλοστασιο της τελυταιας με διευρυμενες νομικες δυνατοτητες αλλα και αρκετα μεσα που ομως δεν θα εκβιαζουν καταστασεις,δεν θα υπερβαινουν τη βουληση και τη θεληση των θιγομενων προσωπων και δεν θ αντικεινται προς το πραγματικο συμφερον της οικογενειας.Ως βασικοι στοχοι αυτης της νομοθετικης ρυθμισης μεταξυ αλλων προτεινονται

-Η ουσιαστικη στηριξη και οχι ο ακριτος στιγματισμος της οικογενειας η η ποινικοποιηση των συμπεριφορων των μελων της.

-Η στηριξη και οχι η θυματοποιηση των γυναικων.

-Η εγκαιρη προληψη και σ ενα δευτερο σταδιο η αποτελεσματικη καταστολη των αξιοποιων συμπεριφορων και πραξεων

-Η σιγουρη εξασφαλιση της προστασιας στην πραξη των θυματων τετοιων πραξεων αφενος μεν με τη διευκολυνση της προσβασης τους στις δικαστικες αρχες,αφετερου δε με την εξασφαλιση και κατοχυρωση της ασφαλειας τους εντος αλλα και εκτος της οικογενειακης εστιας.

-Η ουσιαστικη ενισχυση και η περαιτερω αξιοποιηση των ηδη υφισταμενων υποστηρικτικων δομων τοσο σε κεντρικο,οσο και σε περιφερειακο αλλα και σε τοπικο επιπεδο,με περαιτερω διευρυνση των αρμοδιοτητων τους,ωστε ν αναλαβουν τις λειτουργιες των συμβουλευτικων υπηρεσιων της προληψης και της θεραπειας για την σωστη αντιμετωπιση της ενδο-οικογενειακη βιας μετα απο μια συστηματικη διαδικασια επιτυχους πιστοποιησης τους.

-Η συνεργασια με τους Οργανισμους Τοπικης Αυτοδιοικησης και τις Μη Κυβερνητικες Οργανωσεις για τη λειτουργια των υπηρεσιων της συμβουλευτικης υποστηριξης

και των ξενωνων της υποδοχης των κακοποιημενων γυναικων και των παιδιων,οταν αυτο κρινεται αναγκαιο.

-Η εκπαιδευση και η καταρτιση του προσωπικου ολων αυτων των εμπλεκομενων φορεων.Με βαση τα παραπανω αναφερθεντα,η Ομαδα διατυπωνει ομοφωνα τις ακολουθες επιστημονικα τεκμηριωμενες προτασεις

Προτασεις

-Ως προς το ουσιαστικο ποινικο δικαιο

Προκειμενου ν αντιμετωπισθει αποτελεσματικα και αμεσα τ ανησυχητικο φαινομενο της ενδο-οικογενειακης βιας απο την πλευρα του ποινικου δικαιου προτεινονται τ ακολουθα μετρα

Οι αξιοποινες πραξεις,οι οποιες εχουν αμεση σχεση με την ενδο-οικογενειακη βια και φερουν το χαρακτηρα ειτε της σεξουαλικης βιας,ειτε της σωματικης βιας,ειτε της ψυχολογικης βιας,ειτε τελος της λεκτικης βιας,δεν ειναι σκοπιμο και δεον ν αποτελεσουν ενα ξεχωριστο και ιδιαιτερο κεφαλαιο στο Ποινικο μας Κωδικα η να λαβουν το χαρακτηρα του ιδιωνμου εγκληματος,αλλα θα πρεπει να τροποποιουν,να συμπληρωνουν η στο τελος να βελτιωνουν τις υπαρχουσες και σχετικες γενικες ποινικες διαταξεις.Σε σχεση με τη θεση που υποστηριζεται οτι οι ανωτερω αξιοποινες πραξεις δεν πρεπει να φερουν το χαρακτηρα μονο του ιδιωνμου εγκληματος,αλλα το χαρακτηρα των διακεκριμενων παραλλαγων στις περισσοτερες εκ των περιπτωσεων αυτων,συνηγορουν τα παρακατω στοιχεια

-Οι παραλλαγες μπορουν να συγκροτησουν καλλιστα ενα συνθετο εγκλημα,ενω το ιδιωνμο εγκλημα δεν μπορει.

-Σε περιπτωση καταργησης της διαταξης που προβλεπει τη παραλλαγη τιμωρεται η πραξη μαζι με το βασικο εγκλημα.Ενω σε περιπτωση καταργησης του ιδιωνμου εγκληματος η πραξη παραμενει ατιμωρητη.

-Το ιδιωνμο εγκλημα δεν μπορει να συνδεθει με το βασικο εγκλημα,κατι που χει σαν αποτελεσμα να καταργειται το κατ εξακολουθηση εγκλημα συμφωνα με το αρθρο 98 του Ποινικου μας Κωδικα.

Ειδικοτερα προτεινονται τα εξης

-Προτεινεται η απαλειψη του ορου «εξωγαμη» απ τ αρθρο 336 παραγραφος 1 εδαφιο α του Ποινικου μας Κωδικα,ουτως ωστε να ναι δυνατον να τιμωρεται παραδειγματικα ο βιασμος και εντος του γαμου

-Προτεινεται η προσθηκη μιας σχετικης παραγραφου η ενος σχετικου εδαφιοι στ αρθρο 308 του Ποινικου μας Κωδικα περι απλης σωματικης βλαβης ως μια επιβαρυντικη περιπτωση στις περιπτωσεις οπου ο δραστης και το θυμα ειναι συζυγοι,η η παραπανω σωματικη βλαβη προκληθηκε απ τους γονεις προς τα παιδια τους,εστω και εαν αυτα ειν ενηλικα,η οταν αυτη η σωματικη βλαβη προκληθηκε απ τα παιδια που ναι ενηλικα προς τους γονεις τους η τελος οταν η σωματικη βια με τις επακολουθες επωδυνες βλαβες που προκαλει αφορα τους γονεις του αλλου συζυγου,δηλαδη το πεθερο

η τη πεθερα και στ αδερφια του ενος η του αλλου συζυγου,με τη προυποθεση ομως οτι υφισταται συγκατοικηση.

-Προτεινεται η προσθηκη μιας σχετικης παραγραφου η ενος σχετικου εδαφιου στ αρθρο 330 του Ποινικου Κωδικα περι «παρανομης βιας» στην οποια το στοιχειο της απειλης να εξομοιωνεται με την αντιστοιχη εννοια οπως αυτη περιγραφεται αναλυτικα στ αρθρο 336 παραγραφος 1 του Ποινικου μας Κωδικα περι βιασμου,δηλαδη την απειλη πολυ σπουδαιου και αμεσου κινδυνου και κατ επεκταση με βαρυντερες κυρωσεις. Μ αλλα λογια δηλαδη η πληρωση της ειδικης υποστασεως της «παρανομης βιας» σε περιπτωσης που αφορα την ενδο-οικογενειακη βια και τη βια κατα των συνοικουντων προσωπων να θεωρεται ως μια διακεκριμενη παραλλαγη με τ αναλογα αυστηρα κυρωτικα αποτελεσματα.

-Προτεινεται η αμεση εισαγωγη της διακεκριμενης περιπτωσης στο αρθρο 232^α του Ποινικου μας Κωδικα,συμφωνα με την οποια θα τιμωρεται ακομη πιο αυστηρα η μη συμμορφωση του υπαιτιου σε μια προσωρινη διαταγη του δικαστηριου που εκδοθηκε συμφωνα με τ αρθρο 735 του Κωδικα της Πολιτικης Δικονομιας,ειδικα για τις περιπτωσης εκεινες που παρατηρεται ενδοοικογενειακη βια αλλα και βια κατα των συνοικουντων προσωπων.

-Η λεκτικη βια δεν ειν αναγκαιο και απαραιτητο ν αποτελεσει τ αντικειμενο μιας ειδικης ρυθμισης,γιατι καλυπτεται επαρκως και πληρως απ τις κειμενες ποινικες διαταξεις περι των προσβολων της τιμης συμφωνα με τ αρθρο 361 και επομενα του Ποινικου μας Κωδικα

-Οπου προβλεπεται καποιας μορφης αξιοποινη πραξη η οποια και εχει το επιβαρυντικο στοιχειο οτι τελεστηκε μεσα στα πλαισια της ενδο-οικογενειακης βιας και της βιας κατα των συνοικουντων προσωπων,θα πρεπει αυτη να διωκεται αυτεπαγγελτα και ουδεποτε υστερα απο εγκληση του παθοντος.Κατα συνεπεια λοιπον και η σχετικη πραξη που πληροι την ειδικη υποσταση του αρθρου 308 του Ποινικου μας Κωδικα περι απλης σωματικης βλαβης θα πρεπει να διωκεται αυτεπαγγελτως.

-Σε συζητηση για υποβολη προτασεων μπορει να τεθει και η δυνατοτητα της επιδικασης των ειδικων παρεπομενων ποιων

-Ως προς τη δικονομικη αντιμετωπιση των εγκληματων της ενδο-οικογενειακης βιας

-Η Ομαδα προτεινει να εισαχθει αμεσα το συστημα της ποινικης διαμεσολαβησης μεταξυ των διαδικων.Το συστημα της ποινικης διαμεσολαβησης δεν εχει προς το παρον θεσπισθει στην χωρα μας.Υπαρχει εντουτοις,η υποχρεωση της πληρους συμμορφωσης με την Αποφαση-πλαισιο του Συμβουλιου της Ευρωπαικης Ενωσης της 15ης Μαρτιου του ετους 2001 σχετικα με το καθεστος των θυματων στις ποινικες διαδικασιες (Επισημη Εφημεριδα των Ευρωπαικων Κοινοτητων L82 της 22ας Μαρτιου του ετους 2001),τ αρθρο 10 της οποιας επιβαλλει στα κρατη-μελη την αμεση προωθηση της διαμεσολαβησης στις ποινικες υποθεσεις το αργοτερο μεχρι τις 22 Μαρτιου του ετους 2006.Εκτος απ την πληρη νομικη συμμορφωση με το κειμενο της Αποφασης αυτης, ενα αλλο πλεονεκτημα μιας τετοιας επιλογης ειναι οτι δινεται επιτελους μια πρωτοποριακη και καινοτομος λυση και καθισταται μ αυτο το τροπο πιο ηπιο το συστημα της ποινικης δικαιοσυνης γι αυτη την συγκεκριμενη κατηγορια των εγκληματων,ωστε να χει το θυμα το θαρρος να καταγγειλει την αξιοποινη πραξη χωρις να φοβαται,συμμετ-

εχοντας ετσι σε μια ενδιαμεση διαδικασια που ως αντικειμενικο σκοπο εχει να βοηθησει και τα δυο αντιμαχομενα μερη να συζητησουν ουσιαστικα και εποικοδομητικα με τη βοηθεια ενος αμεροληπτου τριτου προσωπου.

-Αφετηρια της διαδικασιας της ποινικης διαμεσολαβησης θα ναι η εναρξη της προκαταρκτικης εξετασης υστερα απ την εγκληση του θυματος η μετα απο καταγγελια ενος τριτου προσωπου.Στο πλαισιο αυτης της προκαταρκτικης εξετασης θα οριζεται ενας Εισαγγελεας αρμοδιος για τη ποινικη διαμεσολαβηση,ο οποιος θα ναι επιφορτισμενος μ ειδικες αρμοδιότητες απ τον Κωδικα περι Οργανισμου των Δικαστηριων,συνεπικουρουμενος απ τις καθ υλην αρμοδιες δομες αρωγης.Συναφως ο νομος θα πρεπει να περιεχει τις εξης δικονομικες ρυθμισεις

-Στα εγκληματα της ενδοοικογενειακης βιας και της βιας κατα των συνοικουντων προσωπων,ο εισαγγελεας της ποινικης διαμεσολαβησης ερευνα αναλυτικα κατα τη προκαταρκτικη εξεταση τη δυνατοτητα διενεργειας μιας ποινικης διαμεσολαβησης.Για το σκοπο αυτο παραλληλα

-Διατασσει τη διενεργειαπραγματογνωμοσυνης προκειμενου να ερευνηθει η βασιμότητα η μη της καταγγελιας

-Εξεταζει ο ιδιος προσωπικως καθενα μαρτυρα που του προτεινεται και ανωμοτι τα συνοικουντα προσωπα

-Καλει το προσωπο στ οποιο αποδιδεται η τελεση της αξιοποινης πραξης να παρασχει στον ιδιο πειστικες εξηγησεις υπο τους ορους του αρθρου 31 παραγραφος 2 του Κωδικα Ποινικης Δικονομιας

Αυτος που παρεχει τις εξηγησεις ειναι δυνατον να υποβαλει και ο ιδιος αιτημα διαμεσολαβησης.Σε διαφορετικη περιπτωση καλει σε διαμεσολαβηση αυτον που παρεχει τις εξηγησεις ο εισαγγελεας της ποινικης διαμεσολαβησης.Αυτος που παρεχει τις εξηγησεις μπορει να λαβει μια προθεσμια διαρκειας τριων ημερων για ν απαντησει στην προσκληση του αρμοδιου εισαγγελεα της ποινικης διαμεσολαβησης.Εαν η απαντηση αυτου που παρεχει τις εξηγησεις ειν αρνητικη,κινειται αμεσως η ποινικη διαδικασια συμφωνα με τις σχετικες διαταξεις του Κωδικα της Ποινικης μας Δικονομιας.Προυποθεση απαιτητη ομως για τη κινηση της διαδικασιας αυτης,της ποινικης διαμεσολαβησης ειν η υποβολη μιας ανεπιφυλακτης δηλωσης εκ μερους αυτου που παρεχει τις εξηγησεις οτι ειναι προθυμος

-Να υποσχεθει αλλα και να τηρησει την υποσχεση που δωσε οτι δεν θα επαναλαβει στο μελλον την αξιοποινη και απαραδεκτη πραξη του αυτη με το να δωσει το λογο της ανδρικης του τιμης.

-Να παρακολουθησει ενα ειδικο θεραπευτικο προγραμμα που χει σαν στοχο την αποτελεσματικη αντιμετωπιση στη πραξη της ενδο-οικογενειακης βιας,εφοσον αυτο κρινεται απολυτως αναγκαιο

-Κατα το δυνατον ν αρει η ν αποκαταστησει αμεσως τις αρνητικες συνεπειες που προκληθηκαν απ την αδικη πραξη του αυτη η να καταβαλει μια γενναια χρηματικη ικανοποιηση στο παθοντα.

Ο εισαγγελέας της ποινικής διαμεσολαβησης ενημερώνει σχετικά το παθόντα για τη κατά τ ανωτέρω προβλεπόμενα δήλωση αυτού που παρέχει τις εξηγήσεις και αν ο τελευταίος του το ζητήσει, δίνει σ αυτόν μια προθεσμία διάρκειας το πολύ τριών ημερών για να δηλώσει αν αυτός δεχεται τη διαμεσολαβηση αυτή. Αν ο παθών δεν δεχθεί τη δήλωση αυτή περι της ποινικής διαμεσολαβησης κινείται αυτοματως η ποινική διαδικασία σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα της Ποινικής Δικονομίας. Αν ο παθών δεχθεί τη ποινική αυτή διαμεσολαβηση τότε ο εισαγγελέας περατώνει τη προκαταρκτική εξέταση και θετει με διαταξη του τη δικογραφία σ ειδικό αρχείο που υπάρχει στην εισαγγελία. Εναντιον της διαταξέως αυτής του εισαγγελέα δεν χωραει καμια προσφυγή. Εφοσον αυτός που παρέχει τις εξηγήσεις συμμορφωθεί πληρως προς τους ορους που περιλαμβάνει η ποινική διαμεσολαβηση για χρονικό διάστημα διάρκειας των πέντε ετών εαν προκειται για κακουργημα και για χρονικό διάστημα διάρκειας τριών ετών εαν προκειται για πλημμελημα, τότε η διαμεσολαβηση επαγεται την εξαλειψη της ποινικής αξίωσης της πολιτείας και εμποδιζει καθε δυνατότητα του παθόντος να προβάλει για την αυτή αιτία ενωπιον των δικαστηριων αστικές αξιώσεις εξ αδικοπραξίας. Η περι της ποινικής διαμεσολαβησης εισαγγελική διαταξη καταχωριζεται σ ειδική μερίδα στο δελτίο του ποινικού μητρώου και τηρείται για εκείνο το χρονικό διάστημα, τ οποιο είναι ίσο προς τον εκ του νομου προβλεπόμενο χρόνο της παραγραφης του εγκληματος τ οποιο αυτή αφορά.

Η διαδικασία της ποινικής διαμεσολαβησης δεν εμποδιζεται καθολου απο την ανηλικότητα του παθόντος, υπο τον ορο ομως οτι αυτός αντιλαμβάνεται τη σημασία που χουν τα λογία και τα έργα του στο πλαίσιο αυτής. Σε διαφορετική περίπτωση η διαδικασία της ποινικής διαμεσολαβησης διενεργείται υπερ του ανηλικου απ τον εισαγγελέα και απ αυτόν που ασκει την επιμελεια του ανηλικου, εφοσον αυτός δεν ειν εκείνος ο οποιος παρέχει τις εξηγήσεις κατά τ ανωτέρω προβλεπόμενα. Η υποτροπή κατά τον χρόνο της συμμορφωσης αποκλειει οιαδηποτε ποινική διαμεσολαβηση. Η διαπιστωμένη απ τον εισαγγελέα της ποινικής διαμεσολαβησης υπαίτια μη συμμορφωση αυτού που παρέχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις με τους ορους και τις προϋποθεσεις της ποινικής διαμεσολαβησης διακοπτει αυτοματως τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολαβησης και προκαλει την αναδρομική αρση των επελθόντων αποτελεσμάτων και την άμεση συνέχιση της ποινικής διαδικασίας, χωρίς να επιτρεπεται πλέον η υποβολή ενός καινούργιου αιτήματος για τη διεξαγωγή της ποινικής διαμεσολαβησης. Για όσο χρονικό διάστημα διαρκει η διαδικασία της ποινικής διαμεσολαβησης συντρεχει εκκρεμодικία για τη πράξη την οποία αυτή αφορά. Η άσκηση της ποινικής δίωξης για μια αδίκη πράξη, για την οποία εξαλειφθηκε η ποινική αξίωση της πολιτείας λόγω της επιτυχούς ποινικής διαμεσολαβησης, ειν απαράδεκτη. Η παραγραφή της παρανομής πράξης αυτής αναστέλλεται μεχρι της πλήρους συμμορφωσης του υποχρεου προς τ αποτελεσμα της ποινικής διαμεσολαβησης. Περαιτερω, για την δικονομική αντιμετώπιση των εγκλημάτων της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συνοικουντων προσώπων, η Ομάδα προτεινει τ ακολουθα

-Να επιτρεπεται, κατ εξαίρεση προς τ άρθρο 222 του Κώδικα της Ποινικής Δικονομίας, η εξέταση ως μαρτύρων και των εκεί προβλεπόμενων προσώπων. Η εξέταση αυτή πρέπει να γίνεται ανώμοτι.

-Να τροποποιηθει με κατάλληλο τροπο τ άρθρο 354 του Κώδικα της Ποινικής Δικονομίας, ώστε με την σωστή χρήση των οπτικοακουστικών μέσων να καταστεί δυνατή και η εξέταση εκείνων των μαρτύρων, ιδίως των ανηλικών, των οποίων η αυτοπροσώπη εμφάνιση στο δικαστήριο πιθανολογείται οτι θα τους προκαλεσει μια πολύ σοβαρή ψυχική αναστάτωση.

-Να τιμωρείται ως μια αυξημένης ποινικής απαξίας συμπεριφορά η απειλή, ο εκφοβισμός, ο ψυχολογικός πόλεμος ή η δωροδοκία των μαρτύρων που καλούνται να καταθέσουν ή κατέθεσαν σε δίκες σχετικές με την ενδο-οικογενειακή βία ή με τη βία κατά των συνοικούντων προσώπων.

-Και εν τέλει, εφόσον κρίνεται αυτό αναγκαίο και απαραίτητο να παρέχεται αποτελεσματική και ουσιαστική προστασία σε μαρτυρές που καλούνται να καταθέσουν ή κατέθεσαν σε δίκες σχετικές με την ενδο-οικογενειακή βία ή με τη βία κατά των συνοικούντων προσώπων.

-Για τη σωστή αντιμετώπιση του θέματος από πλευράς του αστικού δικαίου και της πολιτικής δικονομίας προτείνεται

-Η Ομάδα Εργασίας εκτιμά ότι δεν απαιτείται καμία απολύτως τροποποίηση του Αστικού μας Κώδικα

-Για την ολοκληρωμένη και ορθή αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού κρίνεται σκοπιμή η τροποποίηση του άρθρου 735 του Κώδικα της Πολιτικής μας Δικονομίας και ειδικότερα του Κεφαλαίου περί των ασφαλιστικών μέτρων με τη προσθήκη μιας καινούργιας παραγράφου, ως ακολούθως «Το δικαστήριο έχει δικαίωμα να διατάξει κάθε προσφορά ασφαλιστικό μέτρο που υπαγορεύεται από τις περιστάσεις για τη σωστή ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των συζύγων από το γάμο και τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των γονέων και των τέκνων. Σε περίπτωση άσκησης ενδο-οικογενειακής βίας ή βίας κατά των συνοικούντων προσώπων διατάσσεται ιδίως η άμεση και με κάθε μέσο απομακρύνση του καθ' ου από τη κατοικία, η μετοίκηση του, η απαγόρευση να προσεγγίζει αυτός τους χώρους της κατοικίας ή και τους χώρους της εργασίας του αιτούντος, τις οικίες των στενών συγγενών του θύματος, τους ξενώνες της φιλοξενίας και τα εκπαιδευτήρια των παιδιών του θύματος».

-Ως προς τις υποστηρικτικές δομές που πρέπει να υπάρξουν για την σωστή πρόληψη και την αποτελεσματική αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συνοικούντων προσώπων

-Η Ομάδα Εργασίας κρίνει ότι χρειάζεται να λειτουργήσουν συντομα οι απαραίτητες υποστηρικτικές δομές για την εγκαίρη πρόληψη και τη σωστή αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συνοικούντων προσώπων, προκειμένου να καλυπτόνται με parcimonia όλες οι ανάγκες και οι απαιτήσεις για τη σωστή παροχή των υπηρεσιών της συμβουλευτικής υποστήριξης, της φιλοξενίας των ταλαιπωρών θυμάτων αλλά και της ψυχοθεραπευτικής προσεγγίσης με επιστημονικές μεθόδους των δράσεων, που είτε είναι υπαρκτές, είτε δύνανται να προκύψουν σε κεντρικό, σε περιφερειακό αλλά και σε τοπικό επίπεδο.

-Η Ομάδα εξέτασε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα όλων των ενδεδειγμένων λύσεων με γνώμονα

-την υιοθέτηση άμεσων και λειτουργικών λύσεων, η υλοποίηση των οποίων δεν θα συνεπαγεται γραφειοκρατικές, κοστοβόρες και χρονοβόρες διαδικασίες.

-τη λειτουργία ευελικτών διοικητικών σχημάτων, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

-την ανάγκη αξιοποίησης, βελτίωσης όλων των υφιστάμενων δομών σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, που είτε ήδη εξυπηρετούν είτε μπορούν να αναλάβουν τις παραπάνω υπηρεσίες και λειτουργίες και την ενταξή τους σε ένα εθνικό δίκτυο δομών ενδοοικογενειακής βίας, βίας κατά συνοικούντων προσώπων, μετά από πιστοποίηση.

-την ενίσχυση της δυνατότητας για δημιουργία ξενωνών/καταφυγίων σε αποκεντρωμένο επίπεδο, με τη συνεργασία των ΟΤΑ και της κοινωνίας των πολιτών, στο μέτρο που υπάρχουν πραγματικές ανάγκες.

-την ανάγκη συντονισμού της λειτουργίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων

-τη στελεχώση με εξειδικευμένο προσωπικό

-την ανάγκη επανεξέτασης των υιοθετούμενων λύσεων μετά από μια τριετία από την εφαρμογή τους, προκειμένου να αξιολογηθεί η λειτουργία τους στη πράξη.

-Με βάση τα παραπάνω, η Ομάδα Εργασίας προτείνει

Να αξιοποιηθούν πλήρως και να ενισχυθούν άμεσα με πόρους και εξειδικευμένο προσωπικό όλες οι υφιστάμενες δομές, όπως τα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και του Δήμου Αθηναίων. Ειδικότερα σε ότι έχει σχέση με το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (ΕΚΑΚΒ) που έχει συσταθεί με το Νομο 3106/1993 ως αυτοτελές Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η Ομάδα εκτιμά ότι είναι ανάγκη να υποστηριχθεί με κάθε δυνατό τρόπο από τη Πολιτεία, ώστε να ενισχυθεί η λειτουργία του και να αξιοποιηθούν άμεσα οι υπάρχουσες υποδομές του. Ειδικότερα θα πρέπει να ενισχυθεί άμεσα η Γραμμή SOS 197, η οποία λειτουργεί σε 24ωρη βάση σε πανελλαδική εμβέλεια και να συσταθούν μονιμές και οργανικές θέσεις, η κάλυψη των οποίων πρέπει να γίνει με προσωπικό εξειδικευμένο που θα διασφαλίσει τη συνέχεια της λειτουργίας των ξενωνών του αλλά και θα επιτρέψει την ανάπτυξη νέων ξενωνών. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται να αξιοποιηθούν οι εγκαταστάσεις και η ακίνητη περιουσία των οργανωμένων δομών της Κοινωνικής Πρόνοιας όπως το ΠΚΠΑ, ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας που τώρα εγκαταλείπονται λόγω της σταδιακής απομάρτυσης από το πρότυπο της ιδρυματικής περιθάλψης.

-Να εξεταστεί η άμεση λειτουργία υπηρεσιών συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συνοικούντων προσώπων σε τοπικό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό προκρίνεται σαν καταλληλότερο το επίπεδο των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων. Το έργο αυτό θα μπορούσαν καλύτερα να αναλάβουν οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας και Αρωγής των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και ενδεχομένως τα τμήματα αρωγής των κοινωνικών ομάδων που μειονεκτούν, οι αρμοδιότητες των οποίων μπορούν να συμπληρωθούν με τη λειτουργία Συμβουλευτικών Κέντρων για την υποδοχή των θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συνοικούντων προσώπων. Η λύση αυτή όμως προϋποθέτει την τροποποίηση των υφιστάμενων Εσωτερικών Οργανισμών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, υστέρησα από μια διαδικασία διάγνωσης αλλά και εκτίμησης των αναγκών που υπάρχουν σε τοπικό, νομαρχιακό επίπεδο.

-Να εξεταστεί,σε συνεργασία με την Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος (ΕΝΑΕ),η δυνατότητα σύστασης Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαιού(ΝΠΙΔ) που να χουν μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα ή μιας αστικής αλλά μη κερδοσκοπικής εταιρίας στο επίπεδο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης,με σκοπό την λειτουργία ξενωνών υποδοχής και προσωρινής φιλοξενίας των θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας μεταξύ των συννοικούντων προσώπων.Αυτή η πρόταση προϋποθέτει μια ρητή νομοθετική εξουσιοδότηση,με την μορφή μιας εξουσιοδοτικής διατάξης νομού προς τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου της κάθε Νομαρχίας σύμφωνα με το Κώδικα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.Τα πλεονεκτήματα αυτής της λύσης είναι τα εξής

-Το Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαιού που έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα είναι οργανό πολυσυμμετοχικό,δεδομένου ότι έχουν το δικαίωμα και τη δυνατότητα να συμμετέχουν σ αυτό και κοινωνικοί φορείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις,των οποίων ο ρόλος και η συμβολή στη πρόληψη και την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας κατά των συννοικούντων προσώπων είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

-Έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν και οι Δήμοι και οι Κοινότητες και οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ)

-Οι διαδικασίες για την προσλήψη του εξειδικευμένου προσωπικού είναι ευκολότερες επειδή θα εφαρμοσθούν οι όροι και οι κανόνες του ιδιωτικού τομέα,χωρίς να υπάρχει η γραφειοκρατία του δημοσίου.

-Αξιοποιείται το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο,δηλαδή τα άρθρα 73 και επομένα του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

-Ως παράλληλη δυνατότητα προτείνεται να επιχορηγηθεί από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας με ενίσχυση του προϋπολογισμού της ή δημιουργία κέντρων φιλοξενίας και καταφυγίων των θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας και της βίας κατά των συννοικούντων προσώπων από πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αυτοτελώς ή σε συμπράξη με άλλους φορείς,με συγκεκριμένους όρους,σάφεις προϋποθέσεις και εποπτικό πλαίσιο.Η λύση αυτή προϋποθέτει τη προώθηση ειδικής εξουσιοδοτικής νομοθετικής ρύθμισης που θα καθορίζει το νομικό πλαίσιο συνεργασίας της Γενικής Γραμματείας Ισότητας με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) κατά προτίμηση ή και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ως εναλλακτική και συμπληρωματική λύση για την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου,όπως αυτό της δημιουργίας και της λειτουργίας των ξενωνών φιλοξενίας, τον τρόπο της επιχορήγησης τους,τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται και τα θέματα της διοίκησης και της διαχείρισης του έργου αυτού.Θα είναι σκοπός επίσης να τίθεται και μια διαδικασία δημοσίας προκήρυξης,με την οποία θα εξασφαλίζεται πλήρως η διαφάνεια της ολης αυτής διαδικασίας.Προκειμένου η ρύθμιση αυτή να μη καταστεί ένα κενό γράμμα πρέπει να προηγηθεί η δημιουργία ενός ατυπού μητρώου των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) που δραστηριοποιούνται και σε αντικείμενο της αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας.Η δημιουργία του μητρώου αυτού θα δημιουργήσει το υποβάθρο για μια διαπίστευση των εν λόγω ΜΚΟ.

-Να συσταθεί με τον ειδικό νόμο Διαρκής Επιτροπή συντονισμού και παρακολούθησης των δράσεων για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας κατά

συνοικουντων προσωπων στη ΓΓ Ισοτητας. Η Διαρκης Επιτροπη θα συγκροτειται μ αποφαση του ΥΠΕΣΔΔΑ και θ αποτελειται απο εκπροσωπους της ΓΓ Ισοτητας, του ΥΠΕΣΔΔΑ και των συναρμοδιων Υπουργειων, εκπροσωπους των αρμοδιων φορεων και της Τοπικης Αυτοδιοικησης, τεχνοκρατες και εμπειρογνωμονες. Η γραμματειακη και διοικητικη υποστηριξη της Επιτροπης προτεινεται ν ανατεθει στο Τμημα Κοινωνικης Προστασιας και Ασφαλισης της Δ/σης Απασχολησης, Κοινωνικης Προστασιας και Ασφαλισης της ΓΓ Ισοτητας. Ως αρμοδιοιτητες αυτης της επιτροπης προβλεπονται

-Η εισηγηση προτασεων και μετρων πολιτικης και η διατυπωση των βασικων αρχων παρεμβασης της Πολιτειας για την αντιμετωπιση αυτου του κοινωνικου φαινομενου και την ευαισθητοποιηση των πολιτων.

-Ο συντονισμος δρασεων σε κεντρικο, περιφερειακο, τοπικο επιπεδο, για τη προληψη και αντιμετωπιση της ενδοοικογενειακης βιας, βιας κατα συνοικουντων προσωπων

-Η αξιολογηση των δρασεων και η συλλογη στατιστικων στοιχειων

-Η αναθεση ερευνων στο ΚΕΘΙ και σ αλλα Ερευνητικα, Πανεπιστημιακα Ιδρυματα

-Ο συντονισμος της δημιουργιας δικτυου υποστηρικτικων δομων μετα απο καταγραφη σε κεντρικο, περιφερειακο και τοπικο επιπεδο και της διαδικασιας πιστοποιησης, με βαση κριτηρια που θα προτεινει η Διαρκης Επιτροπη.

-Η διαγνωση των αναγκων σ εκπαιδευση-καταρτιση επαγγελματιων του χωρου και ο συντονισμος της δημιουργιας ομαδας εκπαιδευτων υψηλου επιπεδου σε συνεργασια με το Εθνικο Κεντρο Δημοσιας Διοικησης. (ΕΚΔΔ)

-Η συνταξη Ετησιας Εκθεσης, η οποια θα περιλαμβανει τις εξελιξεις για τη προληψη και την αντιμετωπιση της ενδοοικογενειακης βιας και της βιας κατα συνοικουντων

-Ενισχυση του εργου της Αστυνομιας για τη προληψη και καταστολη των αδικηματων ενδοοικογενειακης βιας και βιας κατα συνοικουντων προσωπων. Η Ομαδα Εργασιας αξιολογησε θετικα την εκδοση εγκυκλιου μ αντικειμενο την αντιμετωπιση της ενδοοικογενειακης βιας απ το Αρχηγειο της Ελληνικης Αστυνομιας (Μαιος 2005), με σκοπο της διατυπωση κατευθυντηριων οδηγιων προς τους αστυνομικους για τον ενδεδειγμενο χειρισμο των υποθεσεων ενδοοικογενειακης βιας και βιας κατα συνοικουντων προσωπων και προτεινει τον εμπλουτισμο της.

-Εθνικο Σχεδιο Δρασης για τη προληψη και καταπολεμηση της ενδοοικογενειακης βιας και της βιας κατα συνοικουντων προσωπων.

-Προτεινεται η εκπονηση Εθνικου Σχεδιου Δρασης με προοπτικη πενταετιας, με δεδομενη την διακομματικη συναinese που διαπιστωθηκε απ την Ομαδα, για την χαραξη ενιαιας στρατηγικης για το θεμα και αξιολογησης των βηματων που απαιτουνται. Ως μετρα που μπορει να προβλεπει ενα τετοιο σχεδιο αναφερονται ενδεικτικα

-Η προληψη της βιας απ τη πρωτοβαθμια εκπαιδευση, μ αναμορφωση των εκπαιδευτικων προγραμματων του δημοτικου σχολειου, τη μετεκπαιδευση των εκπαιδευτικων.

-Η προληψη της βιας μεσω του αποτελεσματικου ελεγχου των διαφημισεων που προβαλλουν τα Μ.Μ.Ε.

-Ενημερωση γυναικων,θυματων για τα δικαιωματα τους,τις υποστηρικτικες δομες που λειτουργουν

-Τα μετρα προληψης η θεραπειας να μην εξειδικευμενα στο τομεα της ενδοοικογενει-
ακης βιας και βιας κατα συνοικουντων προσωπων,δημιουργωντας η εντεινοντας την
περιθωριοποιηση η τον στιγματισμο τους,αλλα να εντασσονται σε γενικες πολιτικες
προληψης και στηριξης ειδικων κοινωνικων ομαδων η και της οικογενειας ευρυτερα,
ως βασικος αξονας της κοινωνικης πολιτικης.

-Για τη στηριξη ειδικοτερα των κακοποιημενων γυναικων προτεινεται ως συνοδευτι-
κο μετρο η συμμετοχη τους ως διακριτης ομαδας δικαιουχων σε προγραμματα του
ΟΑΕΔ που απευθυνονται σ ειδικες κοινωνικες κατηγοριες.

Η Ομαδα αξιολογει την ενισχυση,αναβαθμιση των υφισταμενων δομων και τη δημι-
ουργια νεων,οπου αυτο καθισταται αναγκαιο,ως κατ εξοχην μετρο ενισχυσης της οικ-
ογενειας που αντιμετωπιζει βια μεταξυ μελων της.Αν δεν ληφθει προνοια προς αυτη
τη κατευθυνση και η κρατικη παρεμβαση περιοριστη στη θεσπιση ποινικων διαταξε-
ων,θα δινεται η εντυπωση οτι ποινικοποιουνται προβληματα της οικογενειας,χωρις να
επιδιωκεται,να διευκολυνεται η επιλυση τους.Καθε αλλη λυση θα ναι ατελεσφορη.

3.Επιλογος

Το ζήτημα της ενδο-οικογενειακής βίας και της σωστής της αντιμετώπισης είναι ένα θέμα ακανθώδες και φλεγόν με πολλές παραμετρους και αρνητικές συνεπειές για άτομα και τη κοινωνία. Δυστυχώς παλιότερα, όταν δεν ήταν ακόμα τόσο πολύ εξαπλωμένο χάθηκαν ευκαιρίες για το δραστικό περιορισμό του και την αποτροπή της εξαπλώσεώς του, με αποτέλεσμα αυτό να γιγαντωθεί και να γίνει μια συγχρονη μαστιγα. Πλέον η αντιμετώπιση του έχει γίνει πολύ δύσκολη, καθώς δεν είναι ένα ζήτημα απλό, αλλά μια συνθετή κατάσταση που προϋποθέτει την αντιμετώπιση πολλών επιμερους θεμάτων, που έχουν σχέση με αυτό. Η ανησυχητική και ραγδαία του εξαπλώσεώς μας κάνει όλους πολύ σκεπτικούς για το τι μελλεί γενεσθαι. Τι όμως μελλεί γενεσθαι? Μπορούμε να τα καταφέρουμε? Ας είμαστε συγκρατημένοι αλλά και αισιοδοξοί. Βεβαίως και μπορούμε αλλά ο δρόμος που πρέπει να διανύσουμε είναι μακρύς, ανηφορικός και δύσκολος. Αν γίνουν πράξη οι προτάσεις των επιτροπών που ασχολήθηκαν με το θέμα αυτό, αν υπάρξει συστρατευση όλων μας, ατόμων, κοινωνίας, κράτους και φορέων και σπάσει η σιωπή τότε θα μπορούμε να μαστε και αισιοδοξοί. Η προσπάθεια όμως, που εντάσσεται σε μια συνολική προσπάθεια βελτιώσεώς της κοινωνίας μας, πρέπει όμως να γίνει οπωσδήποτε απ όλους μας.

Βιβλιογραφία

-Ελληνική βιβλιογραφία

- Αντωνοπούλου Χριστ. 2000, Ανθρώπινη σεξουαλικότητα, Αθήνα, Εκδόσεις Ατραπος
- Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Αλίκη, Προτάσεις Ειδικής Επιτροπής Θεσμικών Προτάσεων ΥΠ.ΕΞ. για τον εορτασμό της 50^{ης} επετηρίδας της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Εκδ. Αντ. Σακκουλα 1999, σελ. 13 επ.
- Γκιζελής Γρ.-Ρ.Καυταντζογλου-Αφρ. Τεπερογλου, Β.Φιλίας, Παραδοχή και νεωτερικότητα στις πολιτιστικές δραστηριότητες της ελληνικής οικογένειας. Μεταβαλλόμενα σχήματα, εκδ. ΕΚΚΕ, 1984
- Δασκαλάκης Ηλίας, Η βία κατά της γυναίκας σαν κοινωνικό φαινόμενο, τ. 5
- Δασκαρόλης Γεωργίος Θ., Παραδόσεις Οικογενειακού Δικαίου, Τομος Ι, 1992
- Πανουσης Ι.-Δημοπούλος Χ.-Καρυδής Β. Ψυματολογικά Κείμενα
- Πανουσης Ι. «Η βία στην οικογένεια», Ψυματολογικά, 1990, σελ. 36
- Πρακτικά συνεδρίου «Η βία στις γυναίκες και στα παιδιά-υπογεννητικότητα» 22-5-04
- Υλικο απ τη Γενική Γραμματεία Ισότητας
- Υλικο απ το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

-Ξενη βιβλιογραφία

- Antaki C (1994) Explaining-Arguing. Social Organization of Accounts. London. Sage
- Billig, M., Condor S., Edwards D., Gane M., Middleton D. and Radley A. (1988) Ideological Dilemmas. A Social Psychology of Everyday Thinking. London. Sage.
- Bograd Mich-Yllo K., Feministic perspectives on wife abuse, 2nd edition, London, 1989
- Bowker L.H. (1993) A battered woman's problems are social, not psychological. R.J. Gelles and D.R. Loseke, Current Controversies on Family Violence. London. Sage
- Brown K. and Herbert M., (1997) Preventing Family Violence. Chichester. Wiley.
- Council of Europe, Violence in the family, R (85) 4/26-3-85
- Davies B. and Harre R. (1990). Positioning. The discursive production of selves. Journal for the Theory of Social Behaviour, 20, 43-63.
- Davies J.M., Lyon E. and Monti-Catania D. (1998). Safety Planning with Battered Woman. Complex Lives/Difficult Choices. London. Sage.
- Deltaglia Liliane, Les enfants maltraités, εκδ. ESF, Paris 1976
- Drew P. and Holt E., (1989) Complainable matters. The use of idiomatic expressions in making complaints. Social problems, 35, 398-417.
- Edwards D. (1998) The relevant thing about her. Social identity categories in use. In C. Antaki and S. Widdicombe, Identities in Talk. London. Sage.
- Edwards D. and Potter J. (1992) Discursive Psychology. London. Sage.
- Eisikovits Z. and Buchbinder E. (2000) Locked in a Violent Embrace. Understanding and Intervening in Domestic Violence. London. Sage.
- Friedman MDA, Violence in the Home, εκδ. Gower, UK 1985
- Gelles R.J., Cornell C.P. (1990) Intimate Violence in Families. 2nd Edition. London. Sage
- Gelles R.J., Intimate Violence in Families, 3rd ed., εκδ. Sage Publications, Newbury Park London, New Delhi, 1997, σελ. 57
- Goffman E., (1981). Forms of Talk. Oxford, UK. Blackwell.
- Gondolf E.W. and Fischer E.R. (1988). Battered Women as Survivors. An Alternative to Treating Learned Helplessness. Lexington, MA. Lexington Books.
- Goodman, Greager-Fallon (1995) Pattern Changing for Abused Women. London. Sage.

Harway M.,(1993).Battered women.Characteristics and causes.In M.Hanses and M. Harway,Battering and Family Therapy.A Feminist Perspective.London.Sage.

Hyden M.,(1999) The world of the fearful.Battered women's narratives of leaving abusive husbands.Feminism & Psychology,9,449-469.

Pahl Jan,Private violence and public policy,εκδ.Routledge,London 1985

Pomerantz A.,(1986) Extreme case formulations.A new way og legitimating claims. Human Studies,9,219-230.

Potter J. and Wetherell M.(1987).Discourse and Social Psychology.Beyond Attitudes and Behaviour.London.Sage.

Riessman C.K.(1992) Making sense of marital violence.One woman's narrative.In G.C. Rosenwald and R.L.Ocberg,Storied Lives.The Cultural Politics of Selfunderstanding.New Haven,CT. Yale University Press.

Schiffrin,D.(1987) Discourse Markers.Cambridge.Cambridge University Press

Stets Jan,Domestic violence and control,New York,1988

Walker L.E.A. and Browne A.(1985) Gender and victimization by intimates.Journal of Personality,53,179-195

Walker L.E.A. (1993) Thw battered woman syndrome.In R.J. Gelles and D.R. Loseke Current Controversies on Family Violence.London.Sage.

Walker Lenore (1979),The Battered Woman,New York.Harper & Row

Walker Lenore (1989),Terrifying Love,New York.Harper & Row

Wood L.A. and Kroger R.O. (2000) Doing Discourse Analysis.Methods for Studying Action in Talk and Text.London.Sage.

